Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo bibliotekа

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 43 (1654) 1981 SPALIO-OCTOBER 22 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 35 ct.

Dienas palydint

Šių metų Kanados Lietuvių Dienos, 26-tos iš eilės, nuriedėjo praeitin. Jos jau turi savo tradicijas, savo formatą, bet tiktai pagrindinėse linijose. Dėlto jos nėra trafaretiškos, besikartojančios tuo pačiu veidu. Kiekviena lietuvių gyvenvietė, kuriai tenka eilė rengti Kanados Lietuvių Dienas, paprastai įneša ir naujų dalykų, pritaikytų esamoms galimybėms. Mažesnės vietovės, žinoma, mažiau tegali parodyti kūrybiškumo, nes nėra pakankamai jėgų nei didesnių patalpų. Kas kita didesnėse vietovėse — ten jau galima plačiau užsimoti ir įnešti naujumo. Ta prasme didžiausios galimybės yra Toronte, nes čia gyvena gausiausias lietuvių telkinys. Dėlto kiekvieną kartą, kai Torontui ateina eilė rengti Lietuvių Dienas, atsiranda žymiai daugiau naujovių. Posūkis ta linkme buvo ypač ryškus šiais metais. Įprastinis Kanados Lietuvių Dienų formatas buvo išlaikytas tiktai pagrindinėse linijose — suorganizuoti tradiciniai renginiai, bet nauju būdu bei stiliumi ir su naujais priedais, būtent, vaikų bei jaunimo sporto šventė, švietimo darbuotojų suvažiavimu, literatūros vakaru. Naujo pobūdžio buvo susipažinimo vakaras — pokylio formos su menine programa. Didysis koncertas surengtas pagal vieną temą — metų laikus. Parinktos erdvos, puošnios salės, tinkamos didiesiems renginiams.

TAS padvelkimas naujumu nebuvo atsitiktinis — jis plaukė iš naujos kartos iniciatyvos. Ta nauja karta — tai mūsų jaunimas, pasiekęs brandos amžių, kaikurių vadinamas viduriniąja karta. Ji yra užaugusi Kanadoje, čia išsimokslinusi ir visą laiką dalyvavusi lietuviškoje veikloje. Paėmusi Lietuvių Dienų rengimo vairą į savo rankas, ji ilgai planavo, ieškodama naujų kelių, formų ir turinio. Žymia dalimi jai tas pavyko, nes visi didieji renginiai susilaukė pakankamo visuomenės dėmesio, išskyrus vaikų sporto šventę, kuri tebuvo pirmas bandymas ir masinio dalyvavimo nesusilaukė. Antras pozityvus bruožas — kultūrinis turinys. Praeityje buvo iškilęs pavojus Lietuvių Dienas padaryti vien pramoginio pobūdžio, grynai "kermošines". Palengva to pavojaus išvengta. O jau šių metų Lietuvių Dienos pasižymėjo svariu kultūriniu įnašu. Taip turėtų būti ir ateityje, nes iš tikrųjų Kanados Lietuvių Dienos yra lietuviškos kultūros dienos, o ne "kermošiai". Trečias minėtinas bruožas — jaunimo ansamblių dalyvavimas. Jis pagausina dalyvių skaičių, paskatina jaunimą padirbėti lietuviškos kultūros srityje, padaro sceninę programą gyvą, įdomią, patrauklią, dvelkiančią jaunyste. Šį programos pobūdį reiktų išlaikyti ir toliau, žinoma, atitinkamai modifikuojant bei įvairinant.

NORS šių metų Kanados Lietuvių Dienos buvo tikrai sėkmingos, gerai organizuotos ir turiningos, tačiau negalima nepastebėti ir kaikurių trūkumų. Tos mūsų dienos tapo Kanados lietuvių kultūrinių pajėgų telkiniu. Dėlto derėtų tas kultūrines pajėgas, kiek įmanoma, mobilizuoti, pasitelkiant ir kitų kraštų kultūrininkus. Nustatant pokylių programą, reikėtų atsiminti, kad žodinis menas publikos ten yra sunkiai priimamas. Kas tinka literatūros vakarui, netinka pokyliui. Torontiškėse Lietuvių Dienose buvo apimta gana daug kultūros šakų. Liko nepajudintas tiktai teatras. Tokia proga galbūt derėtų pakviesti iškiliausią teatrą su svariu veikalu. Pvz. Los Angeles Lietuvių Dramos Sambūris, atvykęs į Torontą su Škėmos "Živile", rugsėjo 27 d. sutraukė apie 600 žiūrovų. Lietuvių Dienų proga žiūrovų skaičius būtų žymiai didesnis. O jeigu ta proga atvyktų čikagiškė Lietuvių Opera, susilauktų didelio pasisekimo. Be to, Lietuvių Dienų koncertuose galėtų rasti vietą ir solistai, ypač naujos pajėgos, jungiant juos su chorais. Informacija, liečianti Lietuvių Dienas, turėtų pasiekti spaudą žymiai anksčiau, nes laikraščiai skaitytojus pasiekia pavėluotai. Išėjimas su KLD į anglišką spaudą tebėra neišspręstas uždavinys — Toronte jis yra sunkiai sprendžiamas, nors kaikuriom tautybėm pavyksta. Tai pastabos tiems, kurie ateityje turės drąsos atsistoti Kanados Lietuvių Dienų rengėjų eilėsna.

Vilniaus universiteto Šv. Jono šventovė, pradėta statyti Jogailos įsakymu 1387 m. ir per šimtmečius keletą kartų transformuota. Iki sovietinės okupacijos ji tarnavo religiniams reikalams. Dabar joje įrengtas istorinis "pažangios mokslo minties muzėjus"

Trisdešimt penkeri metai nelaisvės

Petras Paulaitis sovietiniuose lageriuose. Apie jį rašo su juo kalėjęs Estijos veikėjas, pasiekęs Vakarus

Šio straipsnio autorius — inžinierius SERGEJUS SOLDATOVAS, gimęs 1933 m., vienas žymesnių Estijos demokratinio sąjūdžio dalyvių. Jų grupė 1972 m. buvo paskleidusi memoranduma Jungtinių Tautu organizaciai ir laišką jos gen. sekretoriui Waldheimui. Tuose dokumentuose reikalavo Estijai ir kitoms Baltijos tautoms nepriklausomybės. 1975 m. spalio mėn. penki grupės nariai buvo nuteisti. Soldatovas gavo 6 metų lagerio bausmę, kurią baigė 1981 m. sausio mėn. Jo sūnus Aleksandras, protestavęs prieš tėvo nuteisima, buvo nubaustas penkeriems metams. Jis paleistas š.m. rugpjūčio mėnesį, bet tebėra Estijoje. Sergejus Soldatovas buvo priverstas emigruoti ir šiemet gegužės mėnesį atvyko į Vakarus. Gyvena Muenchene. Antraštės — "TŽ" redakcijos.

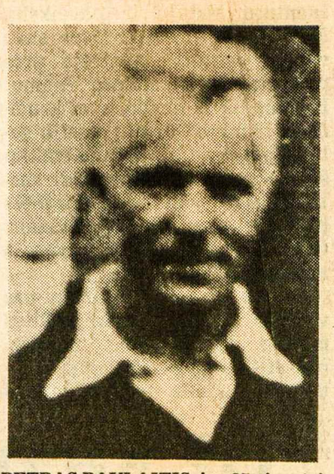

PETRAS PAULAITIS, jau 35-ri metai sovietų kalinamas bausmės lageruose

1975 metų gruodis. . . Po Estijos TSR Augščiausiojo teismo nuosprendžio vykstu į vieną iš sovietinių griežto režimo lagerių atlikti ilgametės bausmės už dalyvavimą Estijos ir sąjunginiame demokratiniame sąjūdyje. Etapas ilgas, alkanas, varginantis. Naujų Metų vakarą imetė į kamerą Jaroslavlio kalėjimo kieme įspėjome, jog prasidėjo nauji 76-ji metai. Mano kišenėje užsigulėjo sulipusios karamelės. Dalijamės jomis su kameros draugais, užgeriam puoduku vandens — štai ir visa naujametinė puota.

Pažintis su Petru

Po savaitės atgabeno prie 17-jo lagerio vartų Zubovo-Poliansko rajone, Mordovijos ATSR. Krata, daiktų atėmimas, perrengimas lageriniais drabužiais. Aš jau kieme. Manęs laukia "savi", greit susipažįstame, trumpas interviu — ir aš priimtas į lagerininkų brolįją. . .

Po keleto valandų, atsitiktinai atidaręs savo spintelę, matau, kad ji prikimšta kalinių produktų. Karštai protestuoju. . . Jokio dėmesio. Vietoje atsakymo praneša: "Atvykimo proga — pas Petrą banketas. Žiūrėk, nesivėluok!"

Paklūstu, bet galvoju: o kas gi tas Petras? Vakare Miša Cheifecas atveda mane prie augšto, liesoko žmogaus su tvirtu, bet kiek liūdnu didelių, pilkų akių žvilgsniu ir sako: "Susipažink! Tai Petras — lietuvis patriotas. Sėdi beveik nuo karo pabaigos".

Ką-ą? Apstulbęs, netikėdamas savo ausims ir akimis, keletą akimirkų nustebintas žiūriu į naują pažįstamą. Juk nuo karo pabaigos praėjo daugiau kaip 30 metų! Po to stipriai spaudžiu jo ranką. . . Visi susėdam ant jo lovos. Vietoje stalo, prieš mus taburetės. Ant jų — margarinas, duona, arbata, truputis saldainių — kaliniui neįkainojami lobiai.

Prasideda kuklus pobūvis. Vis atidžiau žvelgiu į Petrą. Prieš mane žmogus, nė vieno neslėgiąs savo autoritetu, neprimetantis savo nuomonės, žmogus — protingas, kuklus, švelnus, su lengvu humoru. Bet, matyt, labai tvirtas ir nepalenkiamas savo pagrinduose. Vėliau sužinau, kad Petras lageryje buvo savotiškas, slaptas "Raudonasis Kryžius" — organizavo pagalbą jos reikalingiems kaliniams — ligoniams, tiems, kuriems atimta teisė naudotis parduotuve, tik atvykusiems iš kalėjimo ir kitiems.

Vėliau likimas mus išskyrė: Petrą perkėlė į 5-ją zoną, o mane į 19-jį lagerį. Kai laikinai 5-ją zoną uždarė, kalinius iš ten 1976 m. rugpjūčio mėnesį pervedė į 19-ą. Tada vėl susitikau su Petru ir buvau kartu iki 1980-jų metų rudens. Per tuos metus mes dar labiau susidraugavome.

Draugiški pasikalbėjimai

Papasakosiu apie kaikuriuos jo gyvenimo bruožus. Nors ir senyvo amžiaus, Petras nuolat tobulino savo italu kalbos mokėjimą. Kas vakarą jis skaitė arba lietuviškas knygas, arba itališkus tekstus. Turėjo keletą itališkų knygų ir kelis laikraščio "Unita" numerius.

Jei šiandien galiu skaityti nesudėtingus itališkus tekstus, už tai esu dėkingas Petrui. Kiekvieną trečiadienį, atsiskyrę nuo kitų, mes neskubėdami gerdavome arbatą. Jis dalydavosi viskuo, kas buvo susikaupę širdyje. Suprantama, aš atsilygindavau tuo pačiu.

Petras pasakojo apie savo gyvenimą, jaudinosi dėl Lietuvos likimo, reiškė kartėlį dėl padėties Vakaruose. Pergyveno dėl lietuvių patriotų: Gajausko, Petkaus, Jaškūno, Simučio, Lapienio, Gimbuto, Stašaičio ir daugelio, daugelio kitų. Ypač sielojosi dėl tremtyje gyvenančios Nijolės Sadūnaitės, nuo kurios mes abu gaudavom laiškus. Jam atrodė, kad vietiniai satrapai ir jų parankiniai gali betkaip nuskriausti, pavartoti smurtą prieš narsią, bet ten vienišą lietuvę patriotę. Laimei viskas baigėsi gerai. . .

Rūpėjo tėvynė

Buvo matyti, kad, nepaisydamas sunkių sąlygų, Petras visa širdimi rūpinosi savo tėvynės reikalais. Jam buvo būdingas šviesus istorinis optimizmas ir gilus tikėjimas Dievo Apvaizda. Jis labai mėgo gamtą, augmeniją, ypač gėles. Po ilgų konfliktų ir ginčų su lagerio administracija jis pasiekė savo ir už barako užsėjo mažą sklypelį rūgštynėmis, kurias leido skintis visiems. Po sanitarinio skyriaus langais kelias lysves užsodino ryškiomis, gražiomis gėlėmis. Čia pasireiškė nuo ainių paveldėta meilė žemei ir ūkio darbams. Mano pasiūlymu, šias kelias lysves pradėjome vadinti "prezidento sodu". Ir neveltui!

(Nukelta į 9-tą psl.)

KANADOS ĮVYKIAI

Konstitucija, palūkanos, nafta

Ministeris pirm. P. E. Trudeau Otavoje susitiko su Britų Kolumbijos premjeru B. Bennettu, kuris vadovauja aštuonių provincijų grupei, nepritariančiai dabartiniam konstitucijos parsivežimo Kanadon planui. Spaudos atstovams P. E. Trudeau pareiškė, kad jis yra pasiūlęs kaikurių pakeitimų, bet jų nei jis, nei B. Bennettas neatskleidė. Susitikimui su premjerais P. E. Trudeau buvo numatęs spalio 20 d. Vėliau paaiškėjo, kad ši data yra nepriimtina provincijų premjerams dėl jų posėdžio spalio 19 d. Montrealyje, kur jie svarstys ne tik konstitucijos, bet ir ekonomines Kanados problemas. Tie jų posėdžiai gali užtrukti porą dienų, o P. E. Trudeau spalio 21 d. turi išvykti į Meksiką, kur prasidės tarptautinė konferencija šiaurės valstybių paramos klausimu neturtingoms pietų valstybėms. P. E. Trudeau atsiliepė nauju pasiūlymu — susitikti su premjerais spalio 26-28 d.d. Esą tada bus pakankamai laiko konstitucijos problemom užbaigti iki spalio pabaigos. Premjerų atsakymas į šį pasiūlymą paaiškės tik po jų susitikimo Montrealyje.

Atrodo, bent dalines nuolaidas ministeriui pirm. P. E. Trudeau padiktavo Kanadoje viešinčios Britanijos parlamentarų grupės kaikurių narių pareiškimai. Lordų rūmų narys Morris pranašauja, kad konstitucijos pakeitimo projektas susilauks nemažos opozicijos šioje britų institucijoje. Panašias mintis išdėstė ir konservatorių atstovas Britanijos parlamente J. McKay, taip pat numatantis galimą opoziciją, susietą su augščiausiojo Kanados teismo sprendimu, pagal kurį dviejų Kanados provincijų pri-

(Nukelta į 8-tą psl.)

Pasaulio įvykiai

SOVIETŲ SĄJUNGA PAREIKALAVO, KAD LENKŲ KOMPARTIJOS VADAI imtųsi priemonių "Solidarumo" unijos siautėjimui sutramdyti. Pasak "Pravdos", šios unijos veikla sudaro pavojų esminiams interesams komunistinėse šalyse. Centrinio komiteto posėdžiuose už kietą liniją pasisakė ir pats S. Kania. Jis pareikalavo, kad pusei metų būtų sustabdyti visi streikai ir kad kompartijos nariai pasitrauktų iš "Solidarumo" unijos, jeigu jie nori toliau pasilikti komunistais. Lenkijos kompartija turi tris milijonus narių, kurių trečdalis taip pat priklauso ir "Solidarumo" unijai. Po S. Kanios aštrios kalbos oficialų pasitraukimą iš "Solidarumo" paskelbė dešimt centrinio komiteto ir politbiuro narių. Iš kompartijos buvo pašalintas žurnalistas S. Bratkowskis, liberalių pažiūrų žmogus, buvęs ryšininku tarp kompartijos ir "Solidarumo" unijos. Valdžia pranešė, kad karinės prievolės atlikimas pailginamas dviem mėnesiais. Esą kariai galės būti panaudoti ekonominės krizės atneštiems darbams. Iš tikrųjų tarnybos pailginimas Lenkijos kariuomenėje padidins kovai paruoštų karių skaičių, kurių paslaugos yra būtinos tvarkai užtikrinti. Kompartijos centro komiteto posėdžiai buvo atidėti porą kartų. Vėliau paaiškėjo, kad tai buvo padaryta dėl Maskvos spaudimo. Kremliaus vadai buvo nepatenkinti S. Kanios nuolaidomis "Solidarumui". Naujuoju lenkų kompartijos vadu staiga buvo išrinktas ligšiolinis premjeras ir krašto apsaugos min. gen. W. Jaruzelskis. Valdžia atmetė "Solidarumo" unijos reikalavimą, kad būtų sudaryta bendra vyriausybės ir "Solidarumo" unijos atstovų ekonominė taryba. Su naujuoju kompartijos vadu gen. W. Jaruzelskiu griežtesnė Lenkijos kontrolė, atrodo, bus patikėta kariuomenei.

Pasiuntė lėktuvus

JAV prez. R. Reaganas Egiptan pasiuntė du "AWACS" lėktuvus, aprūpintus specialiu radaru sekti Libijos pasienio. Nuogąstaujama, kad Sovietų Sąjungos apginkluotas Libijos diktatorius plk. M. Gaddafis iš okupuoto Čado gali pulti Sudaną, pasinaudodamas A. Sadato mirtimi. Sovietiniai Libijos lėktuvai jau yra pradėję bombarduoti kaikuriuos Sudano pasienio kaimus. Sudano prez. G. Nimeiriui buvo pažadėtas skubus amerikietiškų ginklų pristatymas. Tarpusavio pagalbos sutartį Sudanas turi su Egiptu. Naujas jo prez. H. Mubarakas Sudanan yra pasiuntęs savo kariuomenės dalinių. Ir Sudane, ir Egipte buvo pradėtas karštųjų mahometonų suiminėjimas. Iš Egipto kariuomenės buvo atleista 18 karininkų dėl jų mahometoniškų pažiūrų. Prieš A. Sadato nužudymą buvo paruoštas 7.000 asmenų sąrašas. Įtariama, kad jie su plk. M. Gaddafio parama ruošėsi nuversti Egipto vyriausybę.

Prezidento problema

Prez. R. Reaganas kovoja su JAV kongresu dėl $8,5 bilijono vertės ginklų pardavimo Saudi Arabijai. Didžiausią problemą sudaro penki žvalgybiniai radaro lėktuvai "AWACs", dėl kurių pardavimo didžiausią triukšmą kelia Izraelio premjeras M. Beginas. Už pardavimą pasisakė visi trys buvusieji prezidentai. Atviriausias buvo R. Niksonas. Pasak jo, kongresmanai ir senatoriai, balsuodami šiuo klausimu, turi pasirinkti Reaganą arba Beginą. Kongreso atstovų rūmai 301:111 balsų santykiu jau pasirinko Beginą, atmesdami lėktuvų pardavimą. Senato užsienio reikalų komitete nežymia 9:8 balsų persvara taip pat vyrauja Begino rėmėjai. Visų senatorių balsavimas numatomas spalio 29 d. Lėktuvų pardavimui sustabdyti reikia atmetimo atstovų rūmuose ir senate. Pažadas Saudi Arabijai bus įvykdytas, jeigu pardavimui pritars senatas. Žydų ir Izraelio spaudimas trukdo JAV užsienio politiką Artimuosiuose Rytuose. Saudi Arabija yra draugiška valstybė, pristabdanti naftos kainų kėlimą. "AWACS" lėktuvai jai reikalingi naftos šaltinių apsaugai. Jų reikalingumą patvirtino Irano lėktuvų įsiveržimas į Kuwaitą, pasibaigęs kelių naftos šaltinių padegimu. "AWACS" lėktuvų radaro dėka tokie įsiveržimai būtų anksčiau pastebėti. Įsiveržėlius tada laiku galėtų pasitikti naikintuvai.

Mirė karo vadas

Tel Avivo ligoninėje, ištiktas širdies smūgio, mirė M. Dayanas, sulaukęs 66 metų amžiaus. Jis yra laikomas žymiausiu Izraelio karo vadu, kuriam ilgai teko vadovauti krašto apsaugos ministerijai. Didžiausia pergalė buvo pasiekta tik šešias dienas trukusiame 1967 m. kare. Priekaištų M. Dayanas susilaukė dėl netikėto 1973 m. karo, kurį pradėjo Egiptas ir Sirija. Pradžioje Egiptas buvo pasiekęs nemažų laimėjimų. Dėl tų priekaištų M. Dayanas atsistatydino. 1977 m. pasitraukė iš darbiečių partijos ir tapo premjero M. Begino užsienio reikalų ministeriu. Jis rėmė M. Begino derybas su Egipto prez. A. Sadatu, reikalavo savivaldos arabams Izraelio okupuotoje vakarinėje Jordano pakrantėje. Dėl ten steigiamų izraelitų kaimų pasitraukė iš premjero M. Begino ministerių kabineto, likdamas tik nepriklausomu atstovu parlamente.

Šiame numeryje:

Dienas palydint
Šaunios 26-tosios Kanados Lietuvių Dienos Toronte
Trisdešimt penkeri metai nelaisvės
Petras Paulaitis, jau 35-ri metai kalinamas Sibire
Ištikimybės diena
Šv. Tėvo atstovo Kanadai pamokslas lietuviams Toronte
"Saint George of Lithuania..."
Arkivyskupo Jurgio Matulaičio šventumas ir lietuviškumas
Daugelio renginių dienos
Kanados Lietuvių Dienų dailės paroda ir literatūros vakaras
Jis vadovavo Lietuvos kariuomenei
Generolui Stasiui Raštikiui — 85-ri metai amžiaus
Trėmimus ir sukilimą prisimenant
Ar verta ignoruoti sukilimą, rengiant deportacijų minėjimą?
Mažoji Lietuva — visų lietuvių rūpestis
Š. Amerikoje gyvenančių mažlietuvių suvažiavimas Čikagoje
Istorija Prokrusto lovoje
Istorikas Simas Sužiedėlis apie komunistinį totalizmą
Stratfordo festivalyje nuobodu?
Teatrinės įdomybės, vertos visų dėmesio, ypač kanadiečių

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis

Metinė prenumerata $15, pusmetinė — $8. Rėmėjo prenumerata $20. Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc. Subscription rates: $15.00 per year, $8.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

Ištikimybės diena

Šv. Tėvo atstovo Kanadai pronuncijaus arkivyskupo Angelo Palmas pamokslas Toronto katalikų katedroje per Lietuvių Dienos pamaldas 1981 m. spalio 11 d.

Bičiuliai ir broliai Jėzuje Kristuje,

Šiandieninė liturginė iškilmė — tai jūsų ištikimybės išraiška lietuvių tautinės šventės proga. Man didelė garbė šioje iškilmėje dalyvauti. Dėkoju jūsų visai bendruomenei už malonų pakvietimą.

Ši iškilmė — tai ištikimybės šventė, jūsų ištikimybės Dievui ir savajai tėvynei, kurios brangiausias lobis yra katalikų tikėjimas.

Suvažiavę į šią svečią šalį, jūs padarėte ją savo naujuoju kraštu ir esate pavyzdingi ir vertingi jos piliečiai, nes su savimi atsinešėte neįvertinamas savo tautinių tradicijų vertybes. Visdėlto. argi galite pamiršti savųjų šaknų žemę? Kiek kartų apie ją mąstydami esate kartoję iš Jeruzalės išvarytųjų Senojo Testamento izraelitų žodžius: "Jeigu, Jeruzale, tave aš užmirščiau, mano dešinė tenuvysta. Tepridžiūna prie gomurio mano liežuvis. jeigu tavęs neatmin-čiau. jeigu tu man brangesnė nebūtum už visus džiaugsmus, Jeruzale mano" (Ps. 136, 5-6). Pats Išganytojas Kristus mums davė meilės pavyzdį, kuri turime puoselėti savajai tėvynei. Jis negalėjo sulaikyti savo ašarų, mąstydamas apie savo tautiečių likimą, ištiksiantį juos kaip dieviška bausmę už neištikimybę.

Gal ir jūs kartais verkiate mąstydami apie sunkius bandymus, kuriuos jūsų tautiečiai turi pakelti dabartinėse aplinkybėse. Visdėlto savo krikščioniškojo tikėjimo dėka, nušviečiančio jūsų takus, garbinate Dieviškosios Apvaizdos ranką — savosios vilties ramstį bei stiprybę. Jūs galite su apaštalu Jonu kartoti: "Juk kiekvienas, kuris gimęs iš Dievo, nugali pasaulį, ir štai pergalė, nugalinti pasaulį — mūsų tikėjimas" (I Jon. 5, 4).

Kai nelaimės ir kančios ištinka mus arba mūsų brangiąją tėvynę, mums būna skaudu ir neramu, kad savo menkystėje nepajėgiame perprasti neįžvelgiamų Dievo planų. Visdėlto turime būti tikri, kad Dievas ir tada nenustoja buvęs tėviškas ir sunkiais bandymais visa pakreipia mūsų gėriui. Juk Jis mūsų motinų įsčiose sukūrė mūsų kūnus, nuo amžių mus pamilo ir pasišaukė į savo dieviškąją brolystę. Jis rodo ir veda mus savąja ranka visur ir visada (Ps. 138). Jei šaukiamės — Jis mus išklauso, jei prašome pagalbos — Jis atskuba mums padėti.

Mes puikiai žinome, kad šis mūsų Tėvas yra pasaulio Kūrėjas ir Valdovas — Jo rankose visos tautos. "Tautos", rašo pranašas Izaijas, "yra tarsi kibiro lašas, ir suskaičiuojamos kaip dulkės ant svarstyklių" (Iz. 40, 15). Karalaičiai ir valdovai Dievo akyse yra tarsi sėklos, kurias "pasėjus, vos jų daigai spėja išauginti šaknis, kai Viešpats papučia ir jos nudžiūna, o viesulas nusineša kaip šiaudus" (Iz. 40, 24).

Tad, broliai, pasitikėkime. Šios dienos šventė turi tapti taipgi drąsos ir vilties šventė. Žmonės pranyksta kaip žolė, kuri rytą želia, o vakare jau nudžiūva. Imperatoriai bematant nuverčiami, o Dievas pasilieka per amžius. Su Juo pasilieka ir visi Jo vaikai, kurie Jį be galo myli. Po pavasario ateina žiema. Kryžius veda į prisikėlimą. Mūsų tikėjimas bus mūsų pergalė.

Šią ypatingą dieną sustiprinkime savo tikėjimą ir giedokime Viešpačiui garbės giesmę. Taipgi nepamirškime šauktis gailestingojo Viešpaties ir nuolankiai prašyti pagalbos sau ir savo broliams visur ir visada.

Viešpatie, mūsų Dieve ir mūsų Tėve, kaip liūdnas mūsų gyvenamas metas ir kaip žiaurūs mus supantieji pavojai. Ir tai todėl, kad Tavo vaikai negyvena kaip broliai. Brolis prieš brolį, susiskaldymai pačioje šeimoje. luomas prieš luomą, tauta prieš tautą. Tai vaizdas pasaulio, kuriame šiandien gyvenam. Alkis, neteisybė, beribio ginklavimosi troškulys, pasikėsinimai prieš asmenis ir institucijas, pavojai gatvėse ir namuose, miestuose ir kaimuose, o virš to dar gresiantis visiškas šio gražaus pasaulio nuteriojimas, paverčiant jį kapinynu. Visa tai kelia susirūpinimą žmonijai.

Mes žinome, Viešpatie, kad esame atsakingi. Esame pamiršę Tavo meilės istatymą ir nutolę nuo Tavęs. Mes esame Tave palikę. Leiski mums kartoti kartu su karaliene Estera: "Mes nusidėjome Tavo akivaizdoj, ir todėl Tu atidavei mus į mūsų priešų rankas" (Est. 14, 6). Atleisk mums, Viešpatie, nes Tu esi gailestingas. "Palenk savo ausį, mūsų maldai, atleisk savo žmonėms ir jų skausmus paversk į džiaugsmą, kad gyventume giedodami garbės giesmes Tavo vardui, Viešpatie" (Est. 13, 17).

Ypatingai meldžiamės už mylimąją Lietuvą bei jos vaikus tėvynėje ir išeivijoje. Tu gerai žinai, kaip jie Tave myli ir kaip savo tikėjimą brangina labiau nei pasaulio gerovę. Guoski juos bandymuose, stiprinki ir ginki pavojuose. Suteiki šiai kilniai tautai malonę pasiekti pagal Tavąją valią jai numatytą užduotį žmonijos istorijos eigoje. Ypač globoki visame pasaulyje išsklaidytus lietuvius. Tu jiems skyrei liudyti Tavo tėvišką meilę visame pasaulyje. Laiminki visus jų žingsnius bei užmojus, kad jų liudijimas būtų vaisingas.

Amžinasis Dieve, laiminki Lietuvą!

Toronto, 1981 m. spalio 11 d.

Iš anglų kalbos vertė **kun. J. Staškus.**

Canadian Art Memorials Ltd.
176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą meniška darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

"Saint George of Lithuania..."

Pastabos apie arkivyskupo Jurgio Matulaičio šventumą ir lietuviškumą

NINA GAILIŪNIENĖ

Senyva moteris raudojo. Marti susirgo nervų sutrikimu. Dėl jos ligos kentėjo vyras ir vaikai. Medicina nepadeda. O jos maldų dangus neklauso. "O Viešpatie, kaip jie būtų laimingi, jei ne ta liga!", — aimanavo nelaimingoji.

"Turiu duonos. Nieko netrūksta. Tik nežinau, kaip ilgai išlaikys mano nervai", kaip aukso žuvytė išnėrė iš atminties arkivyskupo Jurgio Matulaičio žodžiai, kuriais jis skundėsi laiške savo draugui.

Ištraukiau iš rankinuko J. M. paveikslėlį ir padaviau verkiančiai. Tai lietuvis arkivyskupas, kuris kada nors bus paskelbtas šventuoju. Jis žino, ką reiškia sirgti nervų sutrikimu, nes pats yra buvęs tokiame pavojuje. Be to, augęs našlaičiu, jis atsimena, kaip liūdni namai be motinos. Melskis! Jis tikrai padės. Jo vardas Jurgis. . . Su tais žodžiais ir nauja viltimi palikau nelaimingą pažįstamą.

Marti pasveiko. Pirmą kartą po kelerių metų net išėjo prieš pietėmis dirbti, kol vaikai mokykloje. Mokyta moteris — su magistro laipsniu. Kiek čia J. M. padėjo, žino tik dangus. Tokio tipo ligoniai čia pasitaiso, čia vėl pablogėja. Bet žinia greitai sklinda. Ir kitos amerikietės jau meldžiasi į "St. George of Lithuania". . . Pavyzdys, kaip lengvai svetimieji priimtų J. M. kaip didelį šventąjį. Arkivyskupas įsigijo iškilmingą titulą, kurio savieji jam nebūtų davę — "St. George of Lithuania!"...

1977 m. šventėme 50 metų sukaktį nuo J. M. mirties. Vatikanas beveik baigė beatifikacijos bylą. Stasys Yla savo veikalu "JURGIS MATULAITIS" sukėlė entuziazmo bangą lietuviškoje visuomenėje. Atrodė, kad beatifikacijos iškilmės čia pat, kad laikas krautis lagaminus kelionei į Romą. . . St. Yla net būkštavo, ar mes, lietuviai, sugebėsime džiaugsmingai pasitikti savo pirmąjį šventąjį.

Pasirodo, neverta užbėgti įvykiams už akių. J. M. dar vis tebėra kandidatas į šventuosius. Kandidatūra nėra pastovi situacija. Kandidatu negalima pasilikti amžinai. Net kandidatu į šventuosius, nes, laikui bėgant, žmonių entuziazmas atvėsta.

Matyt, tai suprasdami, marijonai paskatino lietuvius rašyti Šv. Tėvui, kad jis paspartintų J. M. beatifikaciją. Proga, atrodo, gera, nes turime lietuviams palankų popiežių.

Pozityvaus atgarsio nėra. Bent spaudoje. Tai vėl reikia iš naujo klausti, kodėl mes esame taip apatiški arkivyskupo beatifikacijai? Man atrodo, kad tai mūsų apatijai yra svarbiausios trys priežastys.

Pirma, abejonės dėl J. M. šventumo. Girdi, už ką jis turi būti paskelbtas šventuoju? Jis nieko ypatingo nepadarė. Jeigu jis šventas, tai mūsų Sibiro kankiniai turi būti paskelbti šventaisiais. . . Prie abejojančių grupės ir šitaip samprotaujančių priklauso vyresniosios kartos lietuviai. Ypatingai tie, kurie arkivyskupą šiek tiek prisimena, bet nėra turėję asmeninės pažinties.

Visiškai suprantama, kad sunku įsivaizduoti savo bendraamžį šventuoju. Tačiau nemaišykime šventųjų su žemės didžiaisiais. Kaip negalima ilgio išmatuoti svarais, taip lygiai negalima tuo pačiu matu vertinti nuopelnų gen. Charles de Gaulle ir vienuolės Therese Martin. De Gaulle nusipelnė Prancūzijai daug, seselė Martin — nieko. O tačiau, tautai tikint ir reikalaujant, jauna vienuolė Therese Martin buvo paskelbta šventąja ir visame pasaulyje žinoma Kūdikėlio Jėzaus Teresėlės vardu. O De Gaulle'o ir didžiausi gerbėjai nelaiko šventu.

Šventųjų nuopelnus matuoja Dievas savo mastu, o žemės didžiųjų žmonės matuoja žemiškuoju matu. Todėl, kalbant apie šventąjį, vienintelis racionalus klausimas turėtų būti, **kaip jis šventuoju pasidarė**, o ne ką jis padarė.

Kas gi yra tas šventasis? Ogi žmogus, kurio gyvenimo centre buvo Dievas. Dievui jis gyveno žemėje. Dar geriau nusako J. M. savo dienoraštyje: "Mano šūkis teesie: visame Dievo ieškoti, visa ką dėl didesnės Dievo garbės daryti, į viską Dievo dvasią įnešti ir viską ja perimti. **Dievas ir Jo garbė teesie centru viso mano gyvenimo** (mano pabraukta) ašimi, aplink kurią suktųsi visos mano mintys, jausmai, norai ir darbai" (1910/10 14).

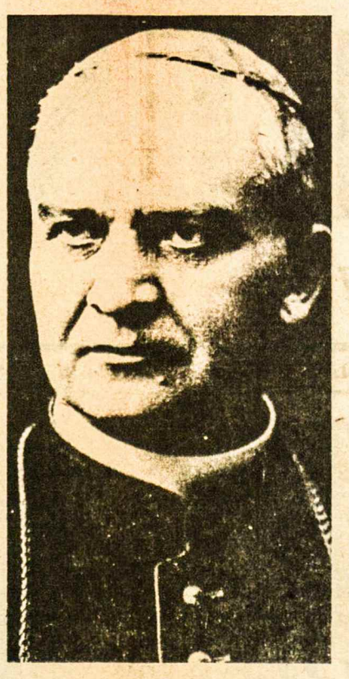

Arkivyskupas JURGIS MATULAITIS-MATULEVIČIUS, švento gyvenimo vyras, kurio beatifikacijos byla Romoje eina prie pabaigos ir laukia Šv. Tėvo paskelbimo

Štai kuo skyrėsi J. M. siekiai žemėje nuo kitų mūsų tautos garbingų vyrų. Jo gyvenimo centre buvo Dievas ir Jo garbė. . . Kas tokio užmojo (gyventi tik Dievui) neturėjo savo gyvenime, jokia kančia, tremtis, mirtis Sibire jo šventu nepadarys. Primesta kančia nėra joks nuopelnas kenčiančiam. Todėl mūsų Sibiro kankiniai neturėtų būti lyginami su Jurgiu Matulaičiu. Net ir aršiausias bedievis būtų atsidūręs Sibire, jeigu tik jis būtų buvęs žinomas nepriklausomos Lietuvos veikėjas, patriotas ir komunizmo priešas.

Antra, kam reikalinga beatifikacija? Sako, jeigu J. M. šventas, tai šventas ir dabar. O jeigu ne, tai ir kanonizacija jo nepadarys šventu Dievo akyse. Tad kokia nauda Dievui ir žmonėms jį paskelbti šventuoju?

Šitokius klausimus kelia jaunesnioji karta. Ir visiškai suprantama kodėl. Jų religinės pažiūros formavimosi po vatikaninės santarybos, kai katalikų šventovės buvo "apvalytos" nuo šventųjų statulų ir paveikslų. Naujai statytos šventovės savo vidaus plikumu priartėjo prie protestantiškų maldos namų. Kartais tik iš kryžiaus su krucifiksu ir miniatiūrinių stacijų galima atpažinti, kad tai katalikų šventovė. Taigi jaunesnioji karta negavo jokios akivaizdinės paskatos domėtis šventaisiais. O anot mūsų liaudies, "kas iš akių, tas ir iš minties". . .

Be to, šventųjų garbinimas visados daugiau buvo paplitęs mažiau išsilavinusiose masėse, nes atitiko jų psichologiją. Lietuvos kaimietis ar darbininkas nebūtų drįsęs eiti pas prezidentą. Kitas reikalas, jeigu su juo būtų ėjęs ir už jį kalbėjęs valsčiaus viršaitis, mokytojas ar klebonas. Taip ir pas Dievą jam buvo drąsiau eiti su šventuoju. . .

Dabartinė karta, išaugusi be respekto betkokiam autoritetui, nuėjo į kitą kraštutinumą. Šventųjų užtarimu nesidomi, nes, anot jų, kam eiti per šventąjį, jeigu gali kreiptis tiesiai į Dievą?

Šitoks nusiteikimas parodo, kaip sunku mums įsivaizduoti šventųjų vaidmenį antgamtiniame ir mūsų gyvenime, nors kasdien kalbame: ". . . tikiu į šventųjų bendravimą". Nedaug pagalbos galima tikėtis ir iš dvasiškijos, nes šventųjų "užsiėmimas" danguje yra sutalpintas į katekizminį paaiškinimą — "šventieji už mus meldžiasi".

Kadangi betkokia komunikacija su dangumi yra įprasta vadinti malda, tai iš dalies toks aiškinimas yra teisingas. Tačiau visa šventųjų vaidmenį dangujį aiškindami taip siaurai, šventuosius degraduojame tik į dangaus elgetas. . .

Prisimename krūvas elgetų Lietuvos atlaiduose? Davei keliolika centų ir kalba tavo intencija "Sveika Marija". Už litą sukalbėtų ir Rožinį. Daugiausia pinigų surinkdavo aklieji. Ne dėlto, kad jų maldos būtų geresnės, bet kad jų invalidumas sukeldavo didesnį žmonių pasigailėjimą.

Šventųjų populiarumas taip pat nėra vienodas. Vieni yra garbinami universaliai visuose katalikų kraštuose, kiti — tik kaikuriuose. O dar daugiau yra tokių, į kuriuos privačiai niekas nesimeldžia. Juos prisimena tik kunigai Mišiose.

Taigi, turint reikalą, ar nebūtų logiška melstis į tuos šventuosius, kurie mažiausiai "užimti"? Kad ir pvz. tokius šventuosius, kaip Frumencijų, Malkijadį, Fulgencijų, Irminą, Priską? Kam melstis į tokius šventuosius, kurie užversti žmonių prašymais, kaip pvz. šv. Antanas, Pranciškus, Juozapas, Ona, Teresė ir t. t. Mat prie kokios logiškos nesąmonės prieinama, degradavus šventuosius tik į dangaus elgetas.

Jų vaidmeniui suprasti reikia vėl grįžti prie šventųjų bendravimo. O šventųjų bendravimo pagrindo reikia jieškoti K. Bendrijoje, kuri savo struktūroje yra trilypė: kovojanti, kenčianti ir triumfuojanti. Nežiūrint kokioje stadijoje tikintieji būtų — žemėje, skaistykloje ar danguje — pasilieka Bendrijos nariais, t. y. Kristaus mistinio kūno dalimi. Todėl tarp jų bendravimas ne tik galimas, bet ir savaime suprantamas bei būtinas, nes jie visi turi vieną ir tą patį tikslą — plėsti Kristaus pradėtąją karalystę žemėje ir amžių pabaigoje išvysti Kristų atpirktosios visatos viršūnėje. (Bus daugiau)

Už ką nuteisė?

Rašo tautiečiai iš sovietinio kalėjimo

Mus griežtai nuteisė už tai, kad mylėjome savo tėvynę Lietuvą, už tai, kad troškome savo tautai laisvės, už tai, kad nesutikome tapti lietuvių tautos išgamom arba jos priešų vergais. Tačiau mūsų sąžinė rami, nes priešai nepajėgė palaužti mūsų valios.

Dabar mes esame katorgoje, po kurios seks ilgi tremties metai Sibire. Nežinia, ar mes kada nors sugrįšime į savo Tėvynę. Tačiau savo ateitį pasitinkame ramūs ir tvirti. Mus pačius skiria kaikurios mūsų pažiūros ir įsitikinimai. Vienas iš mūsų yra socialistas, kitas demokratas, trečias humanistas. Du — praktikuojantys katalikai, vienas indiferentas. Tačiau visus mus jungia idėjos, dėl kurių mes ryžomės paaukoti savo regimąją laisvę. Dabar mus dar labiau sujungė bendra lemtis.

Iš niūraus kalėjimo siunčiame savo padėką, nuoširdžiausius linkėjimus ir meldžiam Dievo palaimos ir gausių malonių visiems, kas prisimena mus geru žodžiu. Mes turime vilti, jog mūsų auka, sudėta ant Tėvynės aukuro, palaikys liepsną, kurios neužgesins jokios gyvenimo smulkmenos.

Gintautas Iešmantas
Povilas Pečeliūnas
Vytautas Skuodis

Pskovo kalėjimas 81. I. 17

80. XII. 15-22 d. d.

Vilniuje įvyko teismas, kuriame buvau teisiamas už tai, kad propagavau socializmo žmogišku veidu idealus ir troškau, remdamasis konstitucija, kad Lietuva išstotų iš TSSR, būtų nepriklausoma socialistinė valstybė.

Mane taip pat teisė už tai, kad rašiau poemas ir eilėraščius, augštindamas Gėrį, Laisvę ir Tiesą, Draugystę, nors šie kūriniai ir nebuvo paskelbti.

Kreipiuosi i visus geros valios žmones, ypač i visus Europos komunistų partiju vadovus, E. Berlinguerą, Kariljo, Z. Marše, padaryti viską, kas įmanoma, kad mums būtų suteikta laisvė. Prašau TSSR generalini prokurorą peržiūrėti sufabrikuotą man bylą, dalyvaujant Vakarų Europos šalių demokratams.

Gintautas Iešmantas

* * *

Visiems labai ačiū už pilietinę ir moralinę paramą, kurią teko patirti teismo metu. Ypač džiugina jaunimo drąsa ir ryžtas kovoje dėl Laisvės ir Tiesos. Tai mūsų viltis ir ateitis. Betrokštu viena — tesiplečia judėjimas už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

Gintautas Iešmantas

Vilnius, 1980. XII. 23 d.

Padėka

A†A

KONSTANCIJAI MILAŠEVIČIENEI

mirus, nuoširdžiai dėkojame prel. dr. J. Tadarauskui už Rožinio maldas laidotuvių namuose, už šv. Mišias, paaukotas už jos vėlę, dalyvaujant kun. St. Šileikai, kun. M. Tamošiūnui, ir už palydėjimą į kapines.

Dėkojame karsto nešėjams, visiems, kurie aukojo šv. Mišioms, atsiuntė gėles, puošusias karstą laidotuvių namuose, dalyvavusiems Rožinio maldose, šv. Mišiose laidotuvių dieną ir palydėjusiems į kapines.

Dėkojame dr. A. Saunoriui už pagalbą ligoje ir visiems, kurie kokiu nors būdu prisidėjo prie laidotuvių, tuo parodydami mums didelį nuoširdumą.

Dėkingi:
vyras Kazys Milaševičius, sūnus Povilas, sūnūs — Karolis ir Stasys su šeimomis

Padėka

Tu išėjai ten, iš kur negrįši.
Nuliūdusius mus palikai.
Nors širdys mums iš skausmo plyštų,
tu mūsų sielvarto jau nematai.

MYLIMAM MŪSŲ TĖVELIUI

JONUI STEPONUI

mirus, reiškiame nuoširdžiausią padėką visiems, kurie prisidėjo prie mūsų tėvelio laidotuvių. Ypatinga padėka visiems trims kunigams už maldas laidotuvių namuose, Prisikėlimo šventovėje ir palydėjimą į lietuvių kapines Mississaugoje. Dėkojame visiems, kurie užprašė šv. Mišias, atsiuntė gražias gėles, pareiškė užuojautas. Dėkojame solistui H. Rožaičiui, muzikui J. Govėdui, Toronto lietuvių evangelikų liuteronų parapijos chorui ir moterų draugijai. Dėkojame A. Puterienei, karsto nešėjams, tapgi visiems už gausų atsilankymą ir tiems, kurie kokiu nors būdu prisidėjo prie mūsų Tėvelio laidotuvių.

Nuoširdus ačiū visiems!

Nuliūdę —
sūnus Ernestas, marti Vilma vaikaičiai — Jonas ir Ernestas

A†A

NAPOLEONUI LESKAUSKUI

Čikagoje mirus,

jo žmoną GENOVAITĘ su šeima, brolį JURGĮ su žmona, seseris Toronte — VALĘ SIMANAVIČIENĘ, ONUTĘ SVARINSKIENĘ, IRENĄ MORKŪNIENĘ su šeimomis giliai užjaučiame ir kartu liūdime —

A. B. Petkevičiai
Z. B. Ščepanavičiai

A†A

NAPOLEONUI LESKAUSKUI

Čikagoje mirus, jo žmoną GENOVAITĘ su šeima, seseris, gyvenančias Toronte — ONUTĘ, VALENTINĄ ir IRENĄ su šeimomis nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime —

U. Bleizgienė *E. Jaškienė*

A†A

JONUI STEPONUI

mirus,

sūnų ERNESTĄ bei jo šeimą nuoširdžiai užjaučia ir kartu liūdi —

Puterių šeima

Mohawk
Furniture Ltd.
PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

★ Elektros reikmenys
★ Televizijos aparatai
★ Skalbiamosios mašinos
★ Vaikų baldai
★ Įvairūs kilimai
★ Šaldytuvai
★ Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
★ Siuvamos mašinos
★ Rašomos mašinėlės

Nemokamas pristatymas į namus.

KRAUTUVĖS:

Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave. Tel. 537-1442
Rytuose — 2448 DANFORTH Ave. Tel. 699-4444

Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

Daugelio renginių dienos

26-tosios Kanados Lietuvių Dienos Toronte. Dailės paroda, literatūros vakaras, sporto šventė, jaunimo suvažiavimas, švietimo darbuotojų posėdis, susipažinimno vakaras, pamaldos katedroje ir latvių šventovėje, didysis koncertas, sūrio ir vyno vaišės

DAILĖS PARODOJE

Kanados Lietuvių Dienos prasidėjo kultūriniais renginiais, kurių pirmasis — dailės darbų paroda įvyko spalio 3-12 dienomis Toronto miesto savivaldybės rūmuose. Jai atidaryti buvo pakviesta senatorė J. Neiman, kurią lankytojams pristatė KLB pirm. adv. Joana Kuraitė. Į atidarymo iškilmes buvo prisirinkę per 100 žmonių, įskaitant ir kelis anglų kilmės.

Senatorė kalbėjo nuoširdžiai ir, nors politikė, gana nusimanančiai apie meną ir aplamai apie kultūros reikšmę tautų ir žmonijos gyvenime. Girdi, menas kalba universaliai ir yra lengviausia komunikacijos forma.

Žiūrovo žvilgnis

Kiek Toronte yra buvę meno parodų, daugumą jų esu aplankęs. Kaip žiūrovas buvau nuteiktas apypigės ir negausios tematikos, beidėjiškumo, techniškos darbo apžiūros, o kartkartėmis ir įvairiaspalvio potepių riksmo. Dažnai man atrodydavo, kad aš kažką panašaus esu matęs kilimų krautuvėse, audinių gamykloje, kurioje man teko dirbti. Nors dekoratyvinis menas turi savo vietą meno plotmėje, bet jis, man atrodo, yra tik dvasios paviršiaus išdava. Nesuvokiami pavidalai ir beprasmiai šešėliai nejaukiai nuteikdavo žiūrovą. O gal tik mane vieną!

Tai dažniausiai atsitikdavo, stebint abstraktinį meną, iš kurio buvo ir yra išguitas žmogus, mano supratimu, pats pagrindinis kūrybos objektas. Ogi retai galėjai meno kūriniuose išvysti ir gyvūniją, kaip labai prasmingą žmogaus gyvenimo dalininkę. Dar pasiliko augmenija, bet ir tai tik meno mėgėjų darbuose. Daug išsimokslinusių dailininkų ėmė į gamtą žiūrėti kaip į pigų reiškinį, kai tuo tarpu mūsų liaudies mene vyrauja "trys berželiai svyrų svyruonėliai", liepelės, tapusios mergelėmis... Taigi koks glaudus santykiavimas vyksta tarp žmonijos, gyvūnijos ir augmenijos. Jis šimtais, net tūkstančiais įvairių tematinių versijų galėtų būti išreikštas meno priemonėmis. Bet ne, dabar kartais užtenka šepetėliu dažus pabraukyti pirmyn ir atgal, ir štai jums meno kūrinys.

Aš labai mažai mačiau kūrinių tautinėmis temomis, o dar mažiau — religinėmis. Nemaniau, kad dailininkui nerūpėtų savita tautinė kultūra, kuri kaip vertybė išlieka tolimai ateičiai ir kaip auklėjimo veiksnys — dabarčiai. Ogi religija, ar į ją nėra atsirėmusi tautų moralė?

Šitoks įspūdis man susidarė, pabuvojus anose parodose. Betgi anaiptol nevisose. Nuotaika pagerėjo 26-ųjų Lietuvių Dienų kultūriniuose renginiuose. Aš čia jokiu būdu nenorėjau pasakyti, kad lietuvis kūrėjas turi užsidaryti tik tautinių tematikos motyvų labirinte. Ne, tik panūdau užsiminti, kad užmirštoji sala vis labiau užmirštama.

Lietuvių dailė

O ką pasakyti apie Kanados Lietuvių Dienų meno kūrinių parodą? Ji buvo užsimota suorganizuoti gana išvaizdžiu stiliumi. Jos rengėjų stengtasi pagal vietos sąlygas ir turimą parodomąją medžiagą savo užmanymą įvykdyti kuo geriausiai. Taip ir padaryta. Dėlto rengėjos — A. Jankaitienė, pradžioje talkinama A. Vekterytės, ir savo patarimais bei darbu prisidėjusi dail. E. Docienė yra vertos gero žodžio.

Parodoje dalyvavo 18 dailininkų su 31 paveikslu ir 3-mis skulptūros darbais. Dailininkai suskirstytini į dvi grupes: a. veteranai, baigusieji mokyklas Lietuvoje — 7 ir b. jauniai bei vidurinioji karta, išsimokslinę Kanadoje arba svetur — 11. Malonu, kad radosi jaunuolių, nuėjusių į humanitarinius mokslus ir pavaduojančių senąją dailininkų kartą. Abi grupės daugmaž praktikuoja tuos pačius meno žanrus. Tik jaunųjų tarpe yra daugiau abstraktistų ar pusiau abstraktistų, o senųjų — daugiau realistų.

Būdamas realistinio nusiteikimo žiūrovas, aš labiau vertinu veteranus. Jie turi žymiai platesnę tematinę dirvą, į kurią susibėga daugybė apčiuopiamų kūrybinių motyvų. Pastebėjau, kad dauguma ir žiūrovų buvo realistinio nusiteikimo, dėl to ir jiems buvo prieinamesnis šito žanro menas. Atseit, jie gali su kūriniu "komunikuoti", kaip minėtoji senatorė išsireiškė. Taip, pavyzdžiui, dailininkai — J. Dagys, V. Pazukaitė, A. Tamošaitis ir E. Docienė savo darbais nesukelia žiūrovui problemų. O apie a.a. dail. A. Docių reiktų pasakyti, kad jis yra ne tik įvairus ir sudėtingas, bet ir mįslingas. Jo išstatytuose dviejuose darbuose jis man atrodė mistiškas poetas. Girdėjau jo paveikslais žavėjantis ir kitus žiūrovus.

Sakoma, jog abstraktiniame mene nereikia jieškoti daiktinės ar filosofinės išraiškos, o tik gėrėtis jo spalva ir turbūt dar linija. Tebūnie taip. Nes iš tikrųjų šioje parodoje spalvinių grupuočių buvo gana gražių, bet šiek tiek ir gerokai šokiruojančių. Reiškia taip patiko dailininkui, kurio demokratiniame krašte nevaržo jokie "socrealizmai" ar kitokie izmai.

Vienu žodžiu, ši paroda kultūriniu atžvilgiu Kanados Lietuvių Dienoms labai tiko, nors rodinių skaičiumi galėjo būti turtingesnė.

LITERATŪROS VAKARAS

Literatūros vakaras įvyko 1981.X.9 West Park Secondary School patalpose. Programoje Aušra Jurašienė, Algirdas Landsbergis, Rimvydas Šilbajoris ir Tomas Venclova. Programai vadovavo Aušra Karkienė. Klausytojų susirinko apie 300.

Pirmoji buvo iškviesta kalbėti A. Jurašienė. Ją pristatė klausytojams A. Karkienė. Viešnia yra baigusi Vilniaus universitetą, neperseniai su vyru atvykusi į JAV, išleidusi kritikos klausimais knygą, dirbanti "Laisvės radijo" tarnyboje.

Redaktorės pareigose

A. Jurašienė kalbėjo apie savo redaktorės darbą grožinės literatūros knygų leidykloje Lietuvoje. Čia ji dirbo 12 metų. Redaktorės darbas komunistinėje sistemoje yra saistomas komunistinio realizmo varžtų, kur reikia griežtai derintis prie ideologinių normų. Redaktoriaus pareiga yra nepraleisti nieko, kas prieštarauja šioms normoms. Jam tenka leidyklai atsiųstą knygą perskaityti net iki aštuonių kartų, pataisyti arba išbraukti iš teksto neleistinas vietas ir pagaliau įsitikinus, kad knyga jau "apvalyta", pasirašyti and kiekvieno lanko ir ją siųsti į vyriausią cenzūros įstaigą galutinei ištarmei. Redaktorius, kur nors neapsižiūrėjęs, šaukiamas pasiaiškinti. Kartais įvyksta nemalonių susidūrimų.

Būdavo atsitikimų, kad redaktoriui tekdavo praleisti menkaverčius pusiau beraščių veikalus. Tai būdavo sunkus uždavinys, nes juos reikėdavo paversti literatūros kūriniais.

Prelegentė kalbėjo labai vaizdžiai, savo darbo pastangas nušviesdama konkrečiais pavyzdžiais. Betgi iš savo darbo ji turėjo ir nemažai naudos, įgydama kūrybinės praktikos ir kritinės įžvalgos.

"Dainos gimimas"

Algirdą Landsbergį pristatė Vl. Šaltmiras. Apie šį įžymųjį rašytoją, poetą, beletristą, dramaturgą, kritiką ir publicistą šiek tiek žinių yra pateikta LE XIV tome. Jis skaitė savo novelę vardu, regis, "Dainos gimimas". Idant klausytojams novelės tekstas būtų suprantamesnis, jis pačioje pradžioje paaiškino aplinkybes, kuriose rutuliojiasi jos veiksmas. Tai atsitiko Valijoje. Tenai tuo metu vyko dainų festivalis, kuriame dalyvavo ir Vilniaus choras.

Pagrindinis šio choro dalyvis yra vienas iš dainininkų, kuris veikiau buvo jo prižiūrėtojas — "angelas sargas". Jis yra tvirtai įstatytas į komunistinės mokyklos klumpes, kuriose jis atlieka gana naivaus partiečio vaidmenį. Jame atsispindi bolševikinės sistemos, kaip politinio kūrinio, apverktinas vaizdas.

Betgi ši autoriaus puiki satyra dar pilniau atsiskleidžia, kai novelę skaito pats rašytojas. O jis skaito tikrai artistiškai, ir dėlto kiekvienas jo pateiktas paveikslas išnyra visomis balso moduliacijos spalvomis. Šią novelę savo žodyje prisiminė ir T. Venclova, priskirdamas jai didelę literatūrinę vertę.

Tremties namai

Rimvydą Šilbajorį apibūdino Aušra Karkienė. Ši jauna, išsimokslinusi ir sumani lietuvaitė geba trumpais bruožais aptarti paskaitininko asmenį ir jo veiklą.

R. Šilbajoris yra perėjęs kelis universitetus, tapęs mokslo magistru, daktaru ir pagaliau profesorium. Lietuvių tarpe jis labiausiai yra žinomas kaip literatūros istorikas bei kritikas ir aplamai šakotos veiklos žmogus.

Šiame vakare jis tik tiek parodė savo literatūrinę žiniją, kiek jam reikėjo pagrįsti savo pagrindinę mintį tremtiniško gyvenimo kelyje. Jo šio vakaro paskaitos tema buvo "Tremties namai išeivijos literatūroje".

Mes atsimename savo namus tėvynėje. Jie tenai mums dar ir šiandien dvelkia palaiminta būsena. Prelegentas tremties namus vaizdavo kaip vidinį dvasios stovį, kurį reikia kurti, puoselėti, gaivinti. Tremtis jam nėra praradimas, o vidinė dvasios erdvė, nuosavas darželis, kuriame jauti savo netektų namų dvelksmą. Literatūroj šis dvasinis pergyvenimas išsilieja labai plačiai.

R. Šilbajoris skaitė ištraukas iš poetų ir beletristų kūrinių, kur yra pavaizduoti jų reikšmingo dvasinio gyvenimo namai. Jis minėjo Bradūną, Brazdžionį, Meką, Landsbergį, Katiliškį, Radauską ir Škėmą.

Norint turėti savo tėvynės dvasinį vaizdą, reikia, kad jis būtų žodžiais kuriamas. Kūrybiniam žodžiui užgesus, prasideda namų praradimas. Jų praradimas prasideda jau dabar.

Liguista sistema

Paskutinį vakaronės dalyvį Tomą Venclovą aptarė Vl. Šaltmiras. Gana plačiai pakalbėjęs apie šio programos dalyvio nueitą mokslo ir kūrybos kelią bei apie kūrybą aplamai, Šaltmiras išskyrė tris didžiuosius poetus — B. Brazdžionį, H. Radauską ir T. Venclovą.

T. Venclova yra gana atviras žmogus. Jis pasisako prieš liguistą idėją ir nesveiką sistemą. Sistemos liguistumas jam tapo motyvu pasitraukti ir iš Lietuvos, nors tenai turėjo neblogas pragyvenimo sąlygas.

Jisai, žinoma, neskaito liguistu reiškiniu giedoti odes savo tėvynei, betgi jis pats geriau pasilieka pasaulyje, negu poetų apdainuotuose namuose, kuriuos citavo R. Šilbajoris. Jį būtų galima pavadinti kosmopolitu, jeigu jisai visiškai išmestų tėvynės sąvoką iš savo sąmonės. Bet jis to nedaro. Atvirkščiai, jis sakėsi dirbąs Lietuvos labui, dargi daugiau nei tai galėjo padaryti Lietuvoje gyvendamas.

Jis taip pat prisipažino, kad nėra jau toks geras poetas, kaip gal kai kas mano. Jam gana sunkiai einasi surėsti eilėraštį, nors labai gerai pažįsta geros poezijos reikalavimus. Jis dar gerai nežinąs, kas su juo atsitiks ateity, bet dabar jį labiau viliojanti publicistika, o darbas slavistikoj jam taip pat yra labai mielas.

Jis paskaitė keletą savo kūrybos ir verstinių eilėraščių. Man, kaip lyriškai nusiteikusiam poezijos mėgėjui, jo poezija nuskambėjo ne pagal mano skonį. Betgi aš keliu kepurę prieš Vl. Šaltmirą, kuris su jo poezija yra gerai susipažinęs.

Šiame literatūros vakare aš buvau gerokai nustebintas, neišvydęs programoje nė vieno kanadiečio lietuvio rašytojo. Juk turime čia pat po ranka J. Kralikauską, V. Tamulaitį, o ir H. Nagys juk ne už kalnų gyvena.

A. Kalnius

(Bus daugiau)

BOOKBINDING STUDIO
"SAMOGITIA"
(lietuvis savininkas)
telefonas 625-2412
P.O. Box 1343, Postal Station "B"
Mississauga, Ontario L4Y 4B6

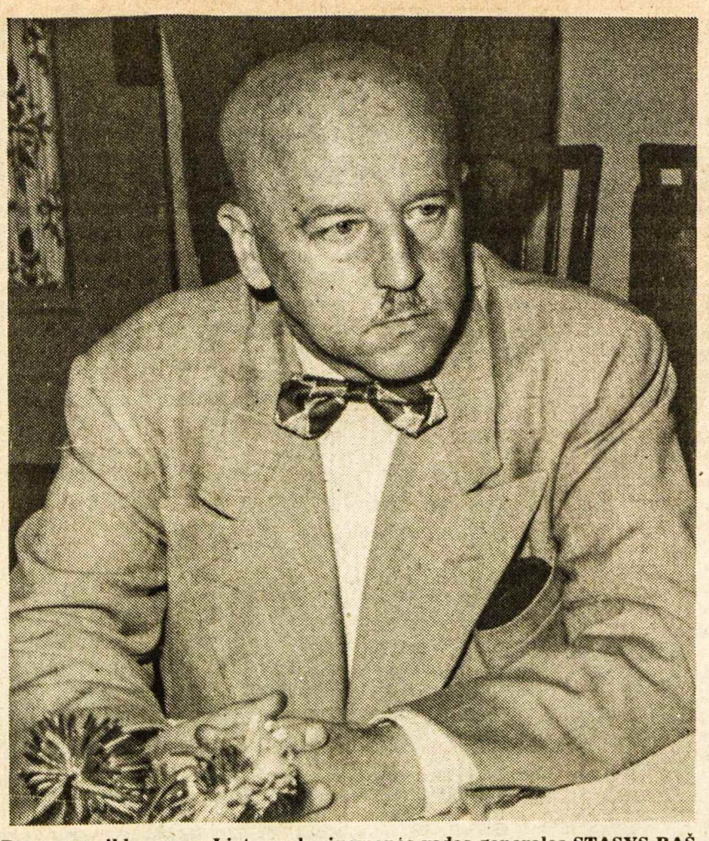

Buvęs nepriklausomos Lietuvos kariuomenės vadas generolas STASYS RAŠTIKIS, gyvenantis JAV-se, sulaukė 85 metų amžiaus

Jis vadovavo Lietuvos kariuomenei

Generolui Stasiui Raštikiui 85 metai amžiaus

J. VAIČELIŪNAS

Šių metų rugsėjo 13 d. gen St. Raštikiui suėjo 85 metai. Šiuo metu jis yra vienintelis nepriklausomos Lietuvos generolas ir buvęs kariuomenės vadas, sulaukęs tokio brandaus amžiaus. Gen. St. Raštikis, pagal gimimo vietą, yra žemaitis — gimęs Kuršėnuose, Šiaulių aps.

Gen. St. Raštikis buvo bene gabiausias ir darbščiausias Lietuvos kariuomenės vadas. Jis per keletą metų pertvarkė Lietuvos kariuomenę dislokaciniu, moraliniu ir mokymo atžvilgiu. Būdamas dar jaunas karininkas, jis pastebėjo, kad kaikurie dalių ar dalinių vadai elgiasi netinkamai. Todėl jis, kai tapo kariuomenės vadu, dalių vadais skirdavo ne tik su didesniu išsilavinimu bet ir augštesnės moralės karininkus.

Gen. St. Raštikis, kaip kariuomenės vadas, karių ir nekarių tarpe turėjo didelį autoritetą. Kai bolševikai okupavo Lietuvą, jis nebuvo kariuomenės vadu, bet daug jaunų karininkų, kurie pasikalbėdavo apie bolševikus, pasakydavo: "Reikia tik generolo Raštikio parašo ant įsakymo, ir tie driskiai neš kulnus iš Lietuvos".

Gen. St. Raštikis savo gabumais ir darbštumu pasiekė augštojo išsilavinimo civilinėje ir karinėje srityje. Jis per porą metų baigė gimnazijos likusias keturias klases, eksternu išlaikė abitūros egzaminus ir gavo gimnazijos baigimo atestatą. Tarnaudamas kariuomenėje, jis baigė Lietuvos universitetą — medicinos fakulteto veterinarijos skyrių ir tapo diplomuotu veterinarijos gydytoju. Vėliau, tuometinio kariuomenės štabo viršininko gen. Petro Kubiliūno paskatintas, jis 1932 m. Vokietijoje baigė karo akademiją. Tuo metu ta karo akademija buvo slapta, bet ji buvo augštai vertinama. Ją baigė du Lietuvos karininkai — mjr. St. Raštikis ir aviacijos kpt. J. Rapšys. Pastarasis vėliau buvo Lietuvos karo aviacijos štabo viršininku.

Gen. St. Raštikis yra principų žmogus. Jei matė kokių negerumų, juos kėlė į viešumą, nors tai nepatiko tiesioginiams viršininkams ar net pačiam Lietuvos prezidentui A. Smetonai, su kuriuo jis buvo susigiminiavęs per savo žmoną Eleną-Mariją Smetonaitę, prezidento brolio Motiejaus dukrą.

Gen. St. Raštikis yra praktikuojantis katalikas. Dėl to kartais net iš tautininkų susilaukdavo nepagrįstų priekaištų. Jis pasakė kalbą ir pavasarininkų kongrese, tuo pabrėždamas, kad ir religingas kaimo jaunimas labai reikalingas Lietuvos kariuomenei. Tuo metu katalikiškam jaunimui ir kariuomenėj susidarydavo sunkumų: ateitininkams kartais būdavo sunku patekti į karo mokyklą, aspirantų skyrių. Dr. A. Damušis, dr. Z. Ivinskis, inž. K. Gasparėnas, inž. J. Mikaila ir eilė kitų ateitininkų karinę tarnybą atliko eiliniais kareiviais, nors inž. J. Mikaila buvo Lietuvos kariuomenės stipendininkas. Ir stipendiją gauti ateitininkui buvo sunku. Jo prašymas užkliūdavo kariuomenės štabe. Kartą, kai kariuomenės štabo viršininko pareigas ėjo plk. Birontas, J. Mikaila su mjr. S. Narušiu užėjo pas ji stipendijos reikalu. Majoras Narušis pareiškė, kad su tuo prašymu yra sunkumų, nes prašytojas — ateitininkas. "Ateitininkas iš fronto nebėga" — tarė pulkininkas, ir prašymas buvo patenkintas.

Gen. St. Raštikis iš kariuomenės vado pareigų buvo atleistas dėl vieno straipsnio "Karde", kuris buvo nepalankus prezidentui A. Smetonai ir jo vyriausybei. Tas "Kardo" numeris buvo konfiskuotas, bet daug karininkų dar jį gavo (jų tarpe ir šias eilutes rašantis). Lietuvos kariuomenės vadu prezidentas A. Smetona paskyrė gen. V. Vitkauską, buvusį I-mos divizijos vadą. Kai bolševikai okupavo Lietuvą, gen. V. Vitkauskas jau linksniavo žodį "smetoniada".

Tas pats generolas, kuris, būdamas centrinės karininkų ramovės seniūnu tarybos pirmininku, per tos ramovės atidarymo balių prezidentą A. Smetoną už parankės vedžiojo po salę ir plačiai švpsojosi.

Gen. St. Raštikis yra spaudos žmogus, parašes daug karinių ir nekarinių straipsnių, keletą knygų, kurių svarbiausia — trys tomai atsiminimu. Juose daugiausia paliečiama Lietuvos kariuomenė. Tie trys atsiminimų tomai buvo išleisti jau Amerikoje.

Gen. St. Raštikis, sulaukęs 85 metų amžiaus, turėjo ir sveikatos negalavimu: vis atsiliepdavo kojos sužeidimas dar iš nepriklausomybės kovų laikotarpio, turėjo keletą operacijų. Nežiūrint to, jis, kiek pasveikęs, neišleidžia plunksnos iš rankų. Paskutinėmis dienomis jis parašė straipsnį i numatytą išleisti knygą apie buvusią studentų atsargos karininkų korporaciją "Ramovė".

Malonu pasveikinti generolą Stasį Raštikį, sulaukusį brandaus amžiaus, ir palinkėti, kad Dievas jam leistų sulaukti dar ir kitų jo amžiaus sukakčių.

A†A

JADVYGAI GEIDUKYTEI

Latvijoje mirus, liūdesio valandoje reiškiame gilią užuojautą seserims — LIUCIJAI MEŠKAUSKIENEI su šeima, STASEI ir REGINAI GEIDUKYTĖMS bei kitiems giminėms —

Alf. ir Ald. Erštikaičiai *J. ir Ant. Mikšiai*
L. ir E. Klevai *St. ir S. Rakščiai*
M. Zurlienė

Trėmimus ir sukilimą prisimenant

Ar dera ignoruoti 1941 metų sukilimą, rengiant birželinius minėjimus

Nepriklausomybės laikais nuostabiai mažai žinojome apie čia pat pašonėje buvusią mūsų kaimynę sovietinę Rusiją. Šiek tiek girdėjome apie valymus, parodomąsias bylas, kaikurių vadų sušaudymus ir įvairių nereikšmingų žinučių. Bet neturėjome nuovokos apie komunistinės diktatūros teisinę ir moralinę struktūrą. Niekam neatėjo į galvą mintis, kad šioje valstybėje visai neegzistuoja visame pasaulyje pripažįstamos žmogaus teisės ir teisingumas bei mums suprantama moralė, kad ten žmogus paverstas valstybės daiktu, su kuriuo galima daryti ką nori.

Sovietų pasiuntinybė Kaune skrupulingai sekė kiekvieno augštesnio Lietuvos pareigūno viešą kalbą ir visą mūsų spaudą. Kiekviena informacija spaudoj apie Sovietiją, jeigu ji neturėjo Tasso etiketės, buvo priimama su įtarinėjimais. Žinios, nepalankios Sovietų Sąjungai, nors paimtos iš didžiosios pasaulinės spaudos, iššaukdavo griežtus sovietų pasiuntinybės protestus. Būdama maža didelės valstybės kaimynė, Lietuva, surišta su sovietais įvairiomis sutartimis, šiems protestams buvo ypatingai jautri ir iš laikraščių redaktorių bei knygų leidyklų reikalaudavo vengti sovietus erzinančios informacijos.

Jau sovietams Lietuvą okupavus, vienoje kavinėje būrelis mūsų kultūrininkų šnekučiavosi apie esamą padėtį (dar nebuvo įpratinti laikyti liežuvio už dantų), ir vienas jų taip pasakė: "Šioje karo maišatyje mūsų krašto okupacija pasidarė neišvengiama. Jei ne rusai, mus būtų pasigrobę vokiečiai. Už rusus mes savo kultūra esame pranašesni ir turime daugiau galimybių išlikti. Vokiečiai mus visapusiškai suviršikintų".

Klydome taip galvodami, nes nežinojome, kad komunistinėje sistemoje teroro mašina vienodai efektingai triuškina išprususias ar atsilikusias tautas. Štai kodėl ano meto birželio trėmimai užklupo mus be jokio perspėjimo, tartum iš jūros atėjęs taifūnas, palikęs neatstatomus griuvėsius, neužgydomas tautos žaizdas ir sujaukęs amžiais nusistovėjusį tikėjimą į teisingumą bei moralines vertybes.

Laisvasis pasaulis, nors ir plačiai informuojamas apie Sovietų S-gą, šia informacija ir tiki ir netiki. Pagaliau, kam vakariečiams sukti galvas kas ten vyksta už geležinės uždangos, lyg savų rūpesčių neturėtų. Pilnai nepatikės, kol ant savo kailio, kaip mes, nepatirs. Mes tebesame gyvi liudininkai anų tragiškų įvykių ir privalome laisvajam pasauliui liudyti tai, kas jo laukia, jei laiku nebus sustabdytas rusiškojo komunizmo žygiavimas pirmyn.

Masinių birželio deportacijų minėjimas yra gera proga prisiminti mūsų nukentėjusius bei nukankintus tautiečius ir prakrapštyti akis vakariečiams.

Trėmimai vienaip ar kitaip paminimi visoje mūsų išeivijoje. Šia linkme gana aktyviai reiškiasi Australijos Baltiečių Taryba, kuri turi savo skyrius visose šio krašto valstijose. Kas metai apie birželio vidurį valstijų sostinėse rengiami viešі deportacijų minėjimai. Dažnu atveju į juos kviečiami ne tik baltiečiai, bet ir australiečiai: augšti valdžios pareigūnai, senatoriai, parlamentarai, ministeriai, dvasininkai ir šiaip įtakingi visuomenės atstovai. Sudaromi ryšiai su vietine spauda, radiju ir televizija. Apie Baltijos kraštų okupacines gyvenimo sąlygas kalba pačių baltiečių žmonės. Pagrindiniais kalbėtojais paprastai kviečiami iškilūs australiečiai. Įdomu, kad šie paskaitininkai pasirodo gerai susipažinę su Baltijos kraštų likimu ir ten varoma rusifikacija bei tautžudyste. Po oficialiosios dalies duodama ir meninė programa, kurią atlieka baltiečiai menininkai ir chorai. Nevisose lietuvių kolonijose šie minėjimai yra plačios apimties — kaikur pasitenkinama ir uždarais, skirtais tik savai publikai.

Bendras masinių trėmimų minėjimo nuotaikas šiais metais sudrumstė Australijos Lietuvių Bendruomenės krašto valdyba, kuri, ragindama plačiai su australiečių publika paminėti deportacijas, skatino tik uždarai, savųjų tarpe prisiminti 1941 m. tautos sukilimą prieš bolševikinius okupantus. Girdi, anglosaksai, įskaitant ir Australiją, tuo metu kovojo prieš vokiečius, todėl sukilimą minėkime tik savo tarpe, kad nebūtume svetimųjų klaidingai suprasti.

Šis savotiškas krašto valdybos pasiūlymas sukėlė visą audrą. Spaudą užplūdo laiškai, kaltindami krašto v-bą sukilimo esmės nesupratimu. Viename tų laiškų rašoma: "Tie, kurie žuvo prieš raudonuosius 1941 m., nebuvo jokie vokiečių sąjunginiinkai. Sukilimo tikslas buvo atstatyti Lietuvos nepriklausomybę". Kitame laiške pasisakoma: "Mes tą sukilimą turėtumėm kuo plačiausiai išreklamuoti ir juo didžiuotis. 1941 m. sukilimas, vėliau pokary ilgas partizaninis karas ir dabartinė rezistencinė kova tai galingi faktai prieš bolševikinę propagandą, kad lietuviai su džiaugsmu įsijungė į Sovietų S-gą. Šie faktai daugiau liudija mūsų naudai ir išlaisvinimo reikalams, negu viešos raudos dėl išvežtųjų".

Raudonieji ir rudieji okupantai buvo mirtini lietuvių tautos priešai ir nė su vienu jų mes nebendradarbiavome. Kiekviena vergijon patekusi tauta laukia progos okupantu nusikratyti. Tokia proga pasitaikė prasidėjus rusų-vokiečių karui. Lietuvių tauta šią progą išnaudojo, spontaniškai sukildama prieš bolševikus, tuo prikišamai parodydama, kaip ji neapkentė okupanto. Sukilėlių dėka buvo sudaryta vyriausybė bolševikams dar nepasišalinus, o vokiečiams dar neatėjus. Ši vyriausybė paskelbė atstatanti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Kad ši vyriausybė nebuvo vokiečių kūrinys, rodo faktai. Vokiečiai per kelias savaites ją likvidavo. Daugelis šios vyriausybės narių nuo vokiečių skaudžiai nukentėjo.

Ateityje, ruošiant birželines deportacijas, šalia jų turėtumėm išryškinti ir visokeriopa lietuvių tautos rezistenciją prieš rusiškąjį imperializmą. Niekas negerbia tų, kurie tyliai pakiša savo nugarą lazdos smūgiams. Savo ilgoje istorijoje lietuviu tauta jau kelis kartus išdrįso išeiti prieš rusiškąją mešką, tartum Dovydas prieš Galijotą. Kas žino, kaip ilgai bolševikinis galiotas galės savo muskulais didžiuotis ir kitus gąsdinti. **J. R.**

NORITE TAPTI KUNIGU?
Vienuole? Esate virš 30 metų? Desire priesthood? Sisterhood? Over 30? Kreipkitės: Father Nigro, Gonzaga U. Spokane, 99259, USA.

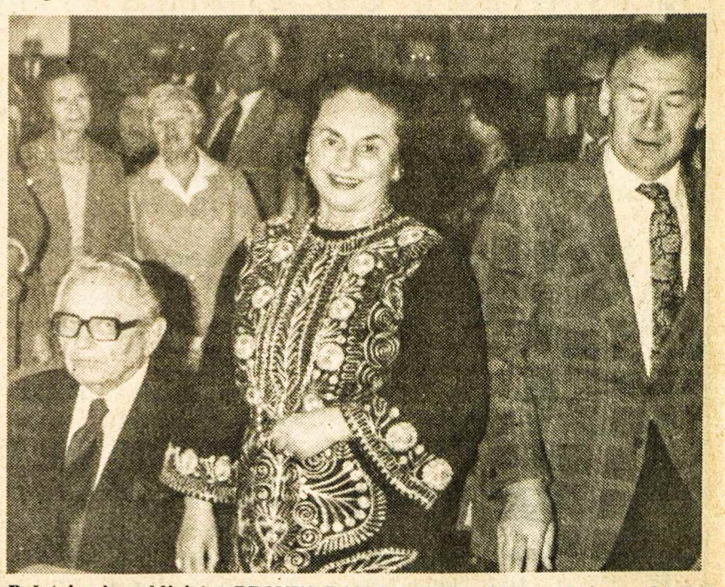

Rašytojas ir publicistas BRONYS RAILA, autorius knygos "Vaivos rykštė", buvo pagerbtas Klevelande minėtos jo knygos sutiktuvių proga š.m. rugsėjo 18 d. Nuotraukoje matome jį sėdintį kairėje, giedant "Ilgiausių metų". Šalia jo — žmona, dr. Lenkauskas ir kiti **Nuotr. V. Bacevičiaus**

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

GIRTAVIMO PROBLEMOS

Sąjunginiame medikų pasitarime Vilniuje rugsėjo 23 d. buvo paliesti narkologijos klausimai. Pasitarimo dalyviai rado, kad kova su girtavimu ir alkoholizmu yra labai sudėtinga problema. Narkologinei pagalbai tarnauja kabinetai, punktai, specializuoti skyriai ligoninėse, tačiau vis dar trūksta svaresnio mokslininkų žodžio. Išsamūs moksliniai girtavimo, *alkoholizmo bei jo pasekmių tyrimai* jau yra pradėti. Juos jungia dešimtis programų, apimančių ne tik alkoholizmo gydymą, bet ir jo kilmės bei plitimo priežastis. Lietuvos epidemiologijos, mikrobiologijos ir higienos tyrimo institutas šiems darbams yra sudaręs koordinacinę komisiją, įsteigęs specialios kovos su *alkoholizmu laboratoriją*.

VASARAI PASIBAIGUS

Lietuvos skęstančiųjų gelbėjimo draugijos komitetas "Tiesos" rugsėjo 16 d. laidoje pateikia rugpjūčio mėnesio liūdnus vandens aukų duomenis. Pernykščiame rugpjūtyje nuskendo: vaikų iki 7 metų amžiaus — 8, moksleivių — 10, suaugusių — 45. Bendras jų skaičius — 63. Šiemetiniame rugpjūtyje skenduolių būta 59: vaikų iki 7 metų — 4, moksleivių — 11, suaugusių — 44. Gelbėjimo stotys bei postai išgelbėjo 62 skendusius žmones. Konkrečiais pavyzdžiais atkreipiamas dėmesys į valtis, neturinčias gelbėjimosi rato, apsaugos liemenių ne tik suaugusiems, bet ir vaikams. Apvirtus valčiai, nuskendo Rokiškio rajono "Nemuno" fabriko mechaninių dirbtuvių vedėjas Jonas Krištaponis, o su juo buvusį 3 metukų vaiką išgelbėjo tik atsitiktinai tenai pasitaikęs *Petras Vilčinskas. Valantiejų šeimą*, atvykusią prie Ilgų ežero, ištiko dar skaudesnė nelaimė. Nuskendo motina ir nepilnametė dukra, plaukusios pripučiama valtele. Jos abi nemokėjo plaukti, neturėjo gelbėjimosi liemenių. Plungės rajono Stonaičių invalidų namams priklausančiame tvenkinyje nuskendo du vaikai — Mindaugas ir Darius Daugінčiai. Be priežiūros palikti tvenkiniai, vandens sklidinos duobės vien tik rugpjūtyje pareikalavo 25 žmonių gyvybių. Kartais nuskęstama ir dėl alkoholio įtakos. Tokia auka tapo Kretingos rajono Žemaitės kolchozo darbininkė Malvina Mačiulienė, rugsėjo 29 d. kaimynams padėjusi kasti bulves. Ši moteris, gerokai pavaišinta už talką, grįždama namo nuskendo 15 cm gylio upeliūkštyje. Gyvybės aukų rugpjūčio mėnesį visiškai buvo išvengta tiktai Zarasų, Šalčininkų, Širvintų ir Utenos rajonų vandenyse.

NAUJAS MUZĖJUS

Taikomosios dailės muzėjus įsikurs *Gedimino kalno papėdėje, buvusiame* Vilniaus arsenale, kuris dabar pritaikomas šiandieniniams muzėjaus poreikiams. Du pirmieji atnaujinamo arsenalo augštai bus skirti saugykloms, o kituose augštuose bus įrengtos salės parodoms. Taikomosios dailės muzėjus taip pat turės reprezentacines patalpas, apžvalgos terasą, *apie 4.000 kv. metrų bendro* ploto. Arsenalas, iškilęs daugiau kaip prieš 600 metų Žemutinės Vilniaus pilies teritorijoje, yra reikšmingas kultūros paminklas. Atnaujinimo projekto autoriai žada išsaugoti visus autentiškus jo architektūros bruožus. Taikomosios dailės muzėjus bus Lietuvos dailės muzėjaus skyriumi. Naujajam muzėjui jau telkiami būsimieji rodiniai. Viename *dvarelyje prie Varnių buvo surasta* sienoje užmūryta XVII š. krosnis. Perkelta muzėjun, ji lankytojus supažindins su to laikotarpio koklių gamybos lygiu, krosnių mūrijimo bei jų puošybos principais. Organizatoriams pavyko rasti ir tam laikotarpiui priklausančių gobelenų, vestuvinių sidabrinių taurių. Tikimasi, kad pavyks sutelkti ir XVII š. Vilniuje dirbusių baldžių, odininkų, laikrodininkų bei auksakalių palikimą.

NAUJA TAKTIKA

Maskva, siekdama įteisinti *okupuotos Lietuvos prijungimą prie* Sovietų Sąjungos, ėmėsi naujos taktikos. Sovietinių Bičiulių Sąjunga Vilniun pakvietė JAV kino, teatro ir televizijos aktorių bei režisorių delegaciją, kuriai vadovavo negras rež. G. Stanford-Braunas. Maskvą liaupsinantiems svečiams buvo parodytas Vilnius, Kaunas ir Trakai, "Baltaragio *malūno" spektaklis Vilniaus operos ir* baleto teatre. Jie buvo priimti Lietuvos Kinematografininkų Sąjungoje. Susovietinta ELTA cituoja labai saldžius delegacijos vadovo G. Stanfordo-Brauno žodžius: "Viešnagė jūsų šalyje ir respublikoje paliko gilų įspūdį. Mus nepaprastai sujaudino tarybinių žmonių nuoširdumas, atvirumas ir draugiškumas. Tai labai svarbu, norint, kad įvairių tautų žmonės geriau suvoktų vieni kitų problemas, tai esminis žingsnis kelyje į savitarpio supratimą".

ZOOLOGIJOS SODAS

Kauno zoologijos sodas yra laikomas respublikinės reikšmės įstaiga, *kurią dažnai mini tarptautiniai* metraščiai. To sodo problemas "Tiesos" 218 nr. atskleidžia Kauno turistų klubo instruktorius Valentinas Markevičius. Esą žvėrelius prižiūrinčius darbuotojus jaudina nerūpestingas statybos remonto valdybos nr. 3 darbas: "Mat ji jau treti metai iš eilės 'stato' ūkinius pastatus, *kuriuose turi būti sukrauti* paprasti ir vertingi pašarai bei ūkiniai reikmenys. Užpernai ir pernai ši statybos organizacija tik ruošėsi ir planavo darbus. Šiemet griebėsi vieną kompleksą statyti, įpusėjo ir nebaigė. Antram tik statybines medžiagas suvežė, o darbai nė krust iš vietos. Suprantama, gali būti labai svarbių darbų, bet zoologijos sode ne iškamšos, o gyvi žvėreliai. Jiems būtini pašarai ir *ne bet kokie: kiekvienam* atskirai pritaikyti, kaloringi. Tačiau kokios kalorijos gali būti, jei dabar, pavyzdžiui, šienas, avižos ir kiti pašarai sukrauti po dangumi, palijus lietui greit ima pūti. Jeigu padėtis nesikeis, tai žvėrys, kainuojantys dešimtis tūkstančių rublių, pradės kristi. Įsivaizduokime, kokia materialinė žala, *kokia moralinė nuoskauda būtų* darbuotojams, kurie tuos gyvūnus užaugino..."

SKULPTŪROS VILNIUI

Vilniaus miestas susilauks naujų skulptūrų vietinėmis ir sovietinėmis temomis. Pastarosioms priklauso: skulptoriaus J. Burneikos paminklas Antakalnio karių kapinėse, skulptorių J. Kalinausko ir A. Zokaičio daugiafigūrė kompozicija, skirta II D. karo sovietų partizanams ir pogrindininkams. Lietuviškas temas atspindės G. Jokūbonio sukurta Adomo Mickevičiaus skulptūra ir V. Vil*džiūno kuriama Lauryno Stuokos-Gu*cevičiaus skulptūra. Vieną pramoninių Naujosios Vilnios kvartalų papuoš bronzinė jauno dail. A. Kyno skulptūra "Darbininkas". Skulptorius S. Kuzma iš lakštinio metalo yra sukūręs alegorines kaukes atnaujintam Vilniaus dramos teatro fasadui.

DU ŠAMAI PER DVI DIENAS

Druskininkietis tinkuotojas Kazimieras Smaliukas *mėgsta* meškerioti Nemune. Vieną dieną jis su blizge pagavo 21 kilogramą svėrusį šamą, o kitą dieną, žūklei tetrukus kelias sekundes, blizgę prarijo 76 centimetrų ilgio šamas, svėręs 33 kilogramus. Pirmą 24 kg šamą K. Smaliukas yra pagaves prieš 10 metų. Šiemet jis jau yra pagaves penkis šamus.

V. Kst.

Simon's TRAVEL

KVIEČIAME KELIAUTI KARTU

13 DIENŲ SU GIMINĖM!!!

Vilnius-Ryga gruodžio 21 — sausio 4

Grupę lydi savininkai

Sutvarkome iškvietimus vizitui į Lietuvą ir iš Lietuvos. Nuperkame Lietuvoje giminėms automobilius, televizijas, šaldytuvus bei kitus pageidaujamus daiktus. Smulkiau teiraukitės Toronto skyriuje.

Toronto tel. (416)537-3060 arba 532-8772

MONTREAL tel. (514) 669-8834
CHICAGO tel. (312) 673-5391 arba 654-4238
TELEX 06-986766 TOR

2385 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada M6P 1X2
(Kelionių biuro registracijos numeris — 1835961)

Simon's TELEVISION
Savininkas — V. SIMINKEVIČIUS
2385 Dundas St. W., Toronto Tel. 532-8772
Netoli Lietuvių Namų prie Bloor-Dundas požeminio.
Nuomojam, taisom, parduodam televizijas bei "stereo" aparatus. Turime lietuviškų plokštelių ir suvenyrų.

Klevelando lietuvių abiturientų sutiktuvėse — baliuje. Iš kairės: V. Banionytė, I. Ardytė, S. Bankaitytė, A. Giedrytė, L. Palubinskaitė; antroje eilėje: L. Žiedonytė, R. Kižys, L. Vyšnionis, Rasa von Kiparski Nuotr. J. Garlos

KLB ŠALPOS FONDO HAMILTONO SKYRIUS
maloniai kviečia visus Hamiltono ir apylinkių lietuvius dalyvauti

vajaus užbaigimo BALIUJE,

spalio 31, šeštadienį, Jaunimo Centre.

PROGRAMOJE:
- Abiturientų pristatymas
- Toronto jaunimo ansamblis "Atžalynas"
- Loterija ir laimės staliukai
- Puikus orkestras
- Turtingas bufetas ir įvairūs gėrimai

Pradžia — 7.30 v.v.
Įėjimas — $5,
studentams — $3.

Rengėjai

PENSININKŲ NAMAI HAMILTONE

Hamiltono ir Apylinkių Lietuvių Pensininkų Namų Draugovė "Rambynas" jau antrą kartą bando įgyvendinti savo tikslą — pastatydinti lietuviams pensininkams namus. Šį kartą statybos reikalas jau pasidarė konkretus. CMHC tam pritarė ir paskyrė pradinę sumą susiorganizavimui. Paskelbus spaudoje mūsų užmojį, atsiliepė keletas rangovų.

Be didesnio skaičiaus norinčių tuose namuose apsigyventi mums sunkiau išsiderėti iš CMHC geresnes sąlygas, didesnį pastatą, daugiau patogumų. Reikia daugiau norinčių juose apsigyventi dabar ar vėliau. Specialiai tam reikalui atspausdintus blankus gali užpildyti visi lietuviai nuo 60 metų amžiaus.

Gal tebegyveną savuose namuose galvoja, kad jiems niekada nereikės eiti į senjorų namus, bet patirtis rodo visai ką kita. Štai ką rašo vienas lietuvis iš Oakvillės: "Esu Lietuvos kariuomenės savanoris-kūrėjas, 83 m. amžiaus. Mudu su žmona jau ir dabar gyvename tokiame apartamente už nedidelę nuomą, tik labai nuobodu — viskas angliška ir svetima, nėra su kuo pabendrauti, pasišnekėti. Su savais būtų visai kitas gyvenimas."

Kitas jaunesnis pensininkas-menininkas, kartu su antru transportu Kanadoj mišką kirtęs, dabar gyvenąs Kingstone senjorų namuose, linki sėkmės įvykdyti šią statybą ir rašo, kad tokių namų reikalingumą reikėjo pramatyti jau prieš 30 ar daugiau metų, steigiant parapijas. Tokių laiškų gauname ir daugiau.

Kaip Vokietijoj, taip ir Kanadoj sutiktas tautietis buvo ir yra visada brangus ir artimas. Kanadoje išsisklaidėm, bet susibūrėm į Bendruomenes, parapijas, organizacijas. Senstant sunkėja susisiekimas, silpnėja jėgos savo nuosavybėms prižiūrėt, tai ir belieka vienintelė išeitis — burtis į bendrus savo namus, kuriuose nesijaustume vieniši, lengvai pasiektume vienas kitą, turėtume kur susirinkę aptart mums rūpimus bendrus reikalus.

Dauguma gal jau ir matėt panašiai statytus senjorų butus — jie nėra labai erdvūs ir dideli. Su atskiru miegamuoju plotas butų 470-500 kv. pėdų, (butas be atskiro miegamojo būtų pigesnis). Kiti butai su dviem miegamaisiais — 500-700 kv. pėdų nenoriai leidžiami statyti, nes jie pabrangintų viso pastato kainą. Visdėlto ir tokių bus keletas.

Užpildant pareiškimą-anketą, jokių įsipareigojimų — nei finansinių, nei teisinių nereikia. Mums tik reikia užpildyto pareiškimo įrodymui valdžios įstaigoms, kad mums tokių namų tikrai reikia.

Kiek iki šiol jau vargo Hamiltono pensininkai, jieškodami patalpos kur susiburti. Kiek svarstyta ir vaikščiota, vėl kraustytasi iš vienos patalpos į kitą. O ir dabartinėje patalpoje, tiesa, vietos užtenka, bet jaučiamės kaip įnamiai, net ir prie savo menko turtelio negalim prieiti kada norim. Buvom užsisakę lietuviškų laikraščių, bet dėl besikeičiančių adresų teko atsisakyti.

Draugovei įsisteigus 1976 m. rudenį, B.Krono iniciatyva buvo daug kas atlikta, *bet ne dėl mūsų kaltės teko* sustoti CMHC sąlygoms pasikeitus, praėjusį pavasarį vėl pradėtas šis reikalas judinti. Draugovė tebeturi tą patį čarterį ir tebėra beveik tos pačios sudėties, tik, pasitraukus K. Meškauskui, jo vieton išdininko pareigoms pakviestas jaunas ir energingas R. Sakalas, "Talkos" vedėjas.

Tautiečius iš arti ir toli norinčius dabar ar vėliau tokiuose namuose apsigyventi prašom trumpai parašyti: A. Jankūnas, 103 Academy Ave., Ancaster, Ont. L9G 2Y2, arba paskambint telefonu 648-3428. Jis atsiųs anketą, kurią užpildę grąžinkite. Tuo pasirūpinsit savimi ir padėsit Hamiltono lietuviams įvykdyti savo planus. **A. J.**

Hamilton, Ont.

VYSK. VALANČIAUS MOKYKLOS mokytojai spalio 24 d. dalyvaus Hamiltono katalikų tarybos ruošiamuose etninių mokyklų mokytojų pasitobulinimo kursuose. Dėlto šį šeštadienį lituanistinė mūsų mokykla neveiks.

AV PARAPIJOS CHORĄ vėl girdime giedant sekmadieniais per 10.30 v. pamaldas. Choras pirmąjį viešą sezono pasirodymą turės lapkričio 28, šeštadienį, Jaunimo Centro salėje, kur DLK Algirdo šaulių kuopa rengia Lietuvos kariuomenės atkūrimo minėjimą. Parapijos choras yra sutikęs atlikti meninę programą.

A.a. KONSTANCIJA MILAŠEVIČIENĖ spalio 5 d. palaidota Mississaugoje, Šv. Jono liet. kapinėse. *Ji buvo pirmosios ateivijos lietuvių* atstovė, kuri su savo vyru Kaziu, suvažiuojant jau pokarinės imigracijos lietuvių bangai, jiems daug padėjo. Atlikę sutartis iš miškų ir kasyklų čia atvažiavę erdviuose jų namuose rado prieglobstį ir, ten begyvendami, sukūrė savo šeimas. Velionė paliko nuliūdusį savo vyrą ir tris sūnus, kurie yra pakeitę savo lietuvišką pavardę. Lietuvoje dar *tebegyvena dvi jos seserys.* **K. M.**

GĖLIŲ PARODA. KLK Moterų Dr-jos Hamiltono skyrius ruošiasi meno mėgėjų parodai šūkiu: "Gėlė gėlei". Gal bus įdomu visuomenei pasižiūrėti, ką iš gėlių galima padaryti. Paroda įvyks š.m. lapkričio 8, sekmadienį, po abejų šv. Mišių, Jaunimo Centre. Bus išstatytos visokios gėlės — gyvos ir dirbtinės, piešstos (paveikslai), siuvinėtos, austos, megztos ir ornamentinės. Be to, bus įviarių gėlių pardavimui ir loterijai. Iš to norima sudaryti lėšų pirkti gėlėms mūsų šventovės altoriams puošti. Taigi, jei pirksite, bus kartu ir auka šventovei.

Kviečiami visi ir visos dalyvauti su savo rodiniais. Visais klausimais skambinti p. Liaukienei tel. 389-7789. Tikimės visų pritarimo.

Valdyba

Klevelandas laukia "Aro"

Lietuvių Dienų tradicija Klevelande kasmet yra viena iš reikšmingiausių rudens renginių, sutraukianti ir tuos miesto, priemiesčių ir apylinkių lietuvius, kurie nelabai daržnai randa reikalo ar laiko lankytis lietuviškuose renginiuose. Klevelando LB apylinkė, ilgą eilę metų vadovaujama energingo ir darbštaus pirmininko Jurgio Malskio, kasmet į Klevelandą "atgabena" vertus dėmesio meninius vienetus, kurie ne vien pritraukia gero pasirodymo pasiilgusį žiūrovą, bet ir mūsų stambesniems kultūriniams vienetams suteikia progos pasirodyti plačiai publikai.

Spalio 31 d. vakare Klevelando apylinkės lietuviai turės *malonumo* klausytis Toronto vyrų choro "Aro" dainų. Š.m. spalio 5 d. vakare J. Malskio iniciatyva buvo sukviestas informacinis radijo, spaudos ir organizacijų atstovų posėdis. Buvo dalinamasi nuomonėmis ir žiniomis prie skanėstų stalo. Visi pokalbio dalyviai su džiaugsmu pritarė "Aro" kvietimui. *Privačiai buvo ginčytasi* dėl paties choro vardo. Tiesa, bendrinis daiktavardis "aras" lietuvių kalboje tereiškia matą (viena dešimtoji hektaro), o paukštis lietuviškai yra "erelis". Tačiau skamba gražiai, o choro vardas yra ne bendrinis, bet tikrinis daktavardis. Taigi tuo atveju pavadinimui pasirinkti kalbos taisyklių varžtai nebūtini.

Choro vadovą Vaclovą Verikaitį klevelandiečiai pažįsta iš jo ankstyvesnių pasirodymų su Hamiltono mergaičių choru. Akompaniatorius Jonas Govėdas, jaunas, talentingas muzikas, taip pat Klevelande jau nebe pirmą kartą. Spaudoje pasirodžiusios recenzijos po "Aro" pasirodymo Čikagoje taip pat pozityviai nuteikė, nes mūsų tradicinės Lietuvių Dienos pasižymi augšta savo renginių kokybe. Jau per eilę metų Čikagos "Dainava" pas mus atvykdavo su muzikinėmis dramomis, kurios visos buvo naujos tiek savo turiniu, tiek savo muzika.

Rengėjai tikisi, kad į koncertą ir Lietuvių Dienų tęsinį sekmadienį DMNP parapijos salėje atsilankys ne vien Klevelando, bet ir tolimesnių apylinkių lietuviai. Net ir bilietų kainos palyginti prieinamos — nuo $3 iki $6. Programos rėmėjams, aukojusiems $25, bus duodami du bilietai pirmose eilėse ir jų pavardės bus įrašytos programoje.

Aurelija Balašaitienė

• **Supažindinkite savo draugus su "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAIS" — atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.**

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavuose namuose —

Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas

830 Main Street E., tel. 544-7125 L8M 1L6 TALKA

Darbo valandos: *pirmadieniais - ketvirtadieniais* nuo 10 iki 5 val., penktadieniais nuo 10 iki 7 val., šeštadieniais nuo 9 iki 12 val. Liepos - rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais uždaryta.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda.

Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.

MOKAME UŽ:
depozitus (P.C.A) 6%
santaupas 17%
term. depoz. 1 m. 18%
term. depoz. 3 m. 13%
reg. pensijų fondo 16%
90 dienų depozitus 19%

IMAME UŽ:
nekiln. turto pask. 21%
asmenines paskolas 23%

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

NEKALTO PRASIDĖJIMO ŠVENTOVĖJE Vašingtone prieš 15 metų vysk. V. Brizgio iniciatyva buvo įrengta ir pašventinta Šiluvos Dievo Motinos koplyčia. Šios sukakties paminėjimu rugsėjo 13 d. rūpinosi specialiai sudaryta Lietuvių Katalikų Bendrijos komisija, vadovaujama Lietuvos vyčio J. Simanio. Buvo tikimasi susilaukti vysk. V. Brizgio ir kun. K. Pugevičiaus, kuris būtų pasakęs pamokslą ir surengęs okupuotoje Lietuvoje persekiojamos Katalikų Bendrijos parodą. Šventovės vadovybė betgi nesutiko išstatyti parodėlės rodinių, ją pripažinusi politine. Neatvyko nei vysk. V. Brizgys, nei kun. K. Pugevičius. Sukakčiai skirtas Mišias prie didžiojo šventovės altoriaus laikė Vašingtono vyskupas pagalbininkas T. Lyons, asistuojamas kun. dr. T. Žiūraičio. Giedojo Baltimorės lietuvių choras "Daina". *Dalyvių buvo susilaukta keli* šimtai iš Vašingtono, Baltimorės ir kitų vietovių. Vysk. T. Lyons savo pamoksle trumpai palietė Šiluvą, ilgiau sustodamas ties dabartine lietuvių vyrų ir moterų kova už religijos teises, jų pastangomis leidžiama "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika". Pamaldos baigtos be *Lietuvos himno. Tada vysk. T. Lyons* su procesija nuėjo į Šiluvos Dievo Motinos koplyčią. Šalia jo stovėjo Lietuvos atstovas Vašingtone dr. S. Bačkis, savo kūriniais koplyčią papuošęs dail. V. K. Jonynas. Procesijos dalyviai turėjo progą pasidžiaugti lietuviškos koplyčios grožiu. Ji šiandien yra tapusi istoriniu lietuvių tautos kančių ir ateities vilčių paminklu laisvajame pasaulyje. *Puokštes gėlių koplyčion* dažnai atneša Vašingtone gyvenančios lietuvės.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJO KLUBAS turi vienintelę lietuvišką radijo programą Kalifornijoje, kuri kiekvieną šeštadienį 12.30-1 v.p.p. transliuojama iš KTYM stoties Inglewoode. Klubas kasmet pasirūpina dviem renginiais vietiniams lietuviams — pavasarį ir *rudenį. Š.m. spalio 30, šeštadienį*, 7.30 v.v., kviečia visus dalyvauti kaukių baliuje, kuris įvyks Los Angeles mieste, Šv. Kazimiero lietuvių parapijos salėje. Geriausios kaukės bus įvertintos premijomis: viena pirmąją $50, dviem atrosiom po $30, trim trečiosiom po $20.

VLIKo SEIMAS ĮVYKS lapkričio 6-8 d.d. Klevelando Lietuvių Namuose. Jin po tris atstovus atsiųs VLIKą sudarančios organizacijos. Seimas svarbus ta prasme, kad jis yra paskutinis šios valdybos laikotarpyje. Pagrindinę paskaitą apie besikeičiančą tarptautinės politikos raidą skaitys dr. D. Krivickas. Bus Tautos Fondo vadovybės pranešimai. Iškilminga vakarienė su koncertine dalimi — lapkričio 7, šeštadienį, 7.30 v.v. Paskaitoje ir vakarienėje visi kviečiami dalyvauti. Informacijas teikia *komiteto pirm. Vytautas* Jokūbaitis tel. (216) 481-7161.

LAISVĖS VYTAUTUI SKUODŽIUI savo specialiu laišku sovietų kompartijos vadui L. Brežnevui pareikalavo 29-ni JAV kongresmanai, šiai akcijai sutelkti B. Donnely ir Ch. F. Dougherty. Laiške primenama, kad V. Skuodis yra politinis kalinys ir kad jo įkalinimas pažeidžia Helsinkyje pasirašytus įsipareigojimus laikytis *žmogaus teisių.*

Australija

BRITŲ BENDRUOMENĖS ŠALIŲ vadų konferencija rugsėjo 30 — spalio 2 d.d. Melburne sutraukė 44 valstybių atstovus, kuriuos lydėjo gausus būrys užsienio žurnalistų. Konferencijos proga specialų atsišaukimą apie sovietų okupuotos Baltijos respublikas paruošė Australijos Baltiečių Taryba, *vadovaujama Albino Pociaus*, kuris taip pat yra ir ALB krašto valdybos pirmininkas. Atsišaukimą, be pirm. A. Pociaus, pasirašė du AB Tarybos vicepirmininkai: Australijos ir N. Zelandijos Latvių Federacijos pirm. V. Rolavs ir Australijos estų organizacijų atstovė M. Taimre. Atsišaukimas buvo išdalintas konferencijos dalyviams ir juos lydėjusiems žurnalistams. Baltiečiai tuo atsišaukimu prašo remti Baltijos tautų kovą už nepriklausomybės atstatymą. Primenama, kad Baltijos respublikos jau 1940 m. buvo okupuotos Sovietų Sąjungos, kad okupantai yra pažeidę žmogaus teises, vykdo platų rusinimą. Baltiečiai yra įjungiami į Raudonosios Armijos dalinius ir siunčiami į sovietų okupuotą Afganistaną. Britų Bendruomenės vadai prašomi siekti Sovietų Sąjungos imperijos panaikinimo, kelti Baltijos tautų išlaisvinimo klausimą Jungtinėse Tautose.

VIKTORIJOS PAVERGTŲ TAUTŲ TARYBA savo metinį posėdį rugsėjo 8 d. turėjo Melburno Lietuvių Namuose. Ši organizacija jungia lietuvius, latvius, estus, vengrus, bulgarus, rumunus, lenkus, gudus, ukrainiečius, čekus ir slovakus. Taryba kasmet surengia Pavergtų Tautų *Savaitės iškilmę su didinga eisena*, ekumeninėmis pamaldomis. Savaitė užbaigiama Lietuvių Namuose specialiu priėmimu valdžios atstovams, parlamentarams, žurnalistams. VPT Tarybos pirmininku trečiam laikotarpiui iš eilės buvo perrinktas Albinas Pocius. Be jo, vadovybę dabar sudaro: vicepirm. ukrainietis A. Vorošeka, sekr. slovakas T. Karl, ižd. latvis G. Lamberts. Taryboje kiekviena tautybė *turi po du atstovus.* Rugsėjo 8 d. posėdyje dalyvavo iš Britanijos Londono atvykęs Rumunijos tremties vyriausybės prez. dr. Jon Rotiu. Jam pavyko atstatyti komunistų suskaldytą rumunų bendruomenę Viktorijoje, kur ji jau buvo išsijungusi iš Pavergtų Tautų Tarybos, o dabar vėl grįžo šion organizacijon. Rumunijos agentai lankydavo Viktorijos rumunus, juos ragindavo pasitenkinti tik kultūrine veikla, jeigu nori aplankyti savo gimines Ruminijoje. Iš dr. J. Rotiu pranešimo paaiškėjo, kad Rumunijos ir Bulgarijos vyriausybės savo lėšomis nupirko dvi šventoves *Viktorijos rumunams ir bulgarams*, atsiuntė kompartijai tarnaujančius popus iš tėvynės. Kas iš tų parapijų pasitraukė, negauna laiškų iš giminių bei vizų juos aplankyti.

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMĄ rugsėjo 6 d. Geelongo lietuviai pradėjo lietuviškomis pamaldomis Šv. Jone šventovėje, dalyvaujant vietinėms organizacijoms su vėliavomis. Giedojo G. Ivaškevičiūtė-Giesbers vadovaujamam *choras. Mišios* buvo aukojamos už Lietuvą. Turiningą pamokslą pasakė kun. Pr. *Dauknys.* Oficialioji šventės dalis įvyko Lietuvių Namuose. Įvadinį žodį tarė ALB Geelongo apylinkės valdybos pirm. dr. S. Skapinskas. Pagrindiniu paskaitininku buvo jaunasis dr. R. Šarkis. Menine dalimi šventę užbaigė choras su *savo vadove* G. Ivaškevičiūte-Giesbers. Visi dalyviai ypač džiaugėsi darniu atgimusio *choro* dainavimu.

Britanija

BRADFORDO LIETUVIAI sidabrinę "Vyčio" klubo sukaktį paminėjo rugsėjo 27 d. Iškilmė buvo pradėta *kapeliono kun. J. Kuzmickio* Šv. Onos šventovėje atnašautomis Mišiomis už visus mirusius ir gyvus šio klubo narius, giedant Pr. Dzidolikui su savo choru. Kun. J. Kuzmickis savo pamokslu priminė pokarinį lietuvių įsikūrimą Bradforde bei juos jungiančio klubo įsigijimą. Sukakties dalyvius "Vyčio" patalpose pasveikino *jo pirm.* V. Gurevičius, vaišių stalus palaimino kun. J. Kuzmickis. Dabartinę sukaktuvinio "Vyčio" valdybą sudaro: pirm. V. Gurevičius, vicepirm. P. Jakubėnas, sekr. A. Bučys, ižd. S. Grybas, administratorė R. Vaičekauskaitė, atstovas kultūros reikalams A. Traška, sporto reikalams V. Rekešius. Sukakties proga klubą sveikino: D. Britanijos Lietuvių Sąjungos vardu J. Alkis, Skotijos lietuvių vardu — J. Bliūdžius, Šv. Cecilijos choro — Pr. Dzidolikas, Boltono — Vainys, Rochdales — D. Banaitis, Mančesterio — sukaktį filmavęs jaunasis J. Podvoiskis. Sveikinimų raštu gauta ir iš kitų vietovių, net Kanados. Visus pradžiugino dr. A. *Štromo apsilankymas.* Pasak jo, "Vyčio" klubas dabar yra pasiekęs žydėjimo laikotarpį, kai pasaulis gyvena istorinius laikus dėl Lenkijoje vykstančios išsilaisvinimo kovos. Esą Krmlius nedrįsta reaguoti, o lenkai stovi eilėse prie tuščių krautuvių. Komunistinį baubą galima sunaikinti visiems vieningai susijungus. Dr. A. Štromas linkėjo, kad sekančios vaišės būtų susietos su pavergtoms tautoms iškovota laisve. Iš Lietuvos atvežtą Vytauto Didžiojo bareljefą klubui padovanojo J. Buikus. Iš J. Alkio pranešimo paaiškėjo, kad sekančiais metais Bradforde susirinks visos Britanijos lietuviai su savo chorais į dainų šventę.

Vokietija

TAUTOS ŠVENTĘ HAMBURGO LIETUVIAI rugsėjo 19 d. pradėjo kun. V. Šarkos atlaikytomis pamaldomis ir pasakytu pamokslu. Solo giedojo gražų balsą turinti studentė M. Normantaitė. Minėjimo dalyvius, susirinkusius salėje, pasveikino VLB Hamburgo apylinkės vicepirm. L. Narkus, paskaitą skaitė pirm. M. Šiušelis. *Liaudies dainomis programon* įsijungė sopranas I. Schroederienė, *Maironio*, B. Brazdžionio eilėraščiais bei sava balade — A. Gedvila. Ta jo baladė atskleidė pokarinius įvykius Lietuvos miškuose, susietus su partizanų kovomis.

KLAIPĖDOS VOKIEČIŲ SUVAŽIAVIMAS įvyko rugsėjo 10-13 d.d. Mannheimo mieste, kuris pagalbos ranką Klaipėdai yra ištiesęs jau 1915 m., o po II karo yra *priglaudęs* 250 Klaipėdos vokiečių šeimų. Žinių apie šį vokiečių suvažiavimą pateikė čikagiškio "Draugo" korespondentas K. Baronas. Esą "Mannheimer Morgen" dienraštis rašė, kad suvažiavime dayvavo apie 800 žilagalvių senelių. Rosengarteno salėje juos sveikino Mannheimo burmistras W. Varnholtas, džiaugdamasis senais Mannheimo ir Klaipėdos ryšiais. Po jo kalbėjo Baden-Wuertembergo krašto atstovas pabėgėlių reikalams H. Haunas, kilęs iš Sudetų srities. Jis ragino klaipėdiečius neužmiršti savo tėviškės, skatinti jos meilę jaunojoje kartoje. H. Haunas nepateisino A. Hitlerio žygio Čekoslovakijon, tačiau kitaip žiūrėjo į Klaipėdos užėmimą 1938 m. kovo 23 d. Esą tai buvo padaryta *Vokietijos-Lietuvos* sustarimu, pageidaujant net 97% Klaipėdos gyventojų. Atskirame pokalbyje su K. Baronu H. Haunas teigė, kad Klaipėdos vokiečiai buvo nukentėję nuo lietuvių valdžios. Jie betgi niekam nelinki ir nepavydi dabartinio lietuvių likimo sovietinėje valdžioje. Esą popiežius Jonas-Paulius II turi labai stiprius ryšius su Lietuvos Katalikų Bendrija, kuri sudaro *kertinę atsparą* tautinei bei religinei Lietuvos priespaudai. H. Haunas netgi paklausė K. Baroną, ar jam yra žinoma, kad V. Vokietijos pinigais Huettenfelde išlaikoma lietuviška gimnazija? K. Baronas, vengdamas ilgų diskusijų, sakosi nutylėjęs antrą medalio pusę — lietuvių paliktą turtą A. Hitlerio atgautame Klaipėdos krašte, vokiečių okupacijos metais iš Lietuvos išsivežtus turtus.

Mažoji Lietuva — visų lietuvių rūpestis

Lietuvininkų suvažiavimas Čikagoje, skaityti referatai, gvildenti veiklos klausimai

Čikagoje buvo karšta (temperatūra siekė virš — 30°C), kai mažlietuviai š. m. rugsėjo 12-13 dienomis rinkosi į Mažosios Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio suvažiavimą. Suvažiavimo idėja ir mintis buvo kilusi 1979 m. Montrealyje viešint sąjūdžio pirmininkui prof. Martynui Brakui.

Atstovų atvyko iš Filadelfijos, Niujorko, Toronto, Montrealio ir kitų Š. Amerikos vietovių. Žinoma, didžiausią M. Lietuvos atstovų, bičiulių ir prijaučiančių būrį sudarė vietiniai čikagiškiai.

Suvažiavimą pradėjo ir atstovus pasveikino Mažosios Lietuvos Lietuvininkų Draugijos Čikagoje pirmininkas dr. Jurgis Anysas. Raštu sveikinimų gauta iš Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio, Krikščionių Demokratų Sąjungos, Illinois valstybės Lietuvių Respublikonų Lygos, Lietuviu Šaulių Sąjungos, žurnalisto Vlado Bakūno, Lietuvos žemėlapio kūrėjo ir kartografo J. Andriaus, Toronto Mažosios Lietuvos Moterų Draugijos, Vokietijoj gyvenančia Friro Šlenterio ir kittų. Žodžiu sveikino S. Žadeikis VLIKo tarybos, o V. Žemaitis — Miškininkų Draugijos vardu.

Po karo

Pirmą referatą "Mažosios Lietuvos politinė ir etninė genezė po Antrojo pasaulinio karo ir dabartinė padėtis" skaitė mažlietuvių darbuotojas ir Klaipėdoj veikusios jaunimo draugijos "Santara" vadas **Martynas Gelžinis.**

Referentas, pasinaudodamas dideliu žemėlapiu, vaizdžiai apibūdino Rytų Prūsijos paskutinius siaubingus mėnesius, dienas ir jos gyventojų Galgatos kelią.

Raudonajai Armijai 1944 m. pasiekus Aistmares, M. Lietuva buvo apsupta su vienu ir trimis ketvirčiais milijono gyventojų. Kad gyventojai nepatektų į sovietų nagus, vokiečių admiralitetas, neatsiklausęs Hitlerio, sumobilizavo apie 150 įvairaus tipo ir dydžio laivų ir išgabeno apsuptuosius. Evakuacijos metu su pabėgėliais ir sužeistais vokiečių kariais paskendo nemažas skaičius laivų.

Sovietams apsupus Karaliaučių, mieste buvo apie 90.000 bėglių. Jie įsikūrę griuvėsiuose, ilsėjosi, kentė badą, sirgo ir mirė. Vėliau miestą paėmę raudonarmiečiai bestiališkai išprievartavo moteris, žudė ir plėšikavo. Kai žymesni vokiečiai bandė atkreipti dėmesį į raudonarmiečių žiaurumus, sovietų atstovai tik patraukė pečiais ir davė suprasti, kad toks jau esąs Raudonosios Armijos karys ir kad jį vargu ar galima pakeisti.

Sovietinių okupantų tikslas buvo aiškus. Jie siekė sunkiais darbais, deportacijomis, badu ir ligomis išnaikinti paskutiniuosius vietinius gyventojus. Badui vis aršiau pasireiškiant, gyventojai ryžosi vykti į okup. Lietuvą maisto jieškoti. Bet pradžioj buvo ir tokių, kurie nuo tokio žygio susilaikė. Jie bijojo, kad lietuviai juos pavarys ar kitokiu būdu jiems keršys. Mat daug iš Rytprūsių kilusių augštų nacių pareigūnų su savo pakalikais gestapininkais kartais gana nežmoniškai pasireiškė užimtos Lietuvos administravime.

Badas betgi buvo stipresnis už visas abejones, taip kad pulkai apiplyšusių ir išalkusių moterų, vaikų slapta pasileido elgetavimo kelionei į Lietuvą. Ir įvyko stebuklas: lietuviai elgetų nepavarė, jiems nepriminė jų vakarykščios arogancijos ir patirtų skriaudų. Jie buvo pavaišintі ir apdovanoti maistu. Taip lietuviai parodė, kad jie gali mylėti ne tik savo artimą, bet ir buvusį skriaudėją. Tai buvo viena iš skaisčiausių lietuvių tautos valandų.

Dėl M. Lietuvos ateities referentas pastebėjo, kad susidomėjimas Rytprūsiais nėra baigtas. Pvz. VLIKui dar Vokietijoj būnant, vokiečių politikai yra lietuviams nekartą davę suprasti, kad Rytprūsiams iš jų orbitos išėjus, jiems visai nesvarbu, ar lietuviai pretenduoja į jų šiaurinę dalį, ar ne. Bet jie būtų labai suinteresuoti, ar net remtų tokius politinius veiksnius ir ėjimus, kurių dėka Rytprūsiai taptų ketvirtąja Baltijos valstybe.

Okupuota Lietuva ir mažlietuviai

Buvęs "Lietuvos Pajūrio" redaktorius **Ansas Lymantas** skaitė referatą "Mažosios Lietuvos idėjos ir praeities atminimas okupuotoj Lietuvoj".

Jis apibūdino 1945 m. P. Pakarklio vadovautą lietuvių mokslininkų ekspediciją į karo nuteriotą M. Lietuvą. Ekspedicijos nariai giliuose buvusių kryžiuočių ordino pilių rūsiuose aptiko paslėptų lietuvių kalba dokumentų ar net Donelaičio rankraščių, apie kurių egzistenciją nieko iki šiol nebuvo žinota. Tarp kitko buvo atrasta apie 100 Prūsijos karalių lietuviams lietuviškai rašytų įsakų, siekiančių net 1580 metus. Šis neįkainojamas radinys šiandien įgalina mus žvelgti į pačius būdingiausius praėjusių šimtmečių Prūsijos lietuvių buities gyvenimo vaizdus.

Toliau A. Lymantas nušvietė teigiamų ir neigiamų Kr. Donelaičio atminimo puoselėjimo aspektų okupuotoj Lietuvoj. Prie neigiamų apraiškų jis priskaitė komunistų partijos iškraipytą poeto simbolizavimą, pagal kurį sovietinėje epochoje jis tapo ir antifašistu, ir partizanu, ir pažangios (suprask komunistinės) visuomenės santvarkos dvasiniu kūrėju ar "komunizmo rūmų statytoju" (J. Baltušis).

Toliau referentas keliais pavyzdžiais pavaizdavo, kaip jaunosios lietuvių kartos pastangomis ir įvairiais sutapimais buvo naujai "atrasti" Vydūnas ir Martynas Jankus.

Jis pabrėžė, kad M. Lietuva ir jos likimas senųjų Lietuvos bolševikų nedomino, nes ji nedavė jiems nei klasinių kovų didvyrių, nei tokių komunizmo apaštalų, kuriais jie būtų galėję pasididžiuoti prieš kitas pavergtas sovietinio režimo tautas. Pripažindami ištikimybę tik proletariniam internacionalizmui ir statydami ją augščiau už nacionalinius savo tautos motyvus, senieji Lietuvos komunistai šiandien ginasi ir atsiriboja nuo XX š. M. Lietuvos veikėjų tautinės veiklos iškėlimo. Pvz. jie ir šiandien nedrįsta prisiminti ar išleisti M. Lietuvos dailininko Adomo Brako tapybos vaizdų ar piešinių albumo. Dailininko Brako kūryba, kurioje pasireiškia jo gili meilė ir romantika gimtajam Lietuvos kraštui, nepatiko lietuviškiems bolševikams. Išduotas enkavedistams, jis žuvo nukankintas Sibire.

Nedrįsta komunistai iki šiol iškelti ir prof. dr. Gaigalaičio asmens, veikėjų — Stiklioriaus, Vanagaičio ir daugelio kitų taurių XX š. M. Lietuvos tautinių darbuotojų.

Baigdamas savo referatą, A. Lymantas išreiškė viltį, kad okup. Lietuvoj nerimstanti jaunoji lietuvių karta, kuri, savo tautos dvasios galiūnų bejieškodama, atrado Vydūną ir Jankų, vieną dieną sugebės "atrasti" ir kitus M. Lietuvos veikėjus bei pagarbiai įamžinti jų atminimą istorijoje.

Tarptautinėje politikoje

Mažosios Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio pirmininkas prof. Martynas Brakas referatu "Mažosios Lietuvos problema tarptautinės politikos rėmuose" davė ne tik politinę, bet ir filosofinę įžvalgą į M. Lietuvos istorijos vystymose raidą. Jis iškėlė kelis pražūtingus M. Lietuvos istorijos tarpsnius:

1. XIII š. senųjų prūsų ir lietuvių nukariavimą bei išnaikinimą; 2. XVIII š. kraštą ištikusią maro katastrofą, kuri, sugriaudama kompaktinę lietuvišką krašto sąrangą, atvėrė duris vokiškai kolonizacijai; 3. Antrojo pasaulinio karo pabaigoj rusų užkrautą M. Lietuvai okupaciją ir kolonizaciją.

Pirmomis Pirmojo pasaulinio karo dienomis į Rytprūsius besiveržianti rusų kariuomenė žymiai prisidėjo prie vadinamojo 1914 m. "Marnės stebuklo" Prancūzijoj. Tai turėdamas galvoje, karo metu Churchilis rašė Stalinui, kad rusai turi pagrįstą teisę į Rytprūsius (!), nes kraštas esąs suvilgytas rusišku krauju. Tokiu būdu anglu premjeras pirmas sužadino Stalino apetitą M. Lietuvai.

Kad prūsiškiems "pagonims" galėtų skelbti krikščionybę ir artimo meilę, XIII š. iš įvairių Vakarų Europos kraštų į Rytų Prūsiją plūdo kariai, atsigabendami geriausius tų laikų ginklus. XX š., po neregėto žmonijoj progreso, tą pačią po sunkių kovų apkrikštytą žemę britų ir amerikiečių sąjungininkai atidavė antikristui, kad ji taptų baze bedieviškam bolševizmo plėtimui į Europos vakarus.

Paliesdamas nacionalizmo sąvoką, prof. Brakas pabrėžė, kad nacionalizmas gali būti labai pozityvus, tačiau pagrįstas besaike didybės manija lengvai pasidaro destruktyvus. Kaip pavyzdį paminėjo Mažąją Lietuvą, kurioje akivaizdžiau, negu kitame kokiame krašte, galima įžvelgti per šimtmečius praktikuotą nacionalinį gobšumą. Jei svetimasis nacionalizmas išnaikino ištisas senųjų prūsų gimines, tai mažlietuviai savo nacionalizmu, tiksliau sakant, tautiškumu, tik siekė mylėti savo gimtąją šalį, savo kilmę, iš tėvų paveldėtą kalbą ir papročius. Apie tokį mažlietuvių tautiškumą dar ir šiandien kalba visokeriopa jų kūryba, kuri ir ateinantiems amžiams parodys tikrą M. Lietuvos veidą. Tuo tarpu atėjūnų vadinamosios "tėviškės teisės" pasisavinimas yra tik įžūlus bandymas įteisinti išsigimusio svetimo nacionalizmo pasekmės.

Prof. Brakas išreiškė tvirtą isitikinimą, kad M. Lietuvos bylos prasmingumas paskatins ateinančią generaciją jieškoti atpildo už senolių kentėtas skriaudas, už jos gimtinei užkartą nežmonišką likimą. Išreiškė viltį, kad jai pavyks sėkmingai perkelti M. Lietuvos problemą į naujų valdovų dėmesio ir sąžinės centrą, kur ras teisingą sprendimą.

Po referatų sekė gyvos diskusijos.

Vakare Tautiniuose Namuose buvo surengtas pokylis, kuriame dalyvavo apie 150 asmenų. Buvo ir meninė programa su choru, deklamacijomis, tautiniais šokiais.

Pamaldos "Tėviškėje"

Sekmadienį, rugsėjo 13 d., 10 v. r., atstovai ir dalyviai rinkosi "Tėviškės" šventovėje pamaldoms. Kun. Ansas Trakis turiningame, suvažiavimui skirtame pamoksle iškėlė mūsų pastangas perduoti savo dvasinį palikimą jaunajai kartai. O tai nėra lengva ir nevisuomet pasiseka. Šių dienų jaunimui sunku suprasti mūsų mintis ir jausmus, kai kalbame apie Rambyną, apie mūsų veikėjus, apie tėviškėje rengiamas šventes ir papročius. Iš jo išgirstame, kad jis turi savo pergyvenimus, taip kad mūsiškiai patyrimai jam lieka nesuprantami. Tuo tarpu pavergtoje Lietuvoje vienur kitur gana stipriai suliepsnoja nauja tėvynės meilės ugnis, jaučiamas nepasotinamas noras išsaugoti tėviškės praeities atminimą.

Kun. A. Trakis visus ragino tėvynėje esančių neapvilti, bet, pagal kiekvieno išgalę, ir toliau veikti bei kovoti, kad neteisybė būtų pašalinta, kad vergovės pančiai būtų sutraukyti ir kad mūsų tauta vėl galėtų prisikelti Dievo garbei ir žmonių palaimai.

Mirusiųjų bei nacių ir sovietų vergų stovyklose nukankintųjų prisiminimas buvo pagerbtas visiems giedant tradicinę M. Lietuvos giesmę "Gerą kovą kovojau".

Pamaldų metu Aldona Buntinaitė gražiai pagiedojo dvi mažlietuvių religines giesmes.

Mažlietuvių veikla

Popiet teisininkas Jonas Stiklorius skaitė referatą "Mažosios Lietuvos reikalas ir lietuviška visuomenė tremtyje".

Jis priminė po karo Vokietijoj veikusią M. Lietuvos Tarybą. Deja, jos pirmininkui Erdmonui Simonaičiui mirus, tarybos veikla sustojo. 1954 m., M. Lietuvos lietuvių suvažiavimo metu Toronte buvo įsteigtas M. Lietuvos Rezistencinis Sąjūdis. Sąjūdžio statutas buvo priimtas 1956 m. Čikagoje. MLRS dabar yra viena iš 15-kos pilnateisių grupių, kurios šiuo metu sudaro VLIKą. Mažlietuvių atstovų santykiai su kitomis VLIKe esančiomis grupėmis vystosi darniai, o atsiradę nesklandumai ar konfliktai sprendžiami savitarpio susipratimo ir respekto dvasioje. Čia ypatingai turėta galvoje savo laiku VLIKo paruošta brošiūra su kontroversiniu Lietuvos žemėlapiu.

Toliau referentas apibūdino kaikurias aplinkybes, dėl kurių M. Lietuva buvo 500 metu atskirta nuo D. Lietuvos. Didžioji Lietuva pateko lenkų, o Mažoji vokiečių įtakon. Tad antagonizmo nors ir nebuvo jaučiama, bet mūsų tėvams nevisuomet buvo lengva nugalėti ir išlyginti per šimtmečius susidariusius skirtumus.

Apžvelgdamas mažlietuvių veiklos sunkumus, jis suminėjo a. mažlietuvių negausumą (per 36 metus išmirė žymus skaičius mūsų tėvynainių); b. jaunosios kartos trūkumą (tūkstančiai jaunų M. Lietuvos žmonių, ypač jaunų vyrų, žuvo Antrojo pasaulinio karo frontuose); c. veiklą apsunkinančios tolimos distancijos.

Nežiūrint visų sunkumų, M. Lietuvos klausimas spaudoje yra dažnai gvildenamas. Be to, M. Lietuvos temomis išleista eilė mokslinio ir memuarinio turinio knygų.

J. Stiklorius pabrėžė: jei norime pareikšti savo valią tarptautiniame forume, jau šiandien turime būti pasiruošę betkokiam atvejui. O tam būtinai reikalinga organizacija, kaip tai yra M. Lietuvos Rezistencinis Sąjūdis.

Po referato, inž. Gyčiui Šernui iš Toronto tvirtai ir energingai pirmininkaujant, buvo plačiai diskutuojami ir sprendžiami įvairūs sąjūdžio reikalai, kaip MLRS centro komiteto ir prezidiumo sudėties papildymas, pasiūlymas skelbti sausio mėnesį M. Lietuvos mėnesiu, delegacijos į VLIKo seimą Klevelande sudarymas, mažlietuvių archyvo klausimas ir t. t.

Sekantį MLRS suvažiavimą nutarta sušaukti, jei ne anksčiau, tai vėl už trejų metų.

Suvažiavimui pasibaigus, kun. A. Trakis dalyvius pakvietė į savo gražu sodelį, kur, mielai šeimininkei duosniai vaišinant, dar keletą valandų buvo gražiai pabendrauta ir pasidalinta suvažiavimo įspūdžiais. **A. L.**

Prie a.a. kunigo KAROLIO GARUCKO kapo, kurį dažnai lanko artimieji ir Ceikinių parapijiečiai Lietuvoje

Baltijos pajūrio Pervalkos gyventojai žvelgia į jūros tolybes — laisvės pasaulį. Iš leidinio "Lietuvos Nerija"

Perskaitęs neduok kitam?

AL. GIMANTAS

Sakote neduok kitam? Taip, tai buvo gana aktualu prieš eilę metų, tačiau šiandien, padėčiai pasikeitus, toks teigimas yra net žalingas.

Čia kalba eina apie lietuvišką spaudą, t. y. knygas, laikraščius, žurnalus. Visiems žinoma, kad išeivių periodikos tiražai yra riboti, aplamai žvelgiant vis mažėjantys, materialiniai ištekliai siaurėja, leidėjam vis sunkiau subalansuoti biudžetus.

Maždaug prieš trisdešimtmetį, kai mūsų dauguma žengė pirmuosius žingsnius šiame kontinente, kiekvienas uždirbtas centas buvo svarbus. Kūrimosi išlaidos nemažos, pajamos ribotos. Norint bent kiek geriau prasigyventi, reikėjo dirbti visiems šeimos nariams.

Lietuviškoji spauda anuomet buvo nuostabiai pigi, nebuvo sunku prenumeruoti eilę periodinių leidinių, pirkti naujai leidžiamas knygas. Tame laikotarpyje labai tiko šūkis "Perskaitęs, neduok kitam!" Vadinasi, tegu tas kitas, jei nori skaityti, isigyja pats, nes kaina nedidelė. Be to, absoliutinė dauguma tautiečių buvo labai imlūs visam, kas lietuviška, ir, regis, nebuvo sunku įpiršti laikraščio prenumeratą ar knygą. Deja, geri laikai po truputį blogėjo, kilo kainos, silpnėjo tautinė sąmonė ir bendrieji nusiteikimai. Nors visi (su tam tikromis išimtimis) po truputį turtėjome, riboto gobšumo epidemija vis stipriau veikė, vis mažiau "laisvo" pinigo rasdavosi šeimos biudžete tokioms "nebūtinoms" smulkmenoms, kaip lietuviškas spausdintas žodis. Žiūrėk, baigdavosi prenumerata, ir veltui administracija laukdavo atnaujinimo. Net ir raginimo ar priminimo laiškutis nebūtinai susilaukdavo teigiamo atgarsio.

Šioje vietoje artėjame prie savotiškai lemtingo klausimo: ar tie, kurie prenumeruoja lietuvišką spausdintą žodį, yra įpareigoti (bent moralinėje plotmėje) dalintis tuo liettuvišku dvasiniu lobiu su kitais, kurie "negali, nenori, nemato reikalo, neturi laiko" lietuviškai skaitybai?

Paviršutinišką žvilgsnį metus, atsakymas būtų — ne! Bet padėti bent kiek racionaliau pasvarsčius, ryškėja skirtingi niuansai. Vadinasi, visi praturtėjome, išlepome, minkštoki tapome, bet pasidarėme kietoki spaudai. Nevienam atrodo, kad be lietuviškos spaudos galime ir apsieiti. Vadinasi, s p a u d a i brangstant, kodėl nepradėti taupyti pradedant, na, kad ir nuo lietuviško laikraščio. Juk taip lengva — nebeužsimoki ir viskas. Susitinki tokius individus, pradedi kalba rūpimais bendraisiais reikalais ir matai, kad anas, ana, nieko nežino, nenusimano kas vyksta, darosi aplink, savoje ir tolimesnėje lietuviškoje aplinkoje. Tačiau, jei pasiūlai lietuvišką laikraštį neatmeta, mielai ima. Reiškia, duodamas lietuvišką laikraštį, vis dar jį palaikai lietuviškoje aplinkoje, gal ir bendroje galvosenoje. O kas žino, gal po kiek laiko platintojas įpirš tokiam laikraščio prenumeratą ar knygą. Bet kai žmogus bus vispusiškai nutolęs, kai nebus nieko jam iš viso įdomaus lietuviškame gyvenime, vargu ar tokiam pajėgsi ir nemokamai ikišti gimtąjį spausdintą žodį. Taigi, perskaičius, duot kitam ar ne?

NAUJI MINIMALINIAI ATLYGINIMAI ONTARIO PROVINCIJOJE

Nauji minimaliniai atlyginimai įsigalios 1981 metų spalio 1 dieną.

Bendras valandinis atlyginimas	$3.50
Mokinio valandinis atlyginimas	$3.40
Studento valandinis atlyginimas	$2.65
Viešų alkoholinių gėralų patalpose valandinis atlyginimas	$3.00
Statybininkų valandinis atlyginimas	$3.75

Papildoma informacija gaunama iš Employement Standards Branch, Ontario Ministry of Labour, šiuose miestuose:

TORONTO
400 University Avenue
M7A 1V2
Tel: (416) 965-5251

HAMILTON
1 West Avenue South
L8N 2R9
Tel: (416) 527-2951

KENORA
808 Robertson Street
P9N 1X9
Tel: (807) 468-3128

KINGSTON
1055 Princess Street
K7L 1H3
Tel: (613) 547-3414

KITCHENER
824 King Street West
N2G 1G1
Tel: (519) 744-8101

LONDON
205 Oxford Street East
N6A 5G6
Tel: (519) 439-3231

OTTAWA
2197 Riverside Drive
K1H 7X3
Tel (613) 523-7530

ST. CATHARINES
205 King Street
L2R 3J5
Tel: (416) 682-7261

SAULT STE. MARIE
390 Bay Street
P6A 1X2
Tel: (705) 949-3331

SUDBURY
199 Larch Street
P3E 5P9
Tel: (705) 675-4455

THUNDER BAY
435 James Street South
P7E 6E3
Tel: (807) 475-1691

TIMMINS
273 Third Avenue
P4N 1E2
Tel: (705) 267-6231

WINDSOR
500 Ouellette Avenue
N9A 1B3
Tel: (519) 256-8278

Nemokamo telefono numeriai randami vietinėse telefonų knygose, vyriausybės įstaigų sąrašuose.

Ministry of Labour
Ontario
Employment Standards Branch

Robert G. Elgie, MD, Minister

William Davis, Premier

Vasario 16 gimnazijos mokiniai prie plakatų atrodo kaip "Trys Karaliai"

Pranešimas iš V. Vokietijos

Pasaulinės futbolo žaidynės

Ispanai — futbolo sirgaliai ruošiasi pasaulinėm pirmenybėm 1982 metais Barcelonoje

K. BARONAS

Vasaros atostogas teko praleisti Ispanijoj, Vidužemio jūros pakrantėje, apie 100 km į pietus nuo Barcelonos. Kurortinių miestelių krautuvės yra pilnos turistinių prekių, tačiau jų kainos yra augštesnės nei miestuose. Tad vieną dieną nutarėme apsipirkti Barcelonoje, garsioje odos ir tekstilės pramonės dirbiniais.

Ankstyvą rytą, vykstant autobusu į šį 2 milijonų gyventojų miestą, mano mintys sukosi ne apie pažįstamų krautuvių prekes prekybos rajone (1962 m. savaitę laiko gyvenau Barcelonoje), bet apie. . . futbolo stadijoną, kuriame taip pat Kubos krizės metu stebėjau futbolo rungtynes tarp "FC Barcelonos" ir "Real Madrid" komandų.

Futbolo sirgaliai

Ispanija — 1982 m. pasaulio futbolo pirmenybiu šeimininkė. Dalis šių rungtynių vyks Barcelonoje. Iberijos pusiasalio gyventojai jau dabar "serga" šia futbolo liga: marškinėliai su futtbolu ir "copa el mundo" įrašu, taurės, plakatai, skelbimai ir kita reklama skiriama tik šioms pirmenybėms. Tad nenuostabu, kad gyvento kurortinio miestelio viešbučio bare negirdėjau vyrų tarpe kitos kalbos, kaip tik apie futbolą. Prašnekinus paplūdimyje ispaną apie šią sporto šaką, staiga atsiveria jo pasaulis! Tada pokalbiui nebūna pabaigos. . .

Nesistebėjau, kai apie 5 v.p.p. p. atvykęs į Barcelonos stadijoną (jis didinamas iki 125.000 žiūrovų), tribūnose radau apie 2.000 futbolo sirgalių, diskutuojančių vykdomus darbus ir besiartinančio futbolo sezono pirmenybes. Pasirodo, kad į stadijoną atvykau peranksti, nes kitos dienos spauda pranešė, kad "FC Barcelonos" futbolo komandos pirmą treniruotę stebėjo. . . 30.000 žiūrovų! Manau, kad skaitytojai dabar supras, kas ispanui šalia "toros" yra futbolas, kaip Iberijos pusiasalio valstybės gyventojai pergyvena savos komandos laimėjimus ir pralaimėjimus.

Būsimas pasaulio meisteris

Nors ispanai yra dideli savo valstybinės futbolo komandos gerbėjai, tačiau daug vilčių pirmenybėse jai neduoda, lygiai kaip ir Europos meisteriui Vokietijai. Tiesa, pastaroji širdies gelmėse nešioja meisterio vilties žiburėli, tačiau futbolo žinovai šį titulą skiria vienai iš Pietų Amerikos valstybių. Ir aš, stebėjęs Stuttgarte Brazilijos — Vokietijos rungtynes (vokiečiai pralaimėjo 1:2), iš anksto laurų vainiką uždedu brazilams, nes jie vokiečiams davė mažą futbolo pamoką, būdami bent puse klasės augštesni už vokiečius. Po laimėtų rungtynių rugsėjo mėnesį prieš silpną Suomiją pasekme 7:1 (ir Lietuva 1933 m. nugalėjo Suomiją Kaune 1:0) vokiečių spaudoje ir televizijos programose stipriau suskambėjo pasaulio meisterio vardas saviesiems, nes formaliai vokiečiai jau įkėlė koją į pasaulio pirmenybes Ispanijoje. Deja, nesusipratimai su valstybinės komandos treneriu Derwall ir kaikuriais žaidėjais, priėmimas į Vokietijos vienuolikę silpnesnių žaidėjų yra dideli minusai.

Nebėra mėgėjų

Laukiama dabar sausio 16 d., kai trylikmetis Ispanijos princas Pilypas trauks burtus, kurie ir išaiškins keturių grupių atstovus. Daug priklausys nuo Ispanijos karaliaus sūnaus laimingos rankos, nes iš kiekvienos grupės į ketvirtbaigmį pateks po dvi vienuolikes.

Jau dabar laimėtojams skiriamos gražios pinigų sumos, nes šiose pirmenybėse dalyvaus tikri profesijonalai. Tad kyla klausimas, ar iš viso pasaulyje egzistuoja dar tikras mėgėjiškas sportas? Taip, atsakytų Sov. Sąjungos atstovai, o su jais ir visi satelitai! Tačiau tikrovė yra kita: tikrų sporto mėgėjų pasaulinėse ar europinio masto pirmenybėse, žaidynėse (net ir olimpinėse) šiandieną nėra. Kiekvienas sportininkas — mėgėjas viena ar kita forma yra atlyginamas.

Dar toliau nužengė Sov. Sąjungos bei jos satelitinių valstybių sportininkai: jie liko įrikiuoti į valstybės tarnautojų eiles, gauna nemokamus butus, atskiras krautuves, premijas už laimėjimus, atostogas kurorte, automobilius ir geras senatvės pensijas. Komunistinio pasaulio sportininku gyvenimas eina laikrodžio tikslumu, kontroliuojamu trenerių.

Puikiame Baden-Baden kurorte įvykęs olimpinio komiteto suvažiavimas (ši tarptautinė sporto s-ga savo išlaidas turi 62.000.000 dol.) profesijonalizmo reikalu jokio galutinio sprendimo nepadarė, palikdamas Sov. Sąjungai ir jos satelitams tą patį "mėgėjų" statusą.

O tie sovietinės valstybės tarnautojai, kovodami aikštėje už skanesnį duonos kąsnį, yra žymiai stipresni už išlepintus profesijonalus, nepripažįstančius jokios tautinės garbės. Dėlto daug ko nesitikėjau iš Kanados ledo ritulio rinktinės baigminėse rungtynėse Montrealyje prieš profesijonalius Sov. Sąjungos žaidėjus, tačiau, kad kanadiečiai taip baisiai pralaimės, niekuomet negalvojau. Net vokiečių spauda buvo tiesiog "pritrenkta" tokiu ledo ritulio tėvynės pasirodymu.

Pabaigai — trumpai apie lietuvi Algį Oleknavičiu, gimusį 1945 m. Kirchheim-Teck. Jis daug kartu dviračiu rungtynėse atstovavo V. Vokietijai tarptautinėse varžybose ir olimpinėse žaidynėse. Kaip pranešė "Mannheimer Morgen" dienraštis, jis pasitraukė iš aktyvaus sportinio gyvenimo ir netoli mano kaimo esančiame miestelyje atidarė dviračių krautuvę.

A†A

KONSTANCIJAI MILAŠEVIČIENEI

mirus,

vyrą KAZĮ MILAŠEVIČIŲ, sūnus — KAZIMIERĄ su šeima, POVILĄ, STASĮ su šeima giliai užjaučiame —

B. A. Šilgaliai *J. Samušis*
E. P. Kareckai *V. Narkevičius*

Žodis iš Vasario 16 gimnazijos

JONAS KAVALIŪNAS

"Duok, Dieve, kad mūsų tėvynė būtų laisva ir mes — geri jos vaikai". Šiais žodžiais Vasario 16 gimnazijos mokiniai kasdien prieš pamokas ir po pamokų baigia maldą, tą pačią maldą, kuri būdavo kalbama nepriklausomos Lietuvos mokyklose ir kuri dabar ok. Lietuvoj uždrausta.

Stengiasi išsilaikyti

Gimnazija, prieš 30 metų bendromis lietuvių pastangomis įsteigta, tomis pastangomis bei Vokietijos įstaigų parama ir toliau laikosi. Remia ją Vokietijos lietuviai, gimnazijai remti būreliai, BALFas, kuris ir būrelių surinktas aukas gimnazijai persiunčia, Lietuvių Fondai, PLB valdyba, JAV ir kitų kraštų Lietuvių Bendruomenės, įvairios lietuvių institucijos.

Vokietijos LB Memmingeno apylinkė, vadovaujama Kasparo Radžio, šiuos metus paskelbė Vasario 16 gimnazijos metais ir jau atsiuntė 1000 DM, nors šioje apylinkėje lietuvių nedaug ir tie patys daugiausia vyresnio amžiaus.

BALFo pirmininkė Marija Rudienė, apsilankiusi praėjusį rudenį gimnazijoje ir susipažinusi su jos darbu, pažadėjo ir toliau gimnaziją visomis išgalėmis remti bei organizuoti nepasiturintiems mokiniams stipendijas. Vieną didelę 1000 dolerių stipendiją, paaukotą dr. Antano Matuko, Marija Rudienė jau gavo, ir taip viena nauja mokinė galės vykti į gimnaziją mokytis. Būtų gera, jei kiti pasektų dr. A. Matuko pavyzdžiu.

PLB pirmininkas Vytautas Kamantas neatlaidžiai organizuoja gimnazijai paramą Amerikoje ir už jos ribų. JAV LB Vidurio Vakarų apygardos pirmininkas Kazys Laukaitis, susitaręs su JAV LB pirmininku Vytautu Kutkum, praėjusį rudenį kreipėsi į visas JAV LB apylinkes, skatindamas rinkti gimnazijai aukas. Akcija davė vaisių. Teko su dėkingumu patirti, kad K. Laukaitis pradėtą akciją tęs ir šį rudenį.

Lėšas telkia gimnazijai remti komitetas Toronte, ilgus metus su pasiaukojimu vadovaujamas Liudo Tamošausko, ir toks pat komitetas Čikagoje, vadovaujamas šiuo metu Petro Jurkšto. Kai visi kimba į darbą, ir gimnazijai remti būrelių veikla lengvėja. Tų būrelių, jų vadovų darbas tvliai dirbamas, bet našus, ir gimnazija jais remiasi.

Pastoviai gimnaziją remia JAV Lietuvių Fondas, vadovaujamas dr. A. Razmos ir dr. G. Baluko, jo skirstymo komisija, vadovaujama dr. K. Ambrozaičio, Kanados Lietuvių Fondas, vadovaujamas dr. A. Pacevičiaus, ir kitų kraštų Lietuvių Fondai.

Gimnazijos šių metų biudžetui subalansuoti reikia sutelkti 62.000 dolerių aukų. Arti pusės tos sumos jau surinkta. Reikia tikėtis, kad ligi metų galo bus sutelkta ir kita pusė. Gimnazijai skirtos aukos, pasiųstos per BALFą (United Lithuanian Relief Fund of America, 2558 W. 69th St., Chicago, IL 60629) arba per PLB (Lithuanian World Community, 5620 So. Claremont Ave., Chicago, IL 60636), yra nurašomos nuo pajamų mokesčių.

Vasario 16 gimnazijai nė vieni metai nebuvo lig šiol lengvi. Bet ji laikosi jau 30 metų. Ir laikysis, kol remsime ją lėšomis, mokiniais ir mokytojais.

Lietuvių gimnazija visiems

Ji mums svarbi, nes tai vienintelė lietuvių gimnazija laisvame pasaulyje. Ten ir dėstomoji kalba lietuvių, ir mokomasi lietuvių kalbos bei literatūros, Lietuvos istorijos, Lietuvos geografijos, rankdarbių, tautinių šokių ir dainų.

Kadangi ji veikia Vokietijoje ir Vokietijos įstaigų remiama, tai joje dėstomi taip pat dalykai, kurių reikalauja Vokietijos gimnazijų nuostatai ir programos. Baigę gimnaziją ir išlaikę Vokietijos valstybinius egzaminus, mokiniai gauna teisę stoti į betkurį universitetą. Kaikurie dalykai, ypač vyresnėse klasėse, dėstomi vokiečių kalba.

Priimami mokiniai ir iš Amerikos. Dėl didelio nuotolio nuo namų ir dėl mokslo programų patartina siųsti tik baigusius 8 pradžios mokyklos skyrius ar vyresnius. Geriau siųsti dviejiem metam, bet naudinga ir vienerius metus gimnazijoje pasimokyti. Atvykę iš JAV ir Kanados, mokiniai mokomi šių dalykų: tikybos, lietuvių, vokiečių ir anglų k., visuotinės, Lietuvos ir Amerikos istorijos, Amerikos visuomenės mokslo (Government), matematikos, fizikos, chemijos, biologijos, geografijos, dailės, muzikos, kūno kultūros. Vieni dalykai, kaip pvz. tikyba, lietuvių, vokiečių ir anglų k., matematika, dailė, kūno kultūra, dėstomi visose klasėse, o kiti — kaikuriose. Privalomi (required) ir pasirinktiniai (electives) dalykai numatomi mokiniui pagal jo mokslo metus, mokyklos reikalavimai ir mokinio palinkimus. Gale mokslo metų išduodamas angliškas pažymėjimas. Gimnazijoje išbūti mokslo metai Amerikoje užskaitomi.

Silpnai kalbantys lietuviškai ar dar nemokantys lietuvių kalbos lanko pagalbines lietuvių k. pamokas. Anglų kalbos kursas einamas pagal Amerikos mokyklų reikalavimus. Vokiečių kalbos mokomasi specialiuose įvairaus lygio kursuose. Norintieji gali mokytis ir rusų kalbos. O ji čia dėstoma todėl, kad atvykusiems iš ok. Lietuvos būtų lengviau išlaikyti sunkius abitūros egzaminus, imant per egzaminus rusų kalbą vietoj kitos svetimos kalbos, pvz. lotynų. Taip pvz. visi trys Vasario 16 gimnazijos abiturientai, išlaikę šį pavasarį abitūros egzaminus, buvo anksčiau atvykę iš ok. Lietuvos ir jiems visiems rusų k. mokėjimas palengvino egzaminus. Ir dabar vis atvyksta naujų mokinių iš ok. Lietuvos.

Minėti trys abiturientai, baigę gimnaziją, įstojo į Vokietijos Lietuvių Bendruomenę nariais. Ir daugelis kitų, baigusių Vasario 16 gimnaziją, reiškiasi lietuvių veikloj. Buvę Vasario 16 gimnazijos mokiniai yra išrinkti į dabartinę Vokietijos LB tarybą (5 iš 15 tarybos narių), į Vokietijos LB valdybą (2 iš 5 valdybos narių), į Vokietijos Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdybą (4 iš 5 narių), pirmininkauja apylinkėse ir dirba pačioje gimnazijoje.

Mokesčiai, atostogos, ekskursijos

Mokslas gimnazijoje nemokamas. Tik mokiniams iš užsienio reikia mokėti už papildomas vokiečių k. pamokas 250 DM į metus. Išlaikymas bendrabutyje su maistu kainuoja mokslo metams 3600 DM. Galima mokėti dalimis. Reikale stengiamasi parūpinti stipendijas. Mokslo metai yra 10 mėnesių. Šie mokslo metai prasidėjo 1981 m. rugpjūčio 31 ir baigsis 1982 liepos 2 d. Kalėdų atostogos yra 3 savaičių ir Velykų — 2 savaičių. Jų metu amerikiečiai mokiniai gali parvykti pas tėvus arba likti Vokietijoje. Likusiems Vokietijoje gimnazija suranda lietuvių šeimas atostogoms praleisti. Paprastai jos praleidžiamos pas tos pačios gimnazijos mokinių tėvus.

Organizuojamos mokinių ekskursijos į įdomesnes Vokietijos vietas, į Šveicariją, Prancūziją, Italiją ir kitur, nes gimnazija yra Europos viduryje ir viskas čia netoli. Gimnazija yra Huettenfeldo miestelyje, 60 km nuo Frankfurto, 30 km nuo Heidelbergo ir 20 km nuo Mannheimo. Per šių metų Velykų atostogas buvo suorganizuota gimnazijos ekskursija į Romą. Į ok. Lietuvą gimnazija ekskursijų neorganizuoja.

Norint siųsti į gimnaziją vaikus, reikia prie prašymo pridėti mokinio išeito mokslo ir sveikatos pažymėjimus. Rašyti šiuo adresu: Privates Litauisches Gymnasium, 6840 Lampertheim 4, West Germany. Telefonas 06256-322. (Kai Chicagoje 7 val. ryto, tai gimnazijoje 2 val. popiet).

Vykdami į gimnaziją, mokiniai turi atsivežti drabužius, ir šiltesnius žiemai, sporto aprangą, prausimosi reikmenis, rankšluosčių ir t. t. Patalynės iš užjūrio nereikia atsivežti, taip pat nereikia atsivežti mokslo knygų. Tačiau patariama atsivežti anglų-lietuvių ir lietuvių-anglų k. žodynus, matematikos, chemijos, biologijos vadovėlius anglų kalba, iš kurių mokinys mokytųsi šiais metais savo klasėje Amerikoje ar Kanadoje.

Iš Amerikos atvykstančius mokinius gimnazija sutinka, gavusi apie tai žinią, ir atsiveža į gimnaziją iš Mannheimo, jei skrendama "Icelandair" lėktuvu per Liuksemburgą, arba iš Frankfurto, jei skrendama kitų bendrovių lėktuvais.

• Namai be lietuviškos spaudos — pilis be tautinės šviesos

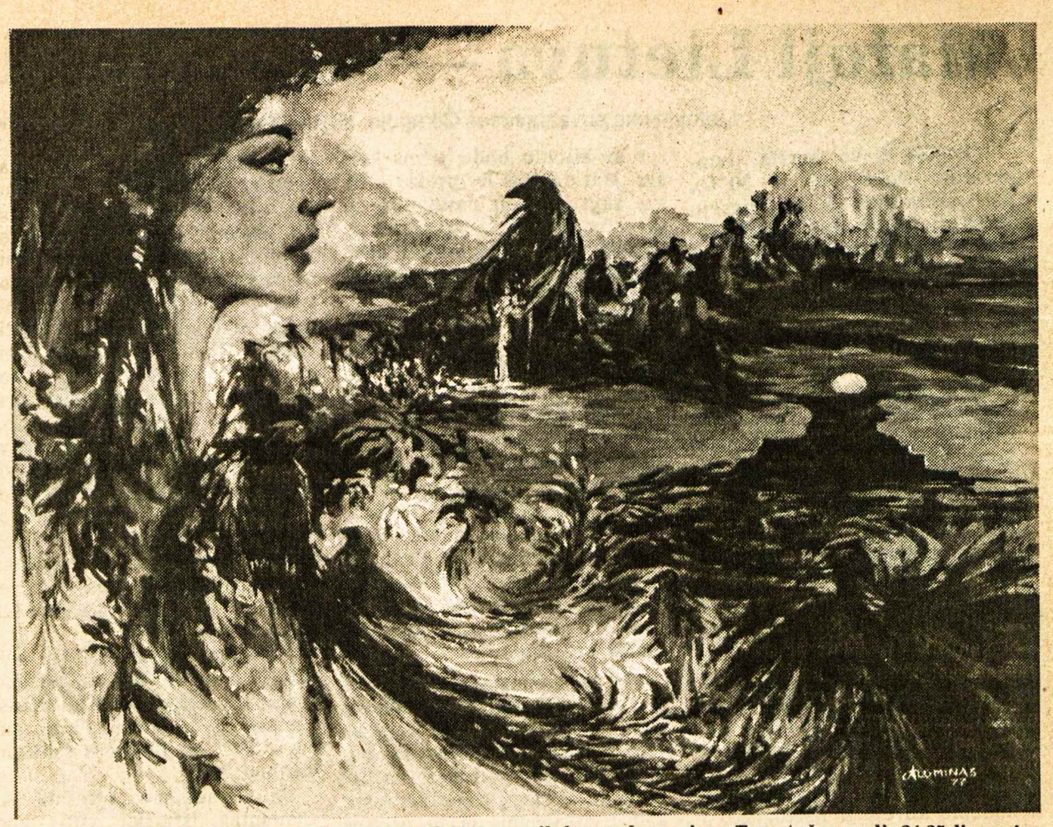

Dail. ARVYDAS ALGMINAS, "Paukščių stebėtojai". Jo paveikslų paroda rengiama Toronte š.m. spalio 24-25 dienomis

Istorija Prokrusto lovoje

SIMAS SUŽIEDĖLIS

Nesiribojama nei erdve, nei laiku

Bolševikinė ideologija yra totalistinė. Ji siekia apimti ne tiktai visą pasaulį, visus žmones, bet ir visus laikus. Bolševikams nėra ribų nei erdvėje, nei laike. Erdvėje bolševikai skverbiasi per visas sienas. Vis daugiau plėsdami raudonąją imperiją, jie jau dabar yra sukūrę didžiulę kolonijinę valstybę ir savo užmačių nestabdo. Subolševikinta Rusija, prisidengusi Sovietų Sąjungos vardu (1922), nepripažįsta teritorinės ribos, ties kuria sulaikytų tolimesnį veržimąsi. Jei dar nepajėgė užimti viso žemės rutulio, tai nenustoja vilties ir nesiliauja įtikinėjusi, kad istorija vedanti į visuotinį komunizmo viešpatavimą.

Totalistinė bolševikų ideologija nepaiso net laiko ribų. Išimties nesudaro nė praeitis. Gerai žinome, kad praėjusių dienų ir įvykių negalima susigrąžinti nei pakeisti: kas jau buvo, tai buvo — faktų neišimsi iš istorijos rėmų ir nepadarysi kitokių. Bolševikai daro juos kitokius, nušviesdami praeitį tokią, kokią norėtų ją matyti. Istoriniai įvykiai arba neigiami (tariamai nežinomi, užklostomi), arba iškraipomi. Savo ideologija bolševikai persunkia visus amžius. Kaip legendinis plėšikas senoje Graikijoje guldė į lovą pakeleivius ir trumpino jiems sąnarius arba tempė, taip bolševikai daro istorijai, guldydami ją Prokrusto lovon.

Nužmoginta praeitis

Bolševikų ideologijos požiūriu, "lemiama reikšmė istorijoje priklauso ne atskiroms, kad ir labai genialioms asmenybėms, o liaudžiai". Kadangi liaudis yra bevardė, tai lieka bevardžiai ir istorijos veiksniai. Tokią nuasmenintos istorijos sampratą rodo pacituotieji žodžiai, paimti iš naujausios dar nebaigtos leisti "Lietuviškosios Tarybinės Enciklopedijos" (IV tomas, 1978 m., 551 p.). Tačiau, tiek skelbiant "pasaulinį istorinės reikšmės uždavinį — likviduoti žmogaus išnaudojimu paremtą santvarką" (546 p.), tiek ir besiremiant istoriniu materializmu (marksistine leninine filosofija), nesilaikoma nuoseklumo. Sovietinė vergovinė santvarka nelikviduojama, o sovietiniai istorijos veikalai neišsiverčia be asmenybės kulto.

"Pirmoji sovietinės istorijos mokykla buvo beveik visiškai nužmoginusi istorinį procesą. Žmogų kaip svarbiausią istorinį faktorių turėjo pakeisti bevardės ekonominės ir socialinės jėgos" — rašė Vincas Trumpa prieš dvidešimt vienerius metus ("Aidai", nr. 6, 1960). Bolševikams atėjus valdžion, čekistas Feliksas Dzeržinskis valė rusų visuomenę nuo tariamojo buožinio elemento, o istorikas ir švietimo komisaras Mykolas N. Pokrovskis šlavė asmenybes iš Rusijos istorijos. Iš praeities liko tiktai Stenka Razinas ir Jemlijanas Pugačevas — XVII ir XVIII amžiaus valstiečių ir kazokų sukilimo vadai. Žinoma, liko dar pati "genialiausia" asmenybė — Leninas. Jis gėrėjosi Pokrovkskio glausta Rusijos istorijos apžvalga. Ją išsivertė ir išleido Amerikos lietuviai komunistai (1926).

Neperseniausiai (1975) išleista "Gudiškoji Sovietinė Enciklopedija" pažymi, kad "akademikas Pokrovkskis bandė susisteminti Rusijos istoriją iš marksistinių pozicijų, bet pridarė aibę rimtų klaidų" (VIII t., 34 p.). Jo klaida — tai Rusijos istorijos nususinimas: nuasmeninta, bedvasė praeitis. "Be dvasios, be širdies", anot poeto Adomo Mickevičiaus, "tai griaučiai tautos". Skeletinę rusų tautos istoriją Stalinas pasmerkė 1934 metų įsaku. Pokrovskis spėjo numirti dvejais metais anksčiau (1932).

Grįžo šv. Vladimiras

Kameriniame Maskvos teatre 1936 m. buvo pastatyta muzikinė komedija, vardu "Riteriai". Libretą sukūrė ano meto populiarus bolševikų poetas Demjan Bednyj (Jefimas Pridvorovas). Komedijoje išjuoktas Kijevo kunigaikštis Vladimiras, pirmasis krikštijęsis ir įvedęs savo valstybėje krikščionybę (988), todėl ir šventuoju paskelbtas. Vaidinimas tuojau buvo nuimtas nuo scenos. Libreto autorius ir režisorius vos išnešė sveiką galvą. Maskvos spaudoje, kaip rašė "New York Times" dienraštis (1936. XI. 10), jiems prikištas lengvabūdiškas šaipymasis iš krikščionybės, kuri rusų tautai atvėrusi duris į augštesnę bizantinę kultūrą.

Drauge su šv. Vladimiru grįžo į istorijos vadovėlius kiti garsūs vyrai — carai ir karo vadai: Aleksandras Nevskis, Dimitras Donskietis, Jonas IV Žiaurusis, Petras I Didysis, Aleksandras Suvorovas, Mykolas Kutuzovas. Prie jų, be abejonės, rikiavosi Marksas, Engelsas, Leninas ir Stalinas. Negalima gi pjauti šakos, ant kurios sėdima: šlovinti dabarties genialiausias asmenybes ir visiškai neigti istorines. Iškilo dar antras motyvas: dabartį sutapatinti su praeitimi.

Ar carai buvo bolševikai?

Kino teatre Maskvoje buvo rodomas filmas iš Rusijos praeities. Ložėje sėdėjo rusų aktorius su aštuonerių metų sūnumi. Po filmo vaikas kreipėsi į tėvą, klausdamas: "Tėte, ar visi carai buvo bolševikai?" Atsakydamas "taip", būtų sūnui melavęs. Atsakydamas "ne", galėjo atsidurti pavojuje, kadangi teatre ne tiktai žmonės, bet ir sienos turi klusias ausis. Tėvas paėmė sūnų už rankos, sakydamas: "Eikime namo!"

Jiedu žiūrėjo filmo iš Petro I Didžiojo laikų. Parinkti buvo tokie vaizdai, jog rodėsi caras vykdąs bolševikų programą. Vakarų Europoje būdamas dirbo paprastu uosto darbininku. Valdydamas žiauriai malšino opoziciją ir stiprino autokratiją. Kalinių rankomis tiesė kelius, kasė kanalus, statydino naujus miestus. Nevos žiotyse įkurtas Petrogradas, bolševikų pramintas Leningradu, virto jų revoliucijos lopšiu. Berniukas ir klausė: ar ir kiti carai, kaip Petras Didysis, buvo bolševikai?

Už "motinėlę Rusiją"!

Vokietijoje atėjus į valdžią Adolfui Hitleriui ir pakvipus paraku, iškilo gyvas reikalas caristinę praeitį pritempti prie bolševikinės, kad visiems būtų įdiegtas patriotinis ryžtas ginti tėvynę — "motinėlę Rusiją". Abu tie vardai — **rodina ir matuška Rossija** — nuo Spalio revoliucijos buvo iš vartosenos išstumti. Aidėjo kitokie šūksniai: "Už darbo liaudį! Už komunistų (bolševikų) partiją! Už proletariato vienybę!" Jie nebekaitino kraujo. Reikėjo griebtis caristinės patriotikos.

Antrojo pasaulinio karo išvakarėse (1939) pastatyta Mykolo Glinkos opera, šiek tiek perkurta, vardu "Ivanas Susaninas" (orig. Gyvybė už carą — "Žizn' za caria"). Kompozitorius ją sukūrė Romanovų dinastijos šlovei. Operos herojus (Ivanas Susaninas) išgelbsti tos dinastijos pradininką Mykolą Romanovą. Nuo 1836 m. būdavo statoma carui pašlovinti. Opera baigdavosi iškilmingu choro himnu: "Garbė, garbė carui!" Bolševikų pataisa skamba kitais žodžiais: "Garbė, garbė tėvynei!" Premjeroje dalyvavęs Stalinas plojo smagiai, publika — audringai. (R. Magidoff, The Kremlin vs The People, New York, 1953, 40 p.).

Paantrinti didvyriai

Prieš 40 metų vokiečiai, pradėję karą su Sovietų Sąjunga, per keletą mėnesių priartėjo prie Maskvos. Vyriausybė išsikėlė į Kuibyševą prie Volgos. Maskva buvo evakuojama. Miesto ginti pašaukti vyrai susirinko poženinio traukinio Majakovskio stotyje. Buvo 1941 m. lapkričio pradžia. Stalinas kvėpė drąsos, ragindamas pasekti caro laikų didvyriais: Nevskiu, Donskiečiu, Suvorovu, Kutuzovu. Maskva atsilaikė padedant šalčiui, kaip ir Napoleono žygio metu (1812).

Karui pasibaigus, Stalinas priėmė Raudonojoje aikštėje karinį paradą. Atšvęstas pergalės triumfas (1945. IV. 24). Prie Lenino mauzoliejaus ir Stalino kojų buvo klojamos iš vokiečių atimtos vėliavos. Tas mostas vėl susirišo su Napoleonu, kai prancūzų vėliavos buvo tiesiamos po Aleksandro I kojomis. Caras Aleksandras I ir daugiau negu caras Stalinas laikomi Europos gelbėtojais.

Pokario bolševikų veikaluose pasigiriama ir filmuose parodoma, net ir Amerikoje, kaip Sovietų Sąjunga laimėjo II pasaulinį karą, praturtusi istorinės reikšmės didvyriais: generalisimu Stalinu ir paantrintais herojais. Antai, generolas Ivanas Černiachovskis atžymėtas dvigubu didvyriu (dukart didvyris, LTE II 484), o maršalas Georgijus Žukovas — keturgubu (GSE IV, 422: čatyry razy Geroi). Taip ir dingsta teigimas, kad asmenybės neturi istorijoje lemiamos reikšmės.

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. LUBYS. Tel. 638-3171, 663-9096

OPTOMETRISTAS
Dr. S. Brogowski
412 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto telefonas
531-4251
Pacientai priimami susitarus telefonu

Scena iš Antano Škėmos "Živilės", kurią Toronte suvaidino Los Angeles Lietuvių Dramos Sambūris. Kairėje Ašautas — Antanas Kiškis, dešinėje Karijotas — Vincas Dovydaitis
Nuotr. B. Tarvydo

Septynios savižudystės Škėmos "Živilėje"

Rašytojo Antano Škėmos trijų paveikslų legenda "Živilė"

JUOZAS KRALIKAUSKAS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Režisūra ir aktoriai

Nesileisdami į smulkesnę režisūros analizę, išdrįstame padaryti tik keletą pastabų. Stambiausias režisūrai priekaištas sietinas su pagrindiniu "Živilės" veikalo konfliktu. Būtent — Živilė myli Gluosnį, o Gluosnis Živilę: abu myli savo kraštą; bet Gluosnis (ligšiol kovojęs už savo krašto laisvę) dėl Živilės meilės (Živilę išvaduoti pagalbos ieškodamas) susideda su priešais gudais (rusais), tapdamas krašto išdaviku; už tai (nors ir vis begaliniai mylėdama) Živilė nužudo Gluosnį, iš meilės numirdama drauge ir pati. Jei šis konfliktas būtų scenoje buvęs realizuotas, spektaklį tektų laikyti pasisekusiu.

Deja, žiūrovas netikėjo, kad Živilė (Birutė Pukelevičiūtė) ir Gluosnis (Leonas Barauskas) mylisi. Kalbėjo viens antram Škėmos gražiai parašytus meilės žodžius, bet žiūrovas netikėjo, kad tikrai myli. Atrodė, kalba, bet ne iš širdies, neišgyvena (išskyrus antro paveikslo pabaigą). Atrodė, tik simuliuoja meilę, tik nuduoda meilę, tik vaidina, kad įsimylėję. Tad kaip žiūrovas patikės, kad dėl tokios meilės Živilei galėtų trūkti širdis? Buvo jiedu apsikabinę, jiedu net ir bučiavosi, bet žiūrovas vis netikėjo, kad tai tikrai iš meilės. Tad jei pirmo paveikslo pabaigoj (kai Živilė Gluosnį durklu žudė) pasigirdo publikoj juokas, argi tik tie susijuokusieji buvo kalti? Esant persilpnai konflikto lygtyse meilės pozicijai, šlijo viso spektaklio architektonika: nei tikėjimo į sceninės iliuzijos realumą, nei įtampos, nei užuojautos, pasigėrėjimo ar apskritai aukštesnių jausmų pakilimo iš žiūrovų pusės.

Antroji stambi režisūros klaida — kunig. Karijoto (Juozas Akstinas) sušaržavimas, sukarikatūrinimas pirmame paveiksle. Tokių suvaikėjusių (čia gal net suidiotėjusio) seneliukų dukterys paprastai neklauso: nusišypso dėl jų vapaliojimų ir daro savo. O ar reikėtų taip rimtai skaitytis su tokiu suvaikėjusiu seniuku Gluosniui, karo vadui, sutriušinusiam gudus? Jei tik toks būtų buvęs Karijotas, nei Gluosniui būtų reikėję bėgti pas gudus pagalbos, nei būtų reikėję abiems su Živile žūti. Nebūtų nė legenda palikus.

Kitos klaidos smulkesnės. Sakysim, kai kurios scenos nusitęsusios bereikalingai — dėl autoriaus prievartos personažui: filosofuok ar lyriškai šnekėk, su veiksmu neskubėk — suspėsim. Vėl — pauzės nevisada buvo įtampa užpildytos: kai kur pauzės buvo tikros pauzės (stagnaciniai brūkšniai). Kai kurie aktoriai per tyliai kalbėjo (ypač pirmam paveiksle): ne viskas nuėjo iki žiūrovų. Be to, perdaug jau vis kalbėjo nusisukę į langą, nugarą atsukę į žiūrovus: ir Gluosnis, ir Ašautas, ir net Živilė.

Aktoriams buvo tekęs sunkus uždavinys. Kiekvienas (išskyrus Svajūną) turėjo įsijausti ir sukurti po tris charakterius per vieną spektaklį. Juk trys buvo Gluosniai: vienas yra Karijoto karo vadas, kitas jau žmogus (kitas charakteris) — 1863 m. sukilėlis ir vėl kitas — 1941 m. pogrindininkas. Viena buvo Živilė, kai buvo pirmame veiksme kunigaikštytė, antra — 1863 m. bajoraitė ir vėl trečia, kai buvo 1941 m. kurpiaus duktė studentė. Karijotui pirmame paveiksle teko būti kunigaikščiu, antrame — bajoru, o trečiame — kurpiumi Vilniaus mieste. Ašautui irgi trys. Labai sunkus veikalas pasirinktas įscenizuoti.

Svajūnas (Kazys Veselka) iš visų penkių lengviausią vaidmenį atliko patenkinamai. Živilė (Birutė Pūkelevičiūtė) stipriausiai pasireiškė antro veiksmo pabaigoj, silpniausia buvo trečiame veiksme. Trečiame veiksme ji buvo gana simpatinga studentė, bet tik jau ne Živilė. B. Pūkelevičiūtė pagirtina, kad ji buvo vienintelė iš visų penkių, kurią žiūrovai visą laiką gerai girdėjo. Nevisai priimtini jos kai kurie judesiai, pirmame (ypač) paveiksle kėlimas akių aukštyn (patosinė maniera) arba vaidinimas žiūrint į publiką (vadinas, vaidinimas pačiam sau). Gluosnis (Leonas Barauskas) parodė turįs daug davinių būti dideliu aktorium. Pirmame paveiksle Karijoto karo vadas atrodė perjaunai ir mylėti nemokėjo (jaunas jis dar labai). Karijotas (Juozas Akstinas) buvo neužmirštamai puikus trečiame paveiksle. Ašautas (Algimantas Dikinis) visuose trijuose paveiksluose buvo įtikinąs ir be priekaišto.

Baigiamos pastabos

Taigi, "Živilės" spektaklis pasiliks mielas atminime. Ir, tur būt, svarbiausia štai dėl ko. Dažnai žmogus stebiesi ir gėriesi, kaip mūsų tauta per ištisus šimtmečius atlaikė tokį stiprų spaudimą iš dviejų pusių: iš slavų ir germanų. Kas išnešė ir apgynė tautos gyvybę? Tik vieni vyrai? Kiek iš savo istorijos mes žinome moterų vardų? Tik vieni vyrų vardai. Istorijos pamokose ir vadovėliuose bei veikaluose tik vyriški vardai. Ar visoje tautos kovos įtampoje, visame istoriniame likime moteris lietuvė nebuvo šalia vyro lietuvio?

Visame tautos istorijos vyksme buvo du dalyviai (lietuvis vyras ir lietuvė moteris), bet dokumentinėj istorijoj tėra tik vieno dalyvio (vyro) vardas. Lietuvė moteris dokumentinėj istorijoje paneigta, jos reikšmė ir nuopelnai nutylėti. Dokumentinė istorija yra vienašališka: ji yra vyrų istorija. Vyrų vardai, veidai ir garbė, tarytum tik vieni vyrai būtų tada gyvenę, tarytum moterų tada dar būtų nė nebuvę.

Tik legenda dar primena, kaip giliai lietuvė moteris yra mūsų tautos istorijoje, kaip giliai savo dvasia, širdimi ir krauju. Iš tos širdies plakimo, iš tos gyvosios dvasios gimė ir augo vaikai su amžinuoju laisvės branginimu ir amžinąja savo žemės meile. Štai, kodėl Živilės legenda yra miela, kodėl ir "Živilės" spektaklyj buvo miela. Pamatėme sykį mūsų istoriniame vieškely ir lietuvę šalia lietuvio. Meniniškai parodė tai, ką istorikai yra nutylėję. Istorikai nužudė moterį istorijoj, ištrynė net ir jos vardą ir reikšmę. O moteris ne taip greit išduoda savo kalbą ir žemę, kaip vyrai. Savo dvasia ir širdimi lietuvė amžių slinktyje daugiau padarė kraštą išlaikant ir ginant, negu vyrai ginklais. Čia ir yra tikroji esmė legendos apie Živilę.

Ne tik praeityj — lietuvė moteris lems mūsų tautos likimą ir ateinančiuose laikuose, kokie bebūtų jie rimti ir niaurūs. Živilės budės, kaip budėjo, prie namų slenkščio. Dėl laisvės ir artimųjų gerovės net savo laimės išsižadės, savęs išsižadės, kaip būdavo. Pasiaukojantį lietuvė — štai Živilė. Tokia ji praeities legendoj, tokia dabarties sutemose, tokia ir būsimų šimtmečių legendoj. Labai įdomi problema buvo "Živilėj" iškelta. Gaila tik, kad ji išspręsta labai nevykusiai: septyniomis savižudystėmis. Tikrosios Živilės nesižudė nei legendoje, nei gyvenime.

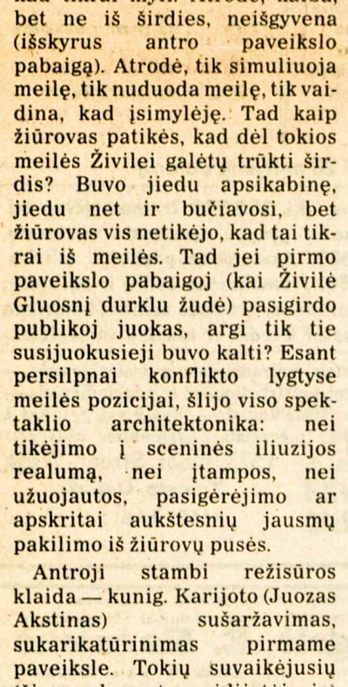

Čikagietis solistas **ALGIS GRIGAS**, dalyvavęs įvairiuose koncertuose, operose, operetėse, spalio 25, sekmadienį, dalyvaus "Aro" choro plokštelės sutiktuvėse — koncerte ir drauge su sol. G. Čapkauskiene atliks programos dalį Toronto Lietuvių Namuose

Atsiųsta paminėti

ATEITIS, Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos-lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas, 1981 m. 5 ir 6 numeriai. Vyr. redaktorius — kun. dr. K. Trimakas, 850 Des Plaines Ave, Apt. 409, Forest Park, IL 60130, USA. Administratorius — J. Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave, Chicago, IL 60629, USA. Metinė prenumerata Š. Amerikoje — $9.00, kituose kraštuose — $7.00, P. Amerikoje — $5.00.

LAIŠKAI LIETUVIAMS, 1981 m. rugsėjis. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636, USA. Metinė prenumerata — 8 JAV dol.

PASAULIO LIETUVIS, 1981 m. rugpjūtis-rugsėjis, 8-9 nr. Redaktorius Bronius Nainys. Adresas: Pasaulio Lietuvis, 5620 S. Claremont Ave. Chicago, IL 60636, USA. Metinė prenumerata 8 JAV dol.

PERSPEKTYVOS 1979 m. 9 nr. Lietuvos pogrindžio spauda 2 nr. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės leidinys, perspausdintas ofsetiniu būdu. Kaina — $3.00. Adresas: PLB 5620 So. Claremont Ave, Chicago, IL 60636, USA.

VAKARŲ KANADOS STOVYKLA. Išleido Kanados Lietuvių Jaunimo Sąjunga 1981 m. Tekstas — anglų kalba, išskyrus lietuviškas dainas.

Į LAISVĘ, politikos žurnalas, 1981 m. balandis, 81 (118) nr. Redaktorius — V. Rociūnas, 7328 Midland Rd., Independence, Ohio 44131, USA. Administratorius — J. Prakapas, 14 Thelma Dr., Bakersfield, CA 93305, USA. Metinė prenumerata — $7.00.

Stratfordo festivalyje nuobodu?

Atsiliepiant į vieno reportažo mintis

ALFONSAS NAKAS

Po barbariško Kanados pašto streiko, rugpjūčio gale, iš karto gavau bene aštuonis "TŽ" numerius. Reportažuose iš kelionės su etninės spaudos atstovais per Ontario provinciją VII. 16 ir VII. 23 numeriuose radau užuominų apie Niagara-on-the-Lake ir Stratfordo miestelių teatrus. Ten yra šis sakinys: "Stratfordas laikosi šekspyrinių tradicijų scenos bei dekoracijų atžvilgiu **ir po kelių spektaklių ta scena darosi nuobodi"** (pabraukta mano, A. N.).

Kelionės reportažo tęsiny VII. 23 laidoj yra poskyris "Teatrų miestas". Cituoju jo pradžią: "Penktadienį pasukom į Toronto pusę per Stratfordą. Tai teatrų miestas. Geriausi, žinoma, yra W. Šekspyro vaidinimai, **bet kiti teatrai duoda ir modernesnių veikalų"** (p. m., A. N.).

Kadangi iš paskutinės reportažo citatos neaišku, kelių teatrų Stratforde esama, ir kas nors gali pamanyti, jog tai Kanados Broadway, miglas trumpai išsklaidysiu.

Ontario Stratforde yra tik trys dramos teatrai. Jų pilni pavadinimai šie: Festival Theatre, Avon Theatre ir The Third Stage Theatre. Pirmasis publikai turi 2,262 kėdes, antrasis — 1,101, o trečiajame, arenos formos daržinėj, berods galima susodinti 500-600 žmonių (tikslaus skaičiaus po ranka neturiu). Trečiajame (Third Stage) dažniausiai eksperimentuojama su šiuolaikinių mažai žinomų dramaturgų veikalais, bet kartais pastatoma ir kurio klasiko drama. Ne kasmet šis teatras veikia, ir tai trumpai, apie porą mėnesių (šiaip festivalio sezonas — apie penki mėnesiai). **Šią vasarą Third Stage teatras publikai buvo uždarytas.** Kai B. M. Stratforde viešėjo, nebuvo "kitų" teatrų, o tik Festivalio ir Avon. W. Šekspyro veikalai prieš dvidešimt kelerius ir keliolika metų tebuvo vaidinami Festivalio teatre, ant "šekspyrinės" scenos, kurią paprastai vadina "Elizabethan stage". Bet laikai pasikeitė, kai Avon teatras 1963 m. buvo atremontuotas, sumodernintas, padidinta jo scena. Dabar abiejuose teatruose statomi tiek Šekspyro, tiek kitų dramaturgų, dažniausia pasaulinio garso klasikų (Čechovo, Ibseno, Šeridano, Moljero, Duerrenmatto, Websterio, Feydeau, Becketo, Arrabalio, Goldsmitho, Gogolio ir kitų) veikalai.

Bet dėl teatrų skaičiaus ir kokių autorių veikalus jie stato nebūčiau reagavęs. Mane pritrenkė B. M. teigimas, kad po kelių spektaklių šekspyrinė scena darosi nuobodi. O tai autorė pasakė ne savo (be žodelio "man"), o visų žiūrovų, tad ir mano vardu. Per paskutinius penkiolika metų Stratforde mačiau šimtą su viršum spektaklių, iš jų gal apie 60 — Festivalio teatre, kur yra ta šekspyrinė arba Elzbietos laikų scena, apie 40 — Avon teatre, kurio ir scena tradicinė, ir dekoracijos, kaip Europos teatruose, o Third Stage teatre tebuvau tris kartus, nes jo nemėgstu ir nenoriu apie jį kalbėti.

Kiekvieno pastatymo sėkmė — nesėkmė visada priklauso nuo režisoriaus. Jis pasirenka spektaklio stilių, angažuoja jo poreikiams tinkamą dailininką, muziką ir aktorius. Net jei į pasagos formos teatrą išsišovusi kampuotoji platforma bei balkonas paliekami be jokių puošmenų, gero režisoriaus rankose spektaklis sutviska pasakiško grožio aktorių apranga ir sunešamais-išnešamais baldais bei kitokiais butaforiniais daiktais. O jei sakysime "Venecijos pirklio" pastatyme grindys ir balkono kolonos buvo išklotos aukso kilimais ir girlandomis, tai kaip gi geriau įsivaizduosi turtingąją Veneciją?

Kaip minėjau, Šekspyro veikalai vaidinami ir tradicinėje Avon scenoje su tradicinėm dekoracijom. Ten irgi savaip gražu, bet jokiu būdu nei gražiau, nei įdomiau kaip Festivalio teatre. Nekartą yra buvę, kad to paties režisoriaus tas pats Šekspyro veikalas tą patį sezoną pradėtas vaidinti Avon teatre po kelių dešimčių spektaklių nukeliavo į Festivalio teatrą arba atvirkščiai.

Modernūs režisoriai nebesilaiko Šekspyro vaizduojamų laikų, jei veikalas griežtai nesurištas su istorija. Antai, 1975 m. vasarą "The Comedy of Errors" vaidinta Avon teatre. Pagrindinė scenos dekoracija — JAV kolonistų, traukiančių į Vakarus, balta drobe dengtas milžiniškas vežimas. Tai buvo režisoriaus reveransas amerikiečių publikai (ji sudaro arti 50% Stratfordo festivalio lankytojų) JAV nepriklausomybės 200 metų sukakties išvakarėse. Ta pati komedija šį sezoną (Festivalio teatre) buvo statoma 1820 m. stiliuje, tad butaforija, apranga, net muzika — prancūziška. Prieš keletą metų "Measure for Measure" vaizdavo. . . šio šimtmečio pradžios Austro-Vengrijos imperiją. Aktoriai su dailiom vokiškom uniformom, auksiniais antpečiais, išblizgintais auliniais batais. Išdidus moterų gracingumas, baltos pirštinaitės ir t. t. Tai irgi plikoje elzbietinėje scenoje, Festivalio teatre.

Manot, kad publika nuobodžiavo? Buvo gal ir tokių, bet jokiu būdu ne dauguma, jokiu būdu ne šių eilučių autorius. Iš tikrųjų, ne tradicinė Avon teatro scena publiką traukia it magnetas, o Festivalio teatro elzbietiškoji. Kai Stratfordo festivalį 1953 m. vasarą pagimdė Sir Tyrone Guthrie ir keli kiti entuziastai, visų pirma parke pastatė elzbietišką sceną, o aplink ją — milžinišką cirko palapinę. Kai 1956 m. palapinę pakeitė dabartinis Festivalio teatras, kainavęs daugelį milijonų dolerių, jis kaip tik buvo pastatytas aplink sceną, jos nepajudinus. Vėliau ta scena buvo truputį keičiama, ypač balkonas, o užkulisiuos pastatyta visiškai identiška jos replika (repeticijoms).

Ontario Stratfordo festivalis metai iš metų augo menine kokybe ir publikos skaičium. Jis pasiekė pasaulinės garbės ir garso, o publikos skaičius per paskutinius keletą sezonų viršijo po pusę milijono.

Neženiminu Niagara-on-the-Lake teatro. Apie jį bei jo pastatymus kartais parašo Detroito dienraščiai. Bet į Niagarą turistai važiuoja ne dėl teatro, o dėl krioklio, o į Stratfordą, atvirkščiai, ne 23.000 gyventojų miesteliuko pasižiūrėti, o į teatrus, visų pirma į Festivalio teatrą. Tiesa, šis 29-tasis sezonas bus gerokai nukentėjęs (kodėl — neaiškinsiu, nes Toronte apie tai visos varnos keletą mėnesių kranke), bet visi ženklai rodo, kad 30-tasis sezonas vėl bus pilnakraujis ir dinamiškas.

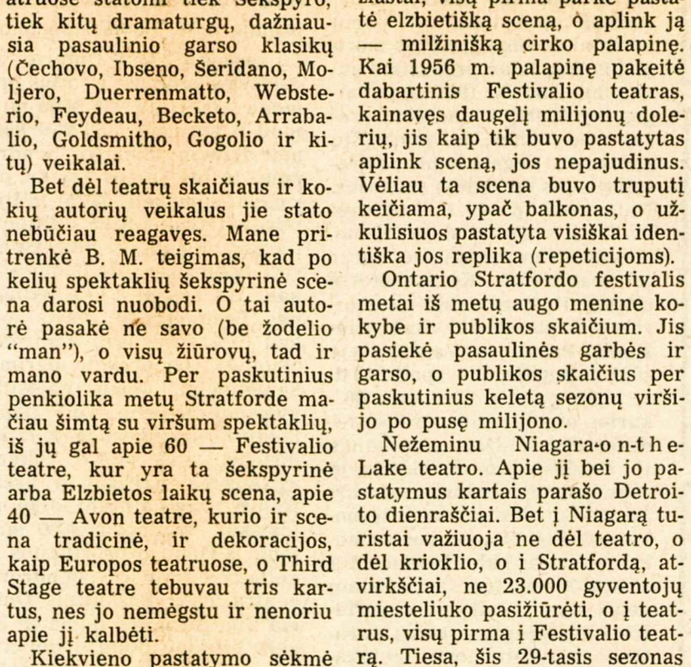

Sesutės **KRISTINA** ir **REGINA BUTKŪNAITĖS** iš Detroito atliko dalį meninės programos Lietuvių Skautų Sąjungos vadovų-vių suvažiavime Dainavoje

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

DAIL. ŽIBUNTAS MIKŠYS, Paryžiuje gyvenantis grafikas, lankėsi V. Vokietijoje. Rugsėjo 27 d. Karlsruhės teatro priesalyje buvo atidaryta jo "Leoncės ir Lenos" ofortų paroda, susieta su to paties pavadinimo G. Buechnerio veikalo spektakliais.

KLEVELANDO VYRŲ OKTETAS, vadovaujamas muz. R. Babicko, naują koncertinį sezoną rugsėjo 19 d. pradėjo pas Worcester, Mass., lietuvius. Svečių koncertą Maironio parko salėje surengė vyresnės "Neringos" tunto skautės. Dalyvių buvo susilaugta ne tik iš Worcesterio, bet ir Providence, Bostono, Brocktono, Hartfordo kolonijų. Koncerte dalyvavo ir nuolatinė okteto palydovė sol. I. Grigaliūnaitė. Koncertas buvo pradėtas jau klasikinėmis tapusiomis lietuvių kompozitorių dainomis, o vėliau buvo pereita prie naujų A. Bražinsko, M. Vaitkevičiaus, B. Gorbulskio, T. Makačino dainų.

JAUNOS DAILININKĖS JONĖS KARUŽAITĖS 22 akrilikos ir mišrios technikos darbų paroda, trukusi iki rugsėjo 11 d., buvo surengta Čikagos miesto bibliotekos Mount Greenwood patalpose. Jos paveikslai, pasižymintys lakia fantazija ir dideliu spalvingumu, buvo išstatyti virš knygų lentynų, kur jie tapo lyg žodinio meno vainiku.

VYTENIO M. VASYLIŪNO vargonų muzikos koncertas rugsėjo 20 d. įvyko vienoje Bostono šventovėje. Programon jis buvo įtraukęs vien tik J. Brahmso kūrinius vargonams.

LIETUVIŲ DIENAS Klevelande spalio 31 — lapkričio 1 rengia JAV LB šios apylinkės valdyba. Jas pajvairins sol. V. Verikaičio vadovaujamo Toronto vyrų choro "Aras" koncertas su akompaniatorium J. Govėdu Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos salėje ir ten įvyksianti tautodailės paroda.

POETUI BERNARDUI BRAZDŽIONIUI skirtas filmas jau yra pagamintas JAV LB Vakarų apygardos valdybos bei jos pirm. Rimanto Dabšio iniciatyva. Šiam tikslui buvo sudarytas komitetas, vadovaujamas valdybos nario Antano Adomėno. Filmo pagaminimą finansavo poeto bičiuliai. Tas komitetas dabar yra pasiryžęs išleisti anglų kalba B. Brazdžionio poezijos rinktinę. Norima, kad tai su finansine parama atliktų kuri nors didesnė amerikiečių leidykla. Lėšoms telkti planuoja plačios apimties loteriją, kurios laimikių eilėse yra paties pirm. A. Adomėno padovanotas žemės sklypas Floridoje. Laimikių loterijai taipgi laukiama ir iš kitų B. Brazdžionio bičiulių. Naująjį filmą norima rodyti visose JAV ir Kanados lietuvių kolonijose. Šiuo reikalu prašoma kreiptis į A. Adomėną, 2319 Michigan Ave., Santa Monica, CAL 90404, USA, arba skambinti tel (213) 451-0638.

ROWANNE PASCO-PAŠKEVIČIŪTĖ yra Anglijos katalikų savaitraščio "Universe" redaktoriaus pavaduotoja. Žurnalistinę karjerą ji yra pradėjusi prieš 25 metus lietuvių apgyventame Londono priemiestyje, rašydama "Chingford Express" laikraščiui. Vėliau ji dirbo "Paramount" filmų bendrovėje Hollywoode. Grįžusi Londonan, įsijungė į BBC radijo tinklo religinę programą. Kaip žurnalistė, ji dalyvavo IV-jo PL Jaunimo Kongreso atidaryme Londone. Tada ji ir pasisakė estanti Paškevičiūtė. Londono Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. dr. J. Sakevičius, MIC, patvirtino, kad jos tėvai dar neseniai gyveno netoli lietuvių šventovės ir kad jų dukra prieš 42 metus buvo pakrikštyta toje šventovėje.

SENIAUSIA LIETUVIŲ RADIJO VALANDĖLĖ "MARGUTIS" Čikagoje, vadovaujama P. Petručio, mini penkiasdešimtuosius savo veiklos metus. Ji buvo įsteigta kompoz. Antano Vanagaičio, redagavusio ir "Margučio" žurnalą. Sukakčiai buvo skirtas specialus koncertas rugsėjo 27 d. Jaunimo Centre, kartu pagerbiantis ir steigėją A. Vanagaitį, nes programon buvo įtraukti vien tik jo kūriniai. Čia ypač dideli nuopelnai tenka svečiams bei viešnioms iš Toronto — D. Viskontienės vadovaujamam mišriam jaunų žmonių chorui "Volungė", savo repertuarą specialiai šiam koncertui papildžiusiam A. Vanagaičio dainomis. Koncerte taip pat dalyvavo solistai — Algirdas Brazis, Audronė Simonaitytė-Gaižiūnienė, Nerija Linkevičiūtė ir Jonas Vaznelis. Savo pobūdžiu skirtingas nuo kitų koncertas sutraukė gausų dalyvių būrį, užpildžiusį didžiąją Jaunimo Centro salę. Jį "Vėjužėliu", "Saulėleidžio giesme", "Muzika-muzika", "Laisvės varpu", "Malda", "Ei pasauli" pradėjo torontiškė "Volungė" su akompaniatorium P. Vytu. Bosas J. Vaznelis atliko "Dzūkų kraštą" ir "Beržą", sopranas A. Simonaitytė-Gaižiūnienė — "Svyruonėlį", "Dobilėlį" ir su Volungės" palyda "Tu ir aš". Baritonas A. Brazis padainavo Kipro Petrausko išgarsintą "Dul-dul dūdelę", koncertuose negirdimus "Litus" ir su sopranu N. Linkevičiūte romantišką duetą "Nakties svajonė". Savo atskiram pasirodymui N. Linkevičiūtė buvo pasirinkusi dvi dainas — "Aš bijau pasakyt" ir "Mamytė". Solistams akompanavo kompoz. D. Lapinskas. Koncerto programos leidinin buvo įtrauktas J. Kreivėno straipsnis apie A. Vanagaičio kūrybą ir veiklą.

RAGANŲ KALNĄ Neringoje prie Juodkrantės naujomis medžio skulptūromis jau trečia vasara iš eilės puošė liaudies meistrai, kurių eilėse buvo ir žymusis Ipolitas Užkurnys iš Vilniaus. Švenčioniškis Juozas Jakštas, pernai sukūręs "Neringos žuvimą", šiemet jį papildė "Neringos gimimu". Biržietis Algirdas Butkevičius savo skulptūrą paskyrė "Žiežulai, Sigutei ir šuneliui". Raganų kalnas jau turi 50-ties ąžuolinių skulptūrų pasaką, atspindinčią Neringos legendas. Geriausias vietas naujoms skulptūroms padėjo surasti architektas Algimantas Nasvytis ir skulptorius Algirdas Bosas.

KAUNO DRAMOS TEATRAS, sezoną pradėjęs K. Sajos pjese "Sielų mainai", žada pastatyti M. Šatrovo "Mėlynus žirgus ant raudonos žolės", V. Palčinskaitės "Kristijano Anderseno rožę", G. Boccaccio "Dekamerono" inscenizaciją, R. Vailderio "Mūsų miestelį", P. Peterseno "Bastardą". Dramaturgas Juozas Grušas š.m. lapkričio 16 d. švęs aštuoniasdešimtąjį savo gimtadienį. Šia proga teatras kauniečius pakvies į naujo jo veikalo "Suomiška pirtis" premjerą.

PANEVĖŽIO FOTOGRAFIJOS SALONE buvo surengta jaunųjų Kauno architektų darbų paroda. Šiai kilnojamai parodai jie buvo sutelkę savo įvairių pastatų bei jų vidaus įrenginių eskizus ir užbaigtų darbų nuotraukas.

PEDAGOGINIO VILNIAUS INSTITUTO lietuvių kalbos ir literatūros fakulteto studentai, vadovaujami docento J. Riškaus rugpjūčio 14-28 d.d. Priekulėje ir šio miestelio apylinkėse rinko medžiagą apie velionę rašytoją I. Simonaitytę. Jiems pavyko užrašyti nemažai duomenų apie jos gyvenimo būdą, kūrybinį darbą. Gimtajame I. Simonaitytės Vanagų kaime buvo pasikalbėta beveik su visais senesniaisiais gyventojais, pažinojusiais rašytoją. Surinktoji medžiaga perduota Lietuvos Mokslų Akademijos lietuvių kalbos ir literatūros institutui.

KAUNO "SANTAKOS" KINO TEATRE su savo meninėmis nuotraukomis pasirodė Balstogės vaivadijos fotografai. Tuo pačiu metu Balstogėje buvo surengta kauniečių fotografų paroda "Kaunas ir kauniečiai".

LIAUDIES BUITIES MUZĖJUS Rumšiškėse, vasarai baigiantis, trukusią iki rugsėjo 21 d. Rodinius parūpino panašaus pobūdžio muzėjus Estijoje. Didžiąją jų dalį sudarė medžio dirbiniai, audiniai ir drabužiai. Ypač žavūs buvo kilimai, kuriais klojamos lovos, vežimų bei rogių pasostės. Keturias etnografines Estijos sritis atspindėjo savitumu pasižymintys tautitiniai moterų drabužiai. Parodą papildė grafinė medžiaga ir skaidrės, lankytojus supažindinusios su Estijos muzėjaus pastatais, namų vidaus įrengimais. Rumšiškių muzėjaus Augštaitijos skyrius šiemet buvo papildytas dviem gatvinio-rėžinio kaimiškom sodybom.

MASKVOS "PROGRESO" LEIDYKLA anglų kalba išleido baltiečių rašytojų apsakymų rinktinę "Erčia, kur gyvas vanduo". Jon įtraukti 33 lietuvių, latvių ir estų prozininkų kūriniai. Lietuviams atstovauja: Juozo Apučio "Erčia, kur gyvas vanduo", Jono Avyžiaus "Senių dienos", Juozo Baltušio "Ko nepasakė Laukys", Irenos Gansiniauskaitės "Kanarėlė", Romualdo Granausko "Medinės akys", Juozo Grušo "Karalaitė nebuvo protinga", Romualdo Lankausko "Milžinas ir nykštukas", Jono Mikelinsko "Mūsų mokykla", Viktoro Miliūno "Dabar gerai", Algirdo Pociaus "Agnė iš Degučių" ir Mykolo Sluckio "Dialogas jūroje". Lietuviškąją rinktinės dalį sudarė, biografines rašytojų žinias paruošė Bela Zaleskaja.

ŠIAULIŲ PARODŲ RŪMAI šio miesto gyventojus pakvietė į kuršėniškių Radeckų šeimos keramikos darbų parodą. Tėvas Bronius yra žiedėjas, formos meistras, žmona Bronė — dekoratorė, o sūnus Vaclovas — dar tik perimantis šio amato įgūdžius. Jie visi priklauso Lietuvos Liaudies Meno Draugijai. Pernykštėje respublikinėje puodžių dienoje Šiauliuose Bronius Radeckas buvo išrinktas puodžių puodžiumi, geriausiu šio amato specialistu.

VILNIAUS JAUNIMO TEATRAS naująjį sezoną pradėjo A. Chemliko pjese "O visdėlto sukasi?", suvaidinta Profsąjungų Kultūros Rūmų salėje. Teatrui skirtas pastatas jau baigiamas įrengti. Jo raktus tikimasi gauti dar šį sezoną. Vyr. rež. D. Tamulevičiūtės pranešimu, pastato atidarymui yra numatytas muzikinis veikalas "Mirtis Veronoje", kurio libretą pagal V. Šekspyro tragediją parašė S. Geda, o muziką sukūrė kompoz. K. Antanėlis. Premjerinį spektaklį ruošia rež. E. Nekrošius. Jaunimo teatro repertuarą papildys dabartinė vengrų rašytojo F. Kalo komedija "Keturiese vidurnaktį", V. Korostiliovo pjesė "Pirosmanis", C. Goldonio "Viešbučio šeimininkė", J. Korčiako pjesė "Karalius Motiejukas Pirmasis". Į planus taip pat yra įtraukta pjesė "Berniukai", kurią F. Dostojevskio romano "Broliai Karamazovai" Aliošos tema parašė dramaturgas V. Rozovas. Naują savo kūrinį teatrui yra pažadėjęs S. Šaltenis.

V. Kst.

CHOLKAN
R. CHOLKAN & CO. LTD.
REAL ESTATE

DĖMESIO, LIETUVIAI!!!

- Parduodantiems per mus nuolaida
- Nemokamas nejudomo turto įkainojimas
- Sąžiningas patarnavimas visuose nejudomo turto reikaluose
- Daugiau kaip dvidešimt penkerių metų patirtis

2336 Bloor Street West – Tel. 763-5555
PRANAS KERBERIS namų 239-5923
ANTANAS GINIOTIS namų 769-9356

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • Telefonai: 532-3400 • 532-3414

AKTYVAI — virš 19 milijonų

KASOS VALANDOS:
Pirmadieniais 10 - 3
Antradieniais 10 - 3
Trečiadieniais uždaryta
Ketvirtadieniais 10 - 8
Penktadieniais 10 - 8
Šeštadieniais 9 - 1
Sekmadieniais 9.30 - 1

MOKA UŽ:
90 dienų termin. indėlius 18½%
term. indėlius 6 mėn. 18 %
term. indėlius 1 metų 17 %
term. indėlius 3 metų 15 %
pensijų s-tą 16 %
spec. taup. s-tą 17 %
tapomąją s-tą 11 %
depozitų-čekių s-tą 6 %

DUODA PASKOLAS:
asmenines nuo 20½%
mortgičius nuo 19½%

ANAPILYJE skyrius veikia sekmad. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki $100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki $2,000 ir asm. paskolas iki $10,000. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionės čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SĄŽININGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS
2239 Bloor Street West. • 406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS DRUG STORE
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS
MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

PROGRESS REAL ESTATE LTD.
REALTOR
1072 Bloor St. W.
Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada
Jums sąžiningai patarnaus A. Bliūdžius
Telefonai: 534-9286 • namų 537-2291

AUTORITE SALES & SERVICE
1636 Dundas Street West, Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331
BLOOR AUTORITE GARAGE
296 Brock Avenue (Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305
★ Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)
★ Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. ★ Visi automobilių mechaniniai taisymai. ★ Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F. GOODRICH, RADIAL ir kt.
Savininkas FRANK PETITT

PARKSIDE MEAT MARKET
335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario
Telefonas 535-1258
• Turime lietuviškų skilandžių, sūrių ir kitų maisto gaminių •
• Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas •

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas
(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)
Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylią, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.
• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus. •
Savininkai: Tom Thompson ir J. Tamošiūnas

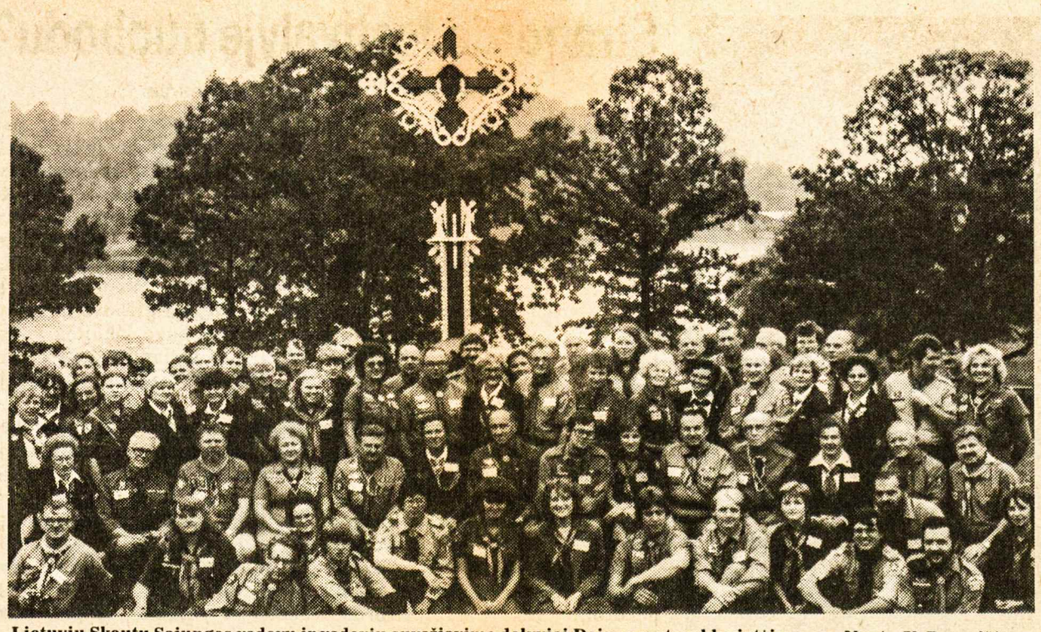

Lietuvių Skautų Sąjungos vadovų ir vadovių suvažiavimo dalyviai Dainavos stovyklavietėje Nuotr. V. Bacevičiaus

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

tarimas ministerio pirm. P. E. Trudeau planui esąs nepakankamas, nes jis pažeidžia įsigalėjusias tradicijas. Pačiame Londone lankėsi 15-kos indėnų grupė iš Saskačevano. Apsirengę savo tautiniais drabužiais, indėnai reikalavo, kad Š. Amerikos Britų Aktas iš viso nebūtų parvežtas Kanadon, nes jis užtikrina indėnų teises senomis su karališkais valdovais pasirašytomis sutartimis.

Bedarbių skaičius Kanadoje rugsėjo mėnesį, lyginant jį su rugpjūčiu, staiga šoktelėjo net 101.000 ir pasiekė 891.000. Pernykštis rugpjūtis bedarbių turėjo mažiau 126.000. Kadangi rugsėjis yra vienas iš darbingiausių mėnesių, žiemos laikotarpyje tenka laukti dar didesnio nedarbo padidėjimo. Šie duomenys turėjo nemažos įtakos atostogas užbaigusio Kanados parlamento atidaryme. Abiejų opozicinių partijų vadai reikalavo, kad visas dėmesys nedelsiant būtų nukreiptas į specialius pasitarimus ekonominiais klausimais. P. E. Trudeau vyriausybė, turinti liberalų daugumą, atsisakė tai padaryti. Tada socialistų vadas E. Broadbentas pareikalavo, kad būtų paskelbtas specialus vyriausybės užsakymu paruoštas pranešimas apie namų savininkus smaugiančius mortgičius. Esą tame pranešime numatoma, kad iki 1981 m. pabaigos net 85.000 kanadiečių praras savo namus, dėl peraugštų palūkanų negalėdami pasirašyti naujos mortgičių sutarties. Namų reikalų min. P. Cosgrove, susilaukęs aštriausio puolimo, to pranešimo nepaneigė, bet ir jo neatskleidė. Konservatorių atstovė F. MacDonald ministeriui tada pažėrė dar vieną priekaištą. Pasak jos, Vankuveryje 1986 m. gegužės 2 — spalio 13 d. d. įvyks paroda "Transpo '86", kurios organizavimą tvarko federacinės valdžios pareigūnas P. Reidas. Jam Vankuveryje esąs išnuomotas butas, už kurį Kanados iždas kas mėnesį moka po $4.000. Per penkerius metus tas butas iždui kainuos net $240.000, kai tuo tarpu namų negalintys išlaikyti kanadiečiai nesusilaukia jokios paramos nepakeliamoms palūkanoms sumažinti. Esą ministeris namų reikalams P. Cosgrove pasirūpino valdžios pareigūnu, ignoruodamas mortgičių nepakeliančius namų savininkus.

Nepasitenkinimas dėl peraugštų palūkanų paskoloms plečiasi ir Kanados ūkininkų eilėse. Jie skundžiasi, kad juos smaugia skolos, vedančios prie ūkių pardavimo, kad tas skolas nepakeliamomis padaro ne tik palūkanos, bet ir perdaug žemos kainos už skerdyklom parduodamus galvijus ir kiaules. Žemės ūkio min. E. Whelanas Port Elgine, Ont., susitiko su 200 tokių nusivylusių ūkininkų. E. Whelanas yra pasižymėjęs ūkininkų reikalų gynimu. Šiai grupei jis viešai pareiškė esąs pasiryžę atsistatydinti, jeigu naujajame Kanados biudžete nebus numatyta finansinė parama ūkininkams. Sakoma, kad ministerių kabinete E. Whelanas turi menkesnį svorį už kitus pagrindinius ministerius. Jo atsistatydinimas betgi būtų smūgis ministerio pirm. P. E. Trudeau vyriausybei po tokio perdaug viešo įsipareigojimo.

Viešąją nuomonę tiriantis Gallupo institutas paskelbė paskutinius savo duomenis. Jie liudija, kad pirmon vietom su 39% jau iškilo konservatoriai, antroje vietoje su 38% palikdami liberalus, trečioje su 20% — socialistus. Tai buvo džiugi naujiena 1979 m. pavasarį parlamento rinkimus pralaimėjusiems konservatoriams. Naujais duomenimis ypač džiaugiasi jų vadas J. Clarkas, nors iš tikrųjų jo populiarumas pačioje partijoje tebėra menkas. Daugeliui konservatorių atrodo, kad jie rinkimų su J. Clarku negalės laimėti. Toronto konservatoriai netgi bandė priimti rezoliuciją, kad naujo vado klausimas būtų keliamas sekančiame Kanados konservatorių partijos suvažiavime, tačiau nuo jos buvo susilaikyta. Pirmiausia nėra rimtų kandidatų į vadus. Be to, vado pakeitimas gali būti žalingas naujuose parlamento rinkimuose, jeigu J. Clarko pakaitas neturės pakankamai laiko parodyti savo talentui prieš rinkimus. J. Clarko pašalinimas taip pat gali sumenkinti konservatorių turimą poziciją Vakarų Kanados provincijose, o surasti asmenį, kuris būtų priimtinas ir vakarams, ir rytams, beveik neįmanoma. Tad oficialiai konservatoriai ir toliau remia J. Clarką.

Naujoji Ontario parlamento sesija buvo pradėta netikėta premjero W. Davis staigmena. Jis pranešė, kad Ontario vyriausybė įsijungia į naftos pramonę Albertoje. Už $650 milijonų ji yra užpirkusi 25% šėrų amerikiečių "Sunoco" bendrovėje. Iš tos sumos tuojau pat reikės sumokėti $325 milijonus, o likusius $325 milijonus tik per 10 metų, už juos "Sunoco" bendrovei pradžioje mokant tik metines 17% palūkanas. Premjeras W. Davis nori, kad 51% šėrų savo kontrolėn "Sunoco" bendrovėje perimtų, kanadiečiai. Jeigu neatsiras privačių asmenų, 26% papildomų šėrų penkerų metų laikotarpyje galės įsigyti Ontario vyriausybė. Kritikai šį premjero W. Davis žingsnį laiko nelogišku. Pirmiausia $650 milijonų iš Ontario provincijos iškeliaus į "Sunoco" bendrovės centrą JAV. Paskutinis Ontario biudžetas yra numatęs beveik bilijono dolerių deficitą. Vien tik Ontario skolų palūkanoms dabar jau reikia išmokėti kasdien po $4 milijonus. Numatytos $325 milijonų įmokos greičiausiai nepavyks surasti valdžios iždė. Tokiu atveju biudžeto deficitas pakils iki $1,3 bilijono. Jau dabar skundžiamasi, kad Ontario valdžia nepakankamą paramą skiria universitetams, ligoninėms bei kitiems reikalams. Pradinė $325 milijonų įmoka, paimta iš iždo, dar labiau sukomplikuos paramos teikimą. W. Davis betgi teisinasi, kad pilnai atsiskaičius su "Sunoco" bendrove iš šios investacijos kasmet bus gaunama $100 milijonų. Dienraščio "The Toronto Star" pranešimu, prieš akciją nesėkmingai bandė protestuoti Ontario finansų min. F. Milleris. Esą tą $650 milijonų kapitalą būtų buvę geriau panaudoti pačioje Ontario provincijoje. Primenama, kad Ontario iždas dabar jau gauna 20% už provincijoje parduodamą benziną ir alyvą. Tas mokestis yra susietas su vartotojams taikomoms kainomis. Joms kylant, didėja ir Ontario iždo pajamos. Ar tokiu atveju verta išmesti $650 milijonų dėl negarantuotų metinių $100 milijonų pajamų ateityje?

Skautų veikla

• Spalio 31, šeštadienį, 7 v.v., Prisikėlimo salėse — tuntų ir tėvų k-to rengiamas kaukių balius ir bazaras žada būti įdomus savo programa, papuošimais, maistu ir įvairiais laimėjimais. Laukiame visų, kurie remia skautų veiklą.

• Spalio 21 d., 7 v.v., Prisikėlimo Parodų salėje — Mindaugo dr-vės skautų registracija. Priimami ir kandidatai. Pirmoji sueiga — lapkričio 4 d. ir po to reguliariai kas dvi savaitės trečiadieniais. Dr-vės reikalais skambinti Tomui tel. 233-7321.

• Į skautų dr-vę perkeliami vilkiukai: T. Jonys, J. Zanderis ir R. Zanderis. Vilkiukų dr-vei vadovauja ps. K. Batūra (tel. 248-0364).

• LSS korespondenciniame suvažiavime dalyvauja apie 600 užsiregistravusių narių. Renkama nauja vadovybė. Dalyviams yra galimybė pasisakyti įvairiais klausimais. Č. S.

SPORTAS LIETUVOJE

Sąjungines meninės gimnastikos varžybas Taline netikėtai laimėjo šešiolikmetė moksleivė Dalia Kutkaitė iš Vilniaus, surinkusi 38,5 taško. Ji išsikovojo varžybų taurę ir čempijonės vardą. Tai iš tikrųjų džiugus lietuvaitės laimėjimas, nes jai pavyko nugalėti visas lig šiol gerokai už ją pranašesnes gimnastes. Antroji vieta teko rusei J. Tomas su 38,15 tšk., trečioji — rusei I. Devinai su 38,05 tšk., ketvirtoji — stipriausiai gimnastei I. Deriuginai iš Kijevo su 38 tšk. Vilniun D. Kutkaitė taip pat parsivežė tris aukso medalius ir vieną sidabro medalį, laimėtus atskiruose pratimuose. Aukso medaliais ji buvo įvertinta pratimuose su šokdyne, su kaspinu ir su kuokelėmis, sidabro medaliu — pratime su lanku, kur aukso medalis teko uzbekietei V. Zaripovai. Be D. Kutkaitės, rungtyje su kuokelėmis aukso medaliai dar buvo paskirti jau minėtai V. Zaripovai ir I. Devinai. Šioje rungtyje vienodą pajėgumą įrodė trys gimnastės. D. Kutkaitė dabar yra įtraukta į Sovietų Sąjungos rinktinę ir jau ruošiasi pasaulinėms gimnastikos pirmenybėms, kurios įvyks Muenchene spalio pabaigoje. Dalia gimnastikos pratybas yra pradėjusi prieš devynerius metus pas trenerę A. Giriūnienę, o dabar ją treniruoja V. Kubilienė. Spaudoje teigiama, kad jaunoji Dalia pasižymi ypač dideliu darbštumu, valingumu, mokėjimu siekti užsibrėžto tikslo.

Tradicinis tarptautinis moterų rankinio turnyras įvyko Vilniuje ir Kaune. Dėl "Švyturio" žurnalo taurės kovoje Lietuvos, Sovietų Sąjungos, R. Vokietijos, Rumunijos, Bulgarijos moterų rinktinės ir Sovietų Sąjungos jaunimo rinktinė. Taurę laimėjo pralaimėjimo nepatyrusi Sovietų Sąjungos moterų rinktinė su 10 tšk., antroje vietoje palikusi jaunimo rinktinę su 6 tšk., trečioje R. Vokietijos rankininkes su 6 tšk. Lietuvos rinktinė atsidūrė paskutinėje šeštoje vietoje su 2 tšk., nugalėjusi tik Sovietų Sąjungos jaunimo rinktinę 23:19. Teisinamasi, kad Lietuvos rinktinė buvo sudaryta iš "Eglės" ir "Žalgirio" žaidėjų po ilgos pertraukos, tik prieš turnyro pradžią ir dar ne geriausios sudėties. S. Strečen ir G. Garšvinskaitė, pajėgiausios žaidėjos, buvo įjungtos Sovietų Sąjungos rinktinėn.

Baltiečių studentų lengvosios atletikos varžybas Rygoje laimėjo Lietuvos rinktinė, iš 32 rungčių išsikovojusi pergales net aštuoniolikoje. Lietuvos trišuolio rekordą pagerino Kauno politechnikos instituto studentas J. Žižys, nušokęs 16 m 62 cm. Dvi pergales išsikovojo Vilniaus pedagoginio instituto studentas R. Ubartas, numetęs diską 59 m 64 cm, nustūmęs rutulį 18 m 24 cm. Žemės Ūkio Akademijos studentas A. Denisovas laimėjo pirmąsias vietas 800 ir 1500 metrų bėgimuose.

Optometristas
Dr. R. J. Lapienis
SHERWAY GARDENS MALL
25 THE WEST MALL
Toronto, Ontario
Tel. 621-5050
Talkininkas (Associate)
J. S. POLLOCK, O.D.

Ateitininkų žinios

Tėvų komitetui sutiko talkininti O. Ažubalienė, O. Dirmantienė ir O. Marcinkevičienė. Sveikintinas jų sutikimas ateiti į pagalbą ir prisidėti prie darbų, kurių niekad netrūksta.

Pirmasis jaunučių susirinkimas labai smagiai praėjo seselių namuose spalio 14 d. Sekantis susirinkimas — spalio 28 d. Susirinkimai daromi kas antrą trečiadienį 6-7 v.v. seselių namuose. Tėvai, kurie turi to amžiaus vaikų (1-4 sk.), prašomi juos užregistruoti pas globėją Ritą Paréštytę 929-9445.

Jaunių (5-8 sk.) globėjai yra Snieguolė Underytė 766-1718 ir Antanas Rašymas.

Pradėdami naujus veiklos metus, pasitikrinkime, ar "Ateities" prenumerata sumokėta, ar iš viso "Ateitis" atsilanko į namus. Jei ne, prenumerata tik $9.00 metams. Gaunama per administratorių Juozą Polikaitį, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629, USA. "Ateitis" jungia visus ateitininkus ir gvildendama įvairias opias temas praplečia kiekvieno skaitytojo akiratį. L. U.

A. E. LePAGE
Daiva T. Dalinda, B. A.
Kanados didžiausios namų pirkimo ir pardavimo įstaigos atstovė Jums sąžiningai patarnaus!
• Nemokamas namo įkainojimas •
(Įstaiga priešais Toronto Lietuvių Namus)
1576 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A4
Tel. 537-3431
Namų 494-0605

AL GARBENS REALTOR
Telefonas 489 - 1543
22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5
Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate Board narys
ALFONSAS GARBENIS jums sąžiningai patarnaus parduodant, perkant, tvarkant mortgičius, įkainojant namus ir t.t. LIETUVIAMS NUOLAIDA
Pirmoji lietuviška nekilnojamo turto agentūra Toronte, veikianti daugiau kaip 30 metų

Taupyk ir skolinkis
Pirmutiniame ir didžiausiame TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE
PARAMA

MOKA:
18½% už 90 dienų term. indėl.
18 % už 6 mėn. term. indėlius
17 % už 1 m. term. indėlius
15 % už 3 m. term. indėlius
18 % už pensijų ir namų planą
17 % už specialią taup. sąsk.
11 % už taupymo s-tas
6 % už čekių s-tas (dep.)

IMA:
20½% už asm. paskolas
19½% už mortgičius

AKTYVAI virš 28 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki $50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149

FLORIDA REAL ESTATE
Rezidencinės ir komercinės nuosavybės
Apartamentai • Kondominiumai • Nuomojimas
Angelė E. Karnienė
REALTOR ••• BROKER ••• NOTARY
3701 Gulf Boulevard, St. Petersburg Beach, Fl. 33706
Telefonas (813)360-2448 • Vakare (813)367-2413

DUFFERIN RADIO AND TV
SALES AND SERVICE
Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai.
Prityręs specialistas su ilga praktika.
1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbalis

AUTOMOTIVE FIBER
visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.
Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD, Islington, Ont. M8W 3R3
Telefonas 252-8863

BALTIC EXPORTING CO.
Siuntiniai į Baltijos kraštus ir Sov. Sąjungą
• Turime įvairių medžiagų ir kitų prekių, tinkamų siuntimui
Darbo valandos: 9 v.r. — 5 v.p.p., šeštadieniais 9 v.r. — 4.30 v.p.p.; trečiadieniais uždaryta. Birželio, liepos, rugpjūčio mėnesiais — nuo pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. — 5 v.p.p.; šeštadieniais uždaryta.
482 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2N5
Telefonas 531-3098
Savininkai S. ir F. Janavičiai

TIM'S AUTO BODY LTD.
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.
24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.)
Toronto, Ont., M6R 1V5
FILTSOS BROS
Telefonai 533-8451, 533-8452

TORONTO ONT

Dail. A. Tamošaitienė gavo ši laišką iš buvusios Kanados užsienio reikalų ministerės Floros MacDonald: "Ką tik sužinojau, kad Jūs buvote parinkta išausti tautinius lietuvių drabužius poniai Dianai. Tai garbė ne tik Jums, bet ir Kanadai bei lietuvių bendruomenei. Sveikinu Jus, pasiekusią tokią meninę kokybę, dėl kurios buvote parinkta. Nieko nereiškia ir didžiausias talentas be kieto darbo".

Kun. Mykolas Tamošiūnas, salezietis iš Kolumbijos, lydimas p. Dervaičio, aplankė "TŽ", Lietuvos Kankinių šventovę ir kitas Toronto lietuvių institucijas. Jis dalyvavo Kanados Lietuvių Dienose, kurį laiką viešėjo Hamiltone ir išvyko į JAV. Baigęs atostogas, grįš į Medellino miestą Kolumbijoje, kur ir toliau rūpinsis lietuvių sielovada. Iki šiol jis buvo kartu ir kolumbiečių parapijos klebonu 12 metų. Pasitraukęs iš tų pareigų galės daugiau laiko skirti lietuvių veiklai. Jau turi numatęs kaikurių planų.

Torontiškis "Volungės choras, koncertavęs Čikagoje rugsėjo 27 d. muziko A. Vanagaičio minėjime, susilaukė ne tik rengėjo "Margučio" (radijo programos) dėmesio, bet ir recenzijos "Drauge" 1981. X. 3, kurią parašė M. Dr. (Mykolas Drunga). Recenzijoje autorius, pastebėjęs keletą trūkumų, gražiai atsiliepia apie "Volungės" dainavimą ir tikisi, kad šis choras, vadovaujamas muzikės D. Viskontienės, išaugs į kamerinį profesinio lygio ansamblį, kokio mūsų išeivija dar neturi.

A. a. Emilijos Vainiuvienės atminimui vietoje gėliu "TŽ" paaukojo $20 Jadvyga Barzdaitienė, $10 Jonas ir Angelė Šulcai.

A. a. Stasio Barzduko atminimui buvę Eichstaetto lietuvių gimnazijos mokiniai — A. Zarembaitė, Z. Stravinskienė, D. Staškevičienė, A. Vaitonienė, B. Vytienė, V. Priščepionka, R. Ulbienė, J. Nešukaitis "T. Žiburiams" paaukojo $40.

A. a. dr. Jono Baltrušaičio atminimui Janina Pacevičienė "TŽ" paaukojo $20, a. a. Vinco Treigio atminimui — $20.

A. a. Edvardo Sudiko atminimui V. Lumbis "TŽ" paaukojo $10.

A. a. Juozo Stalioraičio atminimui vietoje gėlių Antanas Masiulis "TŽ" paaukojo $20, Petras Latauskas — $15.

Uršulė Paliulienė 90-tojo gimtadienio proga buvo pagerbta jos vaikų bei kitų giminių suruoštame pobūvyje spalio 18 d. jos sūnaus Vl. Paliulio namuose. Ta proga jai buvo įteikta daug dovanų ir sugiedota "Ilgiausių metų". Pobūvyje dalyvavo gen. Lietuvos konsulas dr. J. Žmuidzinas, dail. H. Žmuidzinienė, kun. Pr. Gaida, giminės ir šeimos bičiuliai. Kadangi tai buvo kartu gimtadienis Uršulės Paliulytės ir Vlado Paliulio, susirinkusieji taip pat palinkėjo "Ilgiausių metų".

Iš Vakarų Kanados Lietuvių Dienose Toronte, mūsų turimomis žiniomis, dalyvavo Angelė Augaitytė, Nijolė Karosaitė, abi iš Edmontono, ir inž. Jurgis Valaitis iš Winnipego. N. Karosaitė pasiliko Toronte keletą dienų ir, lydima Ritos Rudaitytės, aplankė "TŽ" redakciją, lietuvių institucijas ir keletą veikėjų. Ji Edmontone vadovauja chorui ir šokėjų grupei (6 poros). Dirba nuosavybių pardavimo įstaigoje ir planuoja tęsti solinio dainavimo studijas.

• **Ačiū Dievui už knygas. Jos yra mirusių balsai, kurie padaro mus praėjusių amžių paveldėtojais (Channing).**

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(prieš Lietuvių Namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

Čikagos lietuviai demonstruoja, reikalaudami laisvės sovietų kalinamam Amerikos piliečiui profesoriui VYTAUTUI SKUODŽIUI. Demonstracijas rengė komitetas, vadovaujamas JAV LB Vidurio vakarų apygardos pirmininko Kazio Laukaičio. Dalyvavo per 600 asmenų

Nuotr. P. Maletos

Lietuvių kapinių reikalai

Artinasi lietuvių kapinių lankymo diena (lapkričio 1, sekmadienį, 3 v. p. p.). Ta proga pravartu painformuoti visuomenę apie kapinių darbus.

Praėjusį pavasarį kapinės buvo aptvertos tvora ir šiuo metu įstatyti laikini vartai. Naktį kapinės bus užrakintos. Tokiu būdu bus galima apsisaugoti nuo pašaliečių, kurie kartais padaro kapinėms žalos. Visi kapinių keliai išpilti specialiu žvyru. Nukastas nuo koplyčios pylimas ir apsodinta žole. Visi pripažįsta, kad dabar kapinės atrodo jaukesnės. Visų sekcijų kapavietės sužymėtos specialiais akmenimis. Visas sklypas išvalytas, vasarą reguliariai buvo nupjaunama žolė. Dabar vyksta paruošiamieji darbai naujos laidojimo sekcijos. Planavimo ir matavimo darbams vadovauja Vytautas Montvila, kuriam komisija nuoširdžiai dėkoja. Taip pat nuoširdi padėka priklauso duosniems aukotojams, kurių dėka buvo galima atlikti minėtus darbus.

Darbai dar nebaigti. Jų apsčiai liko ateinančiai vasarai. Dar reikia kaikuriose sekcijose įvesti vandenį, remonto šaukiasi pagrindinis kapinių paminklas — koplyčia. Reikėtų bent pagrindinius kapinių kelius asfaltuoti, kad vasarą nedulkėtų. Numatyta visas kapines apsodinti mažomis pušaitėmis. Žinoma, atsiras dar ir daugiau darbų. Todėl kapinių komisija tęsia finansinį kapinių vajų toliau. Kiekviena auka bus priimta su didžiausiu dėkingumu.

Kapinių lankymo dieną rinkliava bus skiriama kapinių reikalams, o Anapilio salėje prie stalukų aukas priims komisijos nariai: Danutė Keršienė ir Bronius Norkus. Vėliau bus išduodami pakvitavimai pajamų mokesčių atskaitoms.

Komisija taip pat dėkinga už sugestijas spaudoje, į kurias yra kreipiamas dėmesys. Tik kartais sunku praktiškai įvykdyti ir gerus pasiūlymus.

Komisija dar kartą visiems nuoširdžiai dėkoja už paramą ir tikisi tokios pat paramos ateityje.

Šv. Jono lietuvių kapinių komisija

Delhi, Ontario

PADĖKA

Tariu nuoširdžią padėką visiems, kurie atsilankė 1981 m. rugsėjo 26 d. mano vyro a.a. Placido vienerių metų mirties sukakties prisiminime ir išreiškė jam pagarbą. Dėkoju P. Gulbinskui už vargonavimą — be Jūsų būtų buvę labai tylu.

Dėkoju klebonui kun. L. Kemėšiui ir kun. dr. J. Gutauskui už Mišias bei gražų pamokslą. Dėkoju visiems, kurie atsilankė nugalėję dideles keliones iš Toronto, Hamiltono, Tillsonburgo, Ottervillės, Delhi, Aylmerio ir Vienos. Ačiū visiems geriems mano kaimynams ir pažįstamiems. Aš jūsų neužmiršiu niekuomet. Jūs visi mane supratote ir kartu praleidote tą dieną su manimi. Dėkoju ir tiems, kurie negalėjo atvykti, bet atsiuntė užuojautos korteles.

Dėkoju visoms ponioms, kurios padėjo man paruošti vaišių stalą ir skanių pyragų vaišėms.

Jums visada dėkinga —

Marytė Mickevičienė

SKAITYTOJAI PASISAKO

LIETUVIAI IR ŽYDAI

Išeivijos spaudoje daug rašoma apie praeities įvykius, liečiančius lietuvių ir žydų santykius. Gerai, kai rašoma nešališkai, teisingai. Buenos Aires kino teatruose esu matęs rusų filmus, kuriuose buvo rodomas Kaunas 1940 m., kai R. Armija okupavo Lietuvą. Tarp pasitinkančių tą armiją su gėlėmis buvo matyti daug žydų tautybės asmenų. Bet ar dėl to galima kaltinti visą žydų bendruomenę? Juk dalis Lietuvos žydų skurdžiai gyveno. Gal dėlto nemazas jų skaičius buvo komunistai. Turtingesnieji žydai savo tautiečių buvo įmesti bolševikų kalėjiman.

Tiesa, buvo daug lietuvių, nukentėjusių nuo žydų komunistų. Jie keršijo, bet tai įvyko nebe laisvoje Lietuvoje. Lietuviai, kurie tarnavo bolševikams arba naciams, yra smerktini.

Žydai, buvę Lietuvos piliečiai, gyveną laisvoje Izraelio respublikoje, turėtų taip pat pasmerkti savo tautiečius komunistus už nešvarius darbus Lietuvoje.

Argentinoje irgi yra visokio plauko žydų, bet jų bendruomenė juos užstoja ir gina.

Sveikiname tuos Lietuvos žydus, kurie rašo teisingai, labiausiai tuos, kurie, gyvendami laisvame Izraelyje, nepamiršta ir pavergtos Lietuvos.

Gerbiamieji žydų tautybės buvę Lietuvos piliečiai, rašydami apie nedorų lietuvių nusikaltimus, negirkite ir savųjų trockistų ir į juos panašių už nešvarius darbus. Tik tada galėsime vieni kitiems tarti "šalom" — taika!

Skaitytojas iš Argentinos

KURČIŲJŲ DIALOGAS

Z. Česnos stripsnis iš esmės neblogas, bet visdėlto kai kur matyti tik žydų interesų reikalas.

Žydas, padaręs nusikaltimą talkinimu naciams, yra lygiai baudžiamas. . .O kaip, jeigu ne naciams talkino?

Ar laikinoji Lietuvos vyriausybė turėjo pilną teisę pirmomis dienomis? Tikiu, kad turėjo iki vokiečių karuomenės įžygiavimo į Kauną. O kai šioji įžengė, perkėlė savo štabus ir įkūrė komendantūras, tai pilna teisė labai abejotina. Ne vienas vyriausybės narys savo atsiminimuose primena, kaip dėl visokių menkniekių turėdavo gerokai pasiderėti su okupaciniais pareigūnais.

Dabar vienas gyvenimo gabalėlis iš antros pusės.

Kai 1944 m. rusai užėmė Lietuvą, paskelbė nustatyto amžiaus vyrų mobilizaciją. Du mano broliai buvo paimti į kariuomenę, o jauniausias dar buvo tik 17 metų. Rusai jį pagavo, pristatė į komendantūrą ir tenai ruso karininko buvo sumuštas už tai, kad nestojo į armiją. Po to paleido namo, bet grįžęs gavo nervų pakrikimą. Per kyšius buvo patalpintas į ligoninę Vilniuje, kur po 15 mėnesių mirė ir ten Antakalnio kapinėse palaidotas.

Komendantas buvo rusų kariuomenės karininkas Lietuvos žydas. Jis galėjo lengvai išaiškinti, ar teisingai pasinaudojo mano brolis įstatymais bei įsakymais, nestodamas į armiją. Bet vietoje to, turėdamas pilną galią paleisti, leido komendantūroje mušti jaunuolį iki išprotėjimo.

Kodėl Izraelio įstatymai ir moralės normos netaikomos šitokiais atvėjais?

A. K.

NE APIE TAI RAŠYTA

Petras Lelis teikėsi pataisyti mano straipsnį "Kai prasidėjo II pasaulinis karas" ("TŽ" 40 nr.), neįsigilinęs į straipsnio apimtį, formą ir net mintį. Straipsnio pradžioje aiškiai nurodyta, kad bus kalbama apie prasidėjusį II pasaulinį karą ne kur kitur, bet ruože tarp Baltijos ir Juodosios jūros.

P. Lelis, atmetęs mano teigimą, kad vidurinei armijai vadovavo Guderian, rašo: "Čia autoriaus apsirikta. Vidurinei ir stipriausiai armijų grupei vadovavo feldmaršalas von Bock." Mano straipsnyje ne apie tai rašoma. Niekur neminimi vyriausi armijų vadai — Leeb, Bock ir Rundstedt. Minimi tiktai tankų armijų vadai ir tai tik tie, kurie žygiavo per Lietuvą. Iš Rytprūsių per Klaipėdą žygiavo Manstein, o iš Brest-Litovsko — Guderian. Nežygiavo arba tik daliniai pražygiavo pirmo arba šiaurinės armijos vadas Hoeppner, vidurinės — Hoth ir trečios arba pietinės armijos — Kleist.

Prieš P. Lelio tvirtinimą, kad "kitur provincijoje sukilimų jokių nebuvo" kalba daugybė faktų ir tai, kad okupantas bėgo iš Lietuvos kaip akis išdegęs.

S. Šetkus

MEDŽIAGA DISKUSIJOMS

Vasaros metu netaip atidžiai bevartant lietuviškus laikraščius, man neteko pastebėti, ar diskusijos dėl mūsų tautinių drabužių baigėsi ir kaip jos baigėsi.

Neperseniai į vienos Omahos lietuvių šeimos rankas pateko dvi didokos spalvotos ir puikiai išlaikytos lietuvių tautinių drabužių reprodukcijos (apie šimto metų senumo). Pasiteiravus teko patirti, kad savininkai sutinka visiems susidomėjusiems šias reprodukcijas parodyti ir pasidaryti savas išvadas. Paklausus, ar jie sutiktų šias reprodukcijas kam nors siųsti paštu (ar kitais būdais), atsakymas buvo — ne.

Į tas pačias rankas yra pakliuvę ir du jungtinės Lietuvos-Lenkijos valstybės žemėlapiai. Abu, manoma, gaminti 15 ar 16 šimtmetyje Vakaruose.

Istorikams vertėtų stabtelėti Omahoje ir į šias retai sutinkamas vertybes žvilgterėti savo autoritetingomis akimis. Susidomėjusiems bus pagelbėta.

V. Šarka

Komunistinė tvarka

Suskamba buto skambutis. Gyventojas atidaro duris ir pasitinka jauną vyrą, apsikarsčiusį įrankiais.

— Esu iš remonto artelės. Ar šiame bute yra sprogęs vamzdis?

— Ne.

— Ar čia gyvena Gavrilovas?

— Jo jau nėra. Prieš tris mėnesius išsikraustė.

— Keisti žmonės. Pakelia triukšmą, iššaukia remontą, o paskui išsikrausto.

Trisdešimt penkeri metai nelaisvės

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Nenoriu kištis į Lietuvos vidaus reikalus. . . Bet, jei mano draugai lietuviai paklaustų, kas vertas būti laisvos Lietuvos prezidentu, tai aš atsakyčiau — Petras Paulaitis. Argumentas — visas jo gyvenimas. . .

Biografiniai bruožai

Petras Paulaitis gimė 1904 m. birželio 29 d. Jurbarke. Su pagyrimu baigęs gimnaziją ir, gavęs tikybinių įstaigų stipendiją, išvyko mokytis Italijon. Milano katalikų universitete studijavo teologiją ir filosofiją. Po to dirbo Lietuvos pasiuntinybėje Lisabonoje, mokytojavo Austrijoje. 1939 m. grįžo į Lietuvą, mokytojavo Jurbarko gimnazijoje. 40-jų metų įvykiai sukėlė jo pasipiktinimą. Jis nekartą viešai protestavo prieš Lietuvos užgrobimą. Suėmimo išvengė tik pabėgdamas. Vokiečių okupacijos metais jį suėmė Gestapas, bet ir tuomet pavyko pabėgti.

Pokario metais Paulaitis dalyvavo pasipriešinimo kovoje, daugiausia rūpindamasis pogrindžio spaudos leidyba. 1947 m. buvo suimtas ir nubaustas kalėti 25-rius metus.

Prasidėjo gyvenimas baisiuose Stalino lageriuose Taišete, Norilske. Po to atėjo "Chruščiovo atolydys" ir 1956 m. TSRS Augščiausios tarybos prezidiumo komisija, paviršutiniškai apklausinėjusi, Paulaitį paleido.

Petrui pavyko įsidarbinti kūriku Kauno konservų fabrike, vėliau jis sargavo lapių ūkyje, užmiestyje. . . Tačiau partinė Lietuvos viršūnė, susidorojusi su tūkstančiais partizanų, neturėjo ramios sąžinės. Prasidėjo jieškojimai dingsties ir kaip susidoroti su Paulaičiu. Vienas iš studentų, bendravusių su Paulaičiu, įskundė Saugumui, kad Petras varo "nacionalistinę ir antitarybinę propagandą". 1957 m. rudenį Paulaitis grąžinamas i lagerį tęsti toliau 25-rių metų bausmės. Prie jos pridedama dar 10 metų pagal naują bylą "už studentų agitavimą". 35-ri metai nelaisvės! Didesnę bausmės dalį Petras praleido griežto režimo lageriuose.

Visa tai — tik mano blankus atpasakojimas vieno labai ryškaus gyvenimo. Tikiuosi, lietuvių literatai užpildys mano spragas.

Ateinančių 1982-jų metų rudenį Paulaitis baigs savo bausmę — gilioje senatvėje, su palaužta sveikata. Baigs bausmę didvyriškas, daug kentėjęs žmogus su nepalenkiama valia ir neužgesinama meile savo tėvynei Lietuvai!

Noriu kreiptis į lietuvių ir pasaulio visuomenę su prašymu bei raginimu — teikti visokeriopą paramą Petrui Paulaičiui. Jam reikia globos, gydymo ir nuolatinio draugų rūpesčio!

Visų pasididžiavimas

Praėjusių 1980 metų birželio mėnesį 3-me lageryje Mordovijoje mes iškilmingai paminėjome 76-jį Petro gimtadienį. Sveikinimo kalboje, nepaisydamas jo drovumo ir protestų, aš išreiškiau tokią mintį: jei lemiamais 1939-aisiais metais Petras Paulaitis būtų grįžęs į Italiją, tai pasaulis būtų turėjęs mokslininką, kokių yra tūkstančiai. Italų žemėje būtų išdygusi vila, kokių yra dešimtys tūkstančių. Būtų parašyti moksliniai darbai, kokių yra šimtai tūkstančių. . . Bet Petras nusprendė grįžti į Lietuvą. Ir štai mes, politiniai kaliniai, turime lagerio patriarchą, o žmonija — unikalų likimą, kuris švies daugeliui įvairių tautų patriotų kartų! Už sprendimus, sukuriančius nepakartojamą gyvenimą!' Vienas iš ten buvusių lagerio draugų pridūrė: "Petras Paulaitis — Lietuvos ir žmonijos pasididžiavimas!"

1981 m. rugsėjis

TORONTO MIESTAS
GRĮŽTA Į STANDARTINĮ LAIKĄ SEKMADIENĮ, 1981 SPALIO 25

Miesto tarybos nutarimu buvo paskelbta instrukcija, reikalaujanti gyventojus laikytis dienos šviesos taupymo laiko nuo 1981 m. balandžio 26 iki spalio 25 dienos. Dabar primename gyventojams pasukti laikrodžių rodykles vieną valandą atgal

SPALIO 25, SEKMADIENĮ, 2 VALANDĄ RYTO

ARTHUR C. EGGLETON, Mayor

MIELAM BIČIULIUI

A†A
JUOZUI STALIORAIČIUI
mirus,

jo žmoną BERNADETĄ, seserį seselę VALENTINĄ, žmonos seseris — STEFANIJĄ VAITIEKŪNIENĘ ir LEONARDĄ RADZEVIČIENĘ bei jų šeimas nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime —

G. H. Chvedukai
A. A. Jagėlos
S. J. Jagėlos
A. E. Lorencai
S. B. Matulevičiai
V. Matulaitis
E. K. Šlekiai
A. S. Sakai
E. P. Spilčakai

ED. KONDRATAS, siuvėjas
1113 Dundas St. W., Toronto, Ont. M6J 1W9
Tel. 533-5454

FRANK BARAUSKAS LTD., REALTOR
3828 BLOOR ST. W., ISLINGTON, ONTARIO M9B 1K8
• NAMAI • ŪKIAI • ŽEMĖ
TONY GENYS 231-2839
PAUL KOLYČIUS 789-1545
VACYS ŽIŽYS 232-1990
Įstaigos (416) 233-3323

DRAUDA
BALIO MASKELIŪNO INSURANCE AGENCY LTD.
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

V. BAČĖNAS
All Seasons Travel, B.D.
Registration No. 0009239
1551 Bloor Street West,
TORONTO, ONTARIO M6P 1A5
Visais kelionių reikalais kreiptis:
V. BAČĖNAS
tel. 533-3531
nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave.,
Toronto, Ontario
Tel. 533-7954
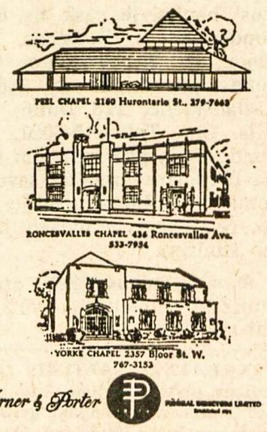

Advokatas ALGIS S. PACEVIČIUS,
B.Sc., LL.B.
2299 Dundas St. W., Suite 303
Toronto, Ontario
M6R 1X7
(Kampas Bloor ir Dundas St.)
Telefonai:
namų 233-0303
įstaigos (416) 537-2643

Advokatas PETRAS K. ŠIMONĖLIS,
B.A. M.L.S. LL.B
3031 Bloor St. W., Suite 200
prie Royal York
Toronto, Ontario
M8X 1C5
Telefonai:
įstaigos (416) 231-4138
namų 249-2637

W. G. DRESHER REAL ESTATE REALTOR
DRESHER-BARAUSKAS INSURANCE AGENCY LTD.
233-3334 — 231-2661 — 231-6226
3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8
Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS ir A. MIKŠIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 9 v.r.-12 v.p.p,
Naryš "Better Business" Biuro

INSURANCE
★ Namų — Gyvybės
★ Automobilių
★ Komerciniai
533-1121 Walter Dauginis 822-8480
Insurance Agency Ltd.
1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Spalio 15 lietuvių kapinėse palaidota a. a. Marija Kižienė, 75 m. amžiaus.

— Spalio 17 d. susituokė Loreta Ropytė su Neil Phillips.

— Spalio 25, sekmadienį, 10.15 v. r. Wasagoje bus paskutinės šio sezono Mišios.

— Klebonas kun. J. Staškus yra sustiprėjęs ir praėjusį sekmadienį atnašavo 10 v. r. Mišias bei pasakė pamokslus per abejas Mišias.

— Mišios spalio 25, sekmadienį, Lietuvos Kankinių šventovėje: 10 v. r. — už a. a. Juozą Kriaučiūną, 11 v. r. — už a. a. Joną Senkų.

— Aukojo lietuvių kapinėms: B. Tamulionis $25, J. Drangūnienė $50, K. J. Ališauskai $100, Emilija ir Jonas Mačiai iš Burlingtono $200.

Lietuvių Evangelikų Liuteronų Išganytojo parapijos žinios

— Pamaldos Reformacijos sekmadienį, spalio 25 d., bus įprastu laiku — 9.30 v. r. Svečias kun. Algimantas Žilinskas laikys pamaldas su šv. Komunija, giedos choras.

— Parapijos choras repetuoja kas pirmadienį 7.30 v. v. šventovėje.

— Moterų draugijos susirinkimas — lapkričio 1, sekmadienį po pamaldų, pas Alviną Sukauskienę, 26 Landron Cres., Weston, Ont.

— Dėkojame moterų draugijai už pamaldų surengimą ir puikiai suruoštą padėkos puotą Lietuvių Namuose, kur dalyvavo daug svečių, jų tarpe ir parapijos vicekunigas, Šv. Andriaus latvių liuteronų klebonas Juris Calitis.

— Lapkričio 15 d. pamaldas laikys sen. kun. A. Trakis iš Čikagos įprastu laiku su šv. Komunija.

Gruodžio 13, sekmadienį, pamaldas laikys kun. dr. E. Gerulis iš Čikagos įprastu laiku.

— Turintieji klausimų, liečiančių parapiją, prašomi skambinti M. Dambarienei 536-1433 arba V. Dauginiui 533-1121.

Lietuvių Namų žinios

— Spalio 25 d., 1 v.p.p., Mortos salėje įvyks visuotinis LN Moterų Būrelio susirinkimas. Narė P. Klimienė padarys pranešimą apie savo keliones. Visos narės ir viešnios maloniai kviečiamos dalyvauti.

— Spalio 31 d. LN Vyrų Būrelis ruošia rudens vakarą — koncertą. Programą atliks jaunimas.

— LN valdybos, Moterų Būrelio, Vyrų Būrelio ir jaunimo vadovų posėdis — lapkričio 5 d.

— J. Kreivėno pagerbimas ir jo knygos "Mirties lageriuose ir tremtyje" sutiktuvės įvyks lapkričio 15 d.

— Lapkričio 14 d. Lietuvių Namai ruošia tradicinį balių. Programą atliks Montrealio vyrų oktetas.

PADĖKA

Visiems, žemiau išvardintiems bičiuliams, sveikinusiems mane ir išreiškusiems linkėjimus mano septyniasdešimtojo gimtadienio proga, reiškiu nuoširdžią padėką ir pagarbą: kun. prof. Stasiui Ylai, dailininkams Anastazijai ir Antanui Tamošaičiams, Elzei Jankutei, Juozui Staškevičiui, Antanui Firavičiui, Juozui Jagėlai, Antanui Rinkūnui (už straipsnį "Drauge"), A. Kalniui (už straipsnį "Tėviškės Žiburiuose"), P. Maldeikiui (už straipsnį "Tėvynės Sarge"), dr. V. Gidžiūnui, OFM (už straipsnį "Varpelyje"), Jonui Karkai (už straipsnį "Nepr. Lietuvoj"), "Lietuvių Dienų" redakcinei kolegijai ir žurnalo leidėjui Antanui Skiriui, paskyrusiems mano sukakčiai paminėti net pustrečio didelio žurnalo puslapio tekstui ir žurnalo viršelį nuotraukai, inž. Petrui Ščepavičiui, rašytojui Juozui Kralikauskui, dail. Vandai Kralikauskienei, generaliniam Lietuvos konsului dr. J. Žmuidzinui, dail. Halinai Žmuidzinienei, inž. Jokūbui Sližiui, Stasiui Jagėlai, inž. Leopoldui Balsiui, rašytojai Janinai Narūnei (Pakštienei), mokyt. A. Vaitelienei (iš Panevėžio).

Pranys Alšėnas

PADĖKA

Reiškiu nuoširdžią padėką Toronto Lietuvių Namų valdybai už salę smuikininkų A. R. Bankų priėmimui. Taip pat labai dėkoju visai Lietuvių namų administracijai už visokeriopą pagalbą, ruošiant minėtų muzikų koncertą — priėmimą. Nuoširdi padėka dvasiškiams už atsilankymą ir vaišių palaiminimą, seselėms už dalyvavimą, ponioms — Novogrodskienei, Indrelienei Stepaitienei, Jankauskienei už paruošimą viso baliaus plano, jo įvykdymą ir didelį jų rūpestingumą. Ačiū J. R. Simanavičiui už tartą žodį, p. Juzumui už salės papuošimą ir apšvietimą. Esu didžiai dėkinga visiem taip gausiai atsilankiusiem ir duosniai parėmusiem smuikininkų A. ir R. Bankų įsikūrimo pradžią Kanadoje.

Su dėkingumu —
rengėja **A. Vingevičienė**

Stasys ir Bronė Prakapai spalio 18 d. savo giminių bei artimųjų būryje atšventė savo 20 metų vedybinę sukaktį. St. Prakapas ilgus metus yra talkinęs "T. Žiburiams" administracijoje ir ekspedicijoje. Šiuo metu jis aktyviai dalyvauja Prisikėlimo par. veikloje ir vadovauja parapijos spaudos kioskui.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Susituokė Gražina Jurcevičiūtė su George Soltys, Bronius Stončius su Patricia Collins.

— Iš mūsų šventovės palaidotas a.a. Juozas Stalioraitis, 69 m. amžiaus.

— Katalikių moterų susirinkimas — sekmadienį, spalio 25 d., po 11.30 v. Mišių Parodų salėje. Programoje — simpoziumas tema "Kartų santykiai šeimoje". Simpoziumo narės — N. Banelienė, I. Ehlers, P. Saplienė ir L. Underienė, pirmininkė — dr. A. Lukienė.

— Katalikių moterų rengiamos uždaros rekolekcijos įvyks lapkričio 20-22 d. Christian Life Centre, 3377 Bayview Ave., Willowdale, Ont. Rekolekcijas ves kun. Antanas Saulaitis, SJ, iš Čikagos, jam talkins seselė Ignė. Registruotis iš anksto klebonijoj tel. 533-0621.

— Vietoj įprastos seselių vakarienės šiais metais rengiama popietė, skirta Kristaus Karaliaus pagerbimui Jo šventės proga.

— Pirmojo pensininkų būrelio Mišios už mirusius bus spalio 28 d., 11 v.r., mūsų šventovėje ir po Mišių susirinkimas jų būkle.

— Toronto pensininkų klubo Mišios už mirusius mūsų šventovėje bus lapkričio 10 d., 11 v.r.

— Praėjusį sekmadienį pamokslus sakė provincijolas T. Paulius Baltakis, OFM.

— Bilietai į operą "I LITUANI" platinami salėje po Mišių. Kad parapijai nebūtų nuostolių, dar reikia daug mecenatų. Mecenatas, paaukojęs $75, gauna $25 vertės bilietą į operą ir banketą po operos parapijos salėje. Opera bus Ryerson Instituto salėje lapkričio 8 d., 3 v.p.p.; banketo pradžia — 7.30 v.v.

— Operos rėmėjai ir mecenatai: Kanados Lietuvių Fondas $1000, prel. J. Tadarauskas $100, kun. J. Staškus $100, J. R. Simanavičiai, P. M. Venskai (Sudbury), V. P. Melnykai, V. Siminkevičienė.

— Parapijai aukojo: M. Statulevičienė savo mamos a. a. Emilijos Vainiuvienės atminimui $300, Z. Zabulionis savo žmonos a. a. Emilijos atminimui $100, W. Peteraitis savo a. a. žmonos Marlene atminimui $100, A. S. Šergaliai $100, J. O. Gustainiai $100 ir B. Vaitiekūnienė klerikų fondui $100.

— Misijoms paremti surinkta $1014.

— Ateinantį sekmadienį Wasagoje pamaldos bus paskutinės šį sezoną.

— Mišios sekmadienį 8 v. už Čeponkų ir Šikšnių šeimų mirusius, užpr. Pr. Čeponkus; 9 v. už Juozą Adomavičių, užpr. M. V. Indrišiūnai; 10 v. už Joną Matulionį, užpr. šeima; 11.30 v. už parapiją; 7 v.v. už Stankevičių šeimos mirusius, užpr. M. Yokubynienė.

Grįžtama į standartinį laiką spalio 25, sekmadienį, 2 v. ryto, pasukant laikrodžio rodyklę vieną valandą atgal. Patartina tai padaryti iš vakaro, nes sekmadienio tvarka vyks jau pagal naują laiką.

Vilniaus operos solistė Nijolė Ambrazaitytė, aplankiusi savo gimines Kanadoje ir JAV-se, sutiko atlikti dviejų koncertų programą: spalio 26, pirmadienį, 7 v. v., Pentecostal maldyklos auditorijoje (384 Sunnyside Ave.) ji atliks J. S. Bacho kūrinius, palydint vargonais J. Govėdui; spalio 27, antradienį, 7 v. v., Toronto Lietuvių Namuose dainuos lietuvių ir kitataučių kompozitorių kūrinius, akompanuojant J. Govėdui. Abu koncertus rengia Toronto Lietuvių Pensininkų Klubas (Toronto Lithuanian Senior Citizens, Inc.).

Rudeninio lietuvių kapinių lankymo diena — lapkričio 1, sekmadienį, 3 v.p.p. Kapinėse bus koncelebracinės Mišios, kun. St. Šileikos pamokslas, paminklų šventinimas. Pamaldų dalyviai prašomi statyti automobilius Anapilio aikštėje. Po pamaldų bus užkandžiai didžiojoje Anapilio salėje ir dailės paroda (Parodų salėje), kurioje matysime kūrinius Adelės Katelienės ir Petro Bigausko. Pirmoji garsėja medžio drožiniais, o antrasis — paveikslais, ypač gamtovaizdžiais.

Anapilio knygynas bus atidarytas visą kapinių lankymo dieną. Knygyne galite įsigyti žvakių kapų puošimui. Taip pat bus ir kalėdinių kortelių. Jau gauta dr. A. Šapokos "Lietuvos Istorija" — nauja laida.

Antibolševikinis Tautų Blokas (ABN), kuriame dalyvauja keliolika sovietų pavergtų tautų, š. m. lapkričio 7-8 d. d. "Seaway Hotel" patalpose (1926 Lakeshore Blvd. W., Toronto, Ont.) rengia plačios apimties konferenciją, kurioje dalyvaus ukrainiečių tremties vyriausybės prezidentas ir kiti žymūs veikėjai. Dalyvauti kviečiami ir lietuviai — ne tik atstovai, bet ir šiaip visuomenės veikėjai. Telefonas informacijai 366-93-50.

Maloniai kviečiame atsilankyti į

spaudos VAKARĄ SAVAITRAŠČIUI

"Nepriklausoma Lietuva" paremti

Toronto Lietuvių Namų didžiojoje salėje, š.m. spalio 24, šeštadienį, 7 valandą vakaro

PROGRAMOJE: teatras "Aitvaras" suvaidins trumpą komediją "Generacijos medis". Bus baras, šilta vakarienė ir kitos įvairybės. Šokiams gros populiarus orkestras.

Įėjimas: $5.00, pensininkams ir studentams $4.00. *Rengia – spaudos būrelis*

Kanados Lietuvių Bendruomenės Toronto apylinkės TARYBOS METINIS SUSIRINKIMAS

š. m. spalio 27, antradienį, 7 valandą vakaro,

Toronto Lietuvių Namuose, 1573 Bloor Street West.

Kviečiami organizacijų pirmininkai arba įgaliotiniai. Rinktiems tarybos nariams dalyvavimas privalomas. Bus Toronto apylinkės veiklos pranešimai, renkama nauja apylinkės valdyba. Kviečiame visus tautiečius, kurie domisi apylinkės veikla, dalyvauti šiame susirinkime.

Apylinkės valdyba

KAUKIŲ BALIUS ir BAZARAS

Spalio 31, šeštadienį, 7 v. v., Prisikėlimo salėse

*Šiltas maistas * Baras * Pyragų stalas * Laimės ratai * Premijos kaukėms

Įėjimas — $6, studentams ir pensininkas — $4. *Visi maloniai kviečiami*

Rengia — "Šatrijos"-"Rambyno" tuntai ir Tėvų komitetas

Maloniai kviečiame atsilankyti į įdomų

RUDENS VAKARĄ koncertą-pobūvį

1981 m. spalio 31, šeštadienį, 7 v. v., Toronto Lietuvių Namų

Mindaugo menėje, 1573 Bloor St. W.

Programą atliks jaunimas:

1. *Aukso medalistė* ***D. Pargauskaitė*** *(akordeonas)*
2. *Muzikinis vienetas iš Sudburio "Keturios sesutės" —* ***Joana, Vida, Teresė ir Diana Stankutės***
3. *Smuikininkai* ***Atis ir Regina Bankai***

Šiltas bufetas su "gusarų kepsniu", baras, loterija. Gros "Sunset trio" Salė ir baras atidaromi 6 v.v.

Bilietai: $5 ir $4.

Nepraleiskite šios progos pamatyti mūsų jaunus menininkus ***Toronto Lietuvių Namų Vyrų Būrelis***

Kunigo Petro Ažubalio Vardo Stipendijų Fondas šiais metais paskyrė dvi pirmąsias stipendijas studentams — Danai Skukauskaitei $500 ir Edmundui Putrimui $1000. Pirmoji studijuoja žurnalistiką Otavoje, antrasis — teologiją lietuvių kolegijoje Romoje. Šis fondas yra sutelkęs pradinę sumą $10,000 ir yra nutaręs skirti stipendijas iš palūkanų. Ši suma yra dar permaža. Fondas telkia naujus aukotojus bei rėmėjus (nariais tampa paaukoję nemažiau $100). Pastaruoju metu gautos šios aukos: Irena ir Osvaldas Delkai $500, Povilas ir Valentina Dalindos $100, Stasys Jagėla $100, Ona Skrebūnienė $100, Jonas ir Ona Kirvaičiai $50, dr. S. Čepas $50, Erna Engel $10. Aukas priima: Fondo sekretorė Alvina Ramanauskienė "Paramos" bankelvje, sąsk. nr. 6530; Fondo ižd. V. Dauginis, 1613 Bloor St. W., Toronto, Ont.; Fondo pirmininkė dr. Angelė Kazlauskienė, 128 Dunn, Oakville, Ont. Tel. 845-5021. Visa Fondo vadovybė maloniai kviečia tautiečius prisidėti savo aukomis prie šio stipendijų fondo, remiančio lietuviško jaunimo studijas.

A. a. Broniaus Mikšio atminimui Zita Vainauskienė "TŽ" paaukojo $20.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronto.

B. NAUJALIO NATŪRALAUS GYDYMO įstaiga Toronte veikia jau 19 metų. Ji priima pacientus ir toliau. Iškaba nuimta saugumo sumetimais, vengiant nesąžiningų praeivių. Tel. 533-8008.

FOTOGRAFAS. Darau nuotraukas įvairiom progom. Skambinkite — JAUNIUS BAKEVIČIUS po 5 v.v. telefonu 231-6253 Toronto.

K. CIBAS atlieka visus staliaus darbus, taiso senus ir stato naujus namus už prieinamą kainą. Skambinti 534-3882 Toronto.

CANDLELIGHT CATERERS

SAVININKAI J. S. BUBULIAI

Baliai, vestuvės, sužadėtuvės, parengimai namuose ir įstaigose. Skambinti pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir vakarais po 9 v.v. tel. 667-8280 arba 667-8260 Toronto.

DU GERI PIRKINIAI. 1. OAKVILLE, Queen Mary Dr., atskiras vienos šeimos namas. Sklypas 50 x 136 pėdų, garažas su privačiu įvažiavimu. Prašo tik $64,000 su $20,000 įmokėjimu. Atviras mortgičius išmokėjimui. 2. BRANDFORD, tik 60 mylių į vakarus nuo Toronto; 10 metų senumo, 4 butai po 5 kambarius, gražus mūrinis namas su balkonais. Didelis sklypas, graži vieta. Prašo tik $115,000 vienas atviras 13% mortgičius. Tikrai geras pirkinys. Skambinti: S. JOKŪBAITIS 537-2869 arba 534-8855 S. DWORAK R.E.

Vyrų choras "ARAS" maloniai kviečia visus atsilankyti į dailininko

ARVYDO ALGMINO

iš Čikagos

meno PARODĄ

spalio 24-25 d.d. Toronto Lietuvių Namų Gedimino menėje

Dail. A. ALGMINAS — Amerikos Meno Akademijos fakulteto narys Čikagoje.

PARODOS ATIDARYMAS — spalio 24, šeštadienį, 3 valandą po pietų; dalyvaus ir pats dailininkas.

Taip pat kviečiame

į "ARO" plokštelės sutiktuvių

KONCERTĄ

spalio 25, sekmadienį, 3.30 v. po pietų,

Lietuvių Namų Mindaugo menėje.

Programoje: *sol.* ***Gina Čapkauskienė*** *iš Montrealio*
sol. ***Algis Grigas*** *iš Čikagos*
Vyrų choras "ARAS"*, vadovaujamas*
sol. ***V. Verikaičio***

Solistams ir chorui akompanuos muz. ***J. Govėdas***

"ARO" rėmėjai ir mecenatai, negavę pakvietimų į koncertą, prašomi atsiimti juos prie įėjimo.

Įėjimas — $5 asmeniui.

Vyrų choro "Aras" valdyba

MONTREALQUE

"Gintaro" ansamblis, pakviestas "Grandies", koncertavo Čikagoje rugsėjo 26 d. Emilija Sakadolskienė "Drauge" 1981.X.3 parašė recenziją, kurioje iškėlė pozityviąsias ansamblio puses, ypač liaudinių instrumentų orkestrą, ir suminėjo kaikuriuos trūkumus, išreikšdama viltį, kad su tvirtos vadovybės pagalba išryškės tikrasis "Gintaro" veidas.

Vytautas E. Gruodis, prieš keletą metų persikėlęs iš Toronto į Montrealį, pastaruoju metu įsitvirtino "Exotech, Inc." bendrovėje, kuri aprūpina moderniausiais medžio baldais Kanados įstaigas. Joje jisai turi žymią dalį šėrų, yra valdybos vicepirmininku ir reikalų vedėju. Apie tai rašė dienraštis "The Gazette" ir įdėjo nuotraukų. V. E. Gruodis buvo nuvykęs į Torontą ir dalyvavo Lietuvių Dienose.

Pašalpinė Lietuvių Sūnų ir Dukterų Draugija, kurioje telkiasi daugiausia komunistinio nusistatymo tautiečiai, rugsėjo 12 d. susirinkime nutarė eiti prie draugijos likvidavimo, nes pergyvena didelius sunkumus, ypač valdžios kontroliuojamos šalpos srityje. Tuo reikalu šaukiamas visuotinis susirinkimas spalio 24 d. rusų klube.

Lankėsi dvi ekskursantų grupės iš Sov. Sąjungos. Pirmąją grupę "Veriovka" sudarė ukrainiečių menininkai, o antrąją — įvairių tautybių žmonės. Pastarojoje buvo ir du lietuviai — operos solistė Birutė Almonaitytė-Eidukienė ir sovietinės propagandos draugijos "Tėviškė" (Rodina) pirmininkas generolas P. Petronis. Abiejų grupių dalis atsilankė komunistinio rusų laikraščio "Kanadsky Gudok" 50 metų sukakties minėjime. Ten. P. Petronis pasakė sveikinimo kalbą ir laikraščio atstovą papuošė lietuviška juosta bei įteikė "Laisvės" jubilėjaus medalį. Komunistinės linkmės lietuviai minėtai solistei ir P. Petroniui suruošė priėmimą J. Skripkos namuose. P. Petronis aplankė ir keletą pakario ateivių, linkusių į kolaboravimą su jo įstaiga.

K.

KL KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJOS MONTREALIO SKYRIUS kviečia visus į **rašytojos B. PŪKELEVIČIŪTĖS** 3-jų veiksmų išdaigą

"Antroji Salomėja painiavose"

1981 m. spalio 31, šeštadienį, 7 val. vakaro, Aušros Vartų parapijos salėje

Vaidins Hamiltono Lietuvių Dramos Teatras "Aukuras". *Režisorė – E. Dauguvietytė-Kudabienė.*

Bus vaišės ir baras. Kaina suaugusiems – $8, moksleiviams – $5

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:
Trumpalaikius indėlius	20%	Nekilnojamo turto
Terminuotus vienerių metų indėlius	18%	Asmenines ir prekybines
Uždarus terminuotus vienerių metų indėlius	19%	Paskolas mirties atveju apdraustos iki $10,000
Specialias taupomąsias sąskaitas	17%	
Taupomąsias sąskaitas su drauda iki $2,000	11%	
Čekių sąskaitas	6%	

KONFIDENCIALUS IR GREITAS PATARNAVIMAS

ČEKIAI IR VISI KITI PATARNAVIMAI NEMOKAMAI

KASOS VALANDOS

	1465 DeSeve	3907 A Rosemont
Pirm., Antr., Treč.	9 — 3	
Ketvirtadieniais	12 — 8	6 — 8
Penktadieniais	12 — 6	12 — 6

Greitas ir tikslus patarnavimas!

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

LIETUVIŠKA gėlių krautuvė

savininkė V. SIMINKEVIČIENĖ. Įvairiomis progomis skambinti į "Petals Florist" tel. 769-5009, vakarais tel. 763-6256. Adresas: 710 Annette St., Toronto, Ont., vienas blokas į rytus nuo Jane St. Pristatymas į ligonines, laidotuvių namus ir t.t. Savininkė yra prityrusi vestuvinių gėlių tvarkymo srityje.

IŠNUOMOJAMI Queen ir Bathurst rajone vienas arba du kambariai, virtuvė ir prausykla. Skambinti tel. 869-0080 Toronte.

IŠNUOMOJAMAS KAMBARYS moteriai Bloor ir Runnymede rajone. Skambinti vakarais tel. 769-1835 arba 762-6413 Toronte.

PARDUODAMAS trijų miegamųjų kambarių, vieno augšto atskiras mūrinis namas Etobicoke rajone, geroje vietoje, arti susisiekimo. Didelis ir gražus sklypas. Naujai įrengta virtuvė ir prausykla. Užbaigtas rūsys. Geras pirkinys. "Paramos" banko 12% mortgičius. Prašoma kaina — $129.900. Daugiau informacijų teirautis: Vytas Skrebūnas, tel. 273-3121. J. C. GIBSON REAL ESTATE LTD.

FLORIDOJE — ST. PETERSBURGE, Lietuvių Klubo patalpose išnuomojamas butas su baldais — sezonui arba ilgesniam laikui. Teirautis kiekvieną dieną po 5 v. p. p. telefonu 813-367-2413.

GRAŽIAME GERESNIŲ NAMŲ "Sheridan Homelands" rajone parduodamas trijų miegamųjų (backsplit) namas su aptvertu dideliu kiemu už $99.000. Pigiau — mokant grynais. "Paramos" banko $52.000 mortgičius iš 15 nuošimčio. Skambinti PEG. ALIŠAUSKAS, Canada Permanent, tel. 279-7455.

WASAGA BEACH-SPRINGHURST, netoli Collingwoodo, prie ežero parduodamas penkių miegamųjų vasarnamis. Saugus, smėlėtas paplūdimys. Vasarnamis paruoštas gyvenimui žiemą, su baldais, židiniu; mortgičius — 12 1/2%, mažas įmokėjimas, daug ekstra priedų, lietuviai kaimynai. Kaina — $69.900. Skambinti Toronte tel. 742-1666; vakarais 239-8905.

MOTERIS, turinti kelių metų patyrimą vaikų priežiūroje, galėtų pasaugoti mažą vaiką penktadienio ar šeštadienio vakarais. Skambinti tel. 762-1858 Toronte.